

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΖΥΡΗ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΤΣΑ

(Συνέχεια από τη σελίδα 200)

Δεκεμβρίου

37

18 [ἡμέρα] στ.

19. Μοῦ ἴφρεε ὁ Νικολῆς Ταβράδος, ἀλετρουβιδιάρης, 15 γρ. [=] 4 ζουλιέδες καὶ ἓνα τεσσάρι, ὅπου τοῦ τὸ ἔδωσε ὁ Γεωργάκης μου, καὶ τοῦ ἴστειλα μὲ τὸν ἴδιον 2 βράκες γρ. 5, ταπάκο γρ. 2, ρῶζι γρ. 1,18, 2 πῆγες πανὶ βαπτικά γρ. 1,30 [τὸ ὄλον] 10,08. Χαριτὶ χάρισμα κόλες 3.

25. Χριστόγενη. Ἔδωσα τοῦ σιῶρ Μανολιῷ, τοῦ Μεραμπελλιῶτη καπετάνιο, τὰ 150 γρ., ὅπου τοῦ χρωῶστουρε¹¹⁷, καὶ τὰ δαρείστηκα ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖον Μοῦσῆ, γρ. 149,20.

27. Ἔλαβα δξὰ τρία μινραῖα, τοῦ Σεφέρο, τοῦ Ρεπινελεβέρ καὶ Ρεπιουλαχί¹¹⁸ γρ. 727,5.

28. Ἦρθε τὸ μουλόρι, δξὰ γὰ πᾶμε στὸ Βραχάσι, γὰ θεωρήσομε τοῦ Χερρονήσου¹¹⁹ τὸ ἑποστατικό.

31. Ἐμίσειρα, δξὰ γὰ πάγω στὸ Βραχάσι, γὰ ἐξετάξω δξὰ τοῦ Χερρονήσου τὴν περιοσίαν. Ὁ Χ(ατζή) Νικολῆς ἐπαράστησε μάρτυρες διὰ τὸ μουλόρι τὸ Μανολιῷ Νικηφόρο καὶ τὸ Φανούριο, Κῶτες¹²⁰. Ὁ Μανολῆς ὁ ἐγγονός του μαρτυροῦ τὸ Γιάννη Βουρλά καὶ τὸ Χ(ατζή) Γιάννη τοῦ Γεώργη.

Ἄρχη σὴν Θεῶ Ἀγίῳ. Νέον ἔτος 1832.

75

Ἰανουαρίου

1 ἡμέρα στ'. Ἀποσπέρα, ἡμέρα ε', ὥρας 2½ τῆς νυκτός, ἔφθασα

¹¹⁷ Τὸ ρ. εἶναι α' ἐν. πρ. τοῦ παρατατικού (= χρωστοῦσα). Ἡ κατάληξι αὕτη ἀκούεται καὶ σήμερον στὴν Ἄνατ. Κρήτη.

¹¹⁸ Μῆνες τουρκοῖ, ὁ 2ος, 3ος καὶ 4ος τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους.

¹¹⁹ Πρόκειται γὰρ τὸν Ἐπίσκοπο Χερρονήσου Ἰερεμία (βλ. παρακάτω σελ. 75 τοῦ Κώδικα). Αὐτός, ὥσο ξέρω, δὲν εἶναι γνωστός ἀπὸ ἄλλου (πβλ. ΕΕΚΣ, Γ, 137-138).

¹²⁰ Τὸ χειρόγραφ. : κοτες. Πρόκειται γὰρ κατοίκους τῆς Κῶ. Ἡ ὑπόθεσι ποὺ τόσον ἀσαφῶς ἐκτίθεται ἐδῶ — γιατί, πιθανόν, προηγήθηκαν σχετικὲς μνείες στὸ γύλλο τοῦ κώδικα ποὺ λείπει — σχετίζεται ἴσως μὲ τὴν παραπάνω μείωσι τῆς 5 Ὀκτωβρίου (σ. κωδ. 35).

εἰς τὸ χωρίο Γοῦβες, δὲ ἂν ἰσχυρῶς εἰς τὸ Βραχάσι, ἵνα ἐξετάξω περὶ τὴν περιουσία τοῦ ἀποθανόντος Χερρονήσου Ἱερεμίου. Ἐλευτηρολογήθηκα ἐδῶ [σ]τὶ Γοῦβες καὶ πρῶτ-πρῶτῶ ἐστείλαμε τὸ κοπέλι μὲ τὸ μολύρι στὸ Κάστρο, δὲ ἂν φέροι τὸ Χατζαλή - ἐφέντη¹· καὶ τὸ βράδι ἐδειπνήσαμε ὁμοῦ μὲ τὸν σπιτονοικοκύρη τὸν Δημητράκη καὶ μὲ τὸν Γεωργάκη Τσαγκαράκη Κλαδίσκο, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστός μου, μὲ ἔκαμε καλὸ ἀγριατσιλίκι². Τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἦρθε ὁ Πέτρος³ μὲ τὸ σούπαχη στὸ Κάστρο.

2. Ταχυρῆ μὲ ἐδῶσε εἶδηση ὁ χατζής τῶν Τραβαδιοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος, ὅτι ἐχθὲς τὴν ἀρχιμηνιὰ ἐπέρασε ὁ Πέτρος ὁμοῦ μὲ τὸν Χιαπανάκη καὶ πηγαίνουν κατὰ τὸ Κάστρο. Καὶ εἰς τὰς 9 ὥρας τοῦ Σαββάτου ἔφτασεν ὁ Χατζαλή - ἐφέντης ἐδῶ [σ]τὶ Γοῦβες καὶ ἦραμε παζάρι ἵνα τοῦ πᾶνε τὸ γιαντάκι³ του στὸ Βραχάσι γρ. 5,20.

3. Εἰς τὰς 3 1/2 ὥρας ἐμισέψαμε ἀπὸ τὶς Γοῦβες καὶ ἦρθαμε στὸ Βραχάσι εἰς τὴν δεκάτη ὥρα καὶ τὸ βράδι ἐξετάξαμε τοὺς ἐργάτοικους δὲ τὸ Χερρονήσου τὸ πρᾶμα, ἀμὴ δὲν εἰσέβη τίποτε.

4. Ἐμισέψαμε ἀπὸ τὸ Βραχάσι μετὰ τὸ κιντὶ καὶ ἦρθαμε στὸ Χουμεργιάκο τὸ ἀξιμαμάζι⁴.

5. Ἐμείναμε στὸ Χουμεργιάκο . . . *

9. Ἐμισέψαμε ἀπὸ τὸ Χουμεργιάκο καὶ ἦρθαμε τὸ βράδι [σ]τὶ Γοῦβες καὶ ἐξομείναμε στοῦ Χ(ατζή)-Γιάννη.

10. Ἐμισέψαμε ἀπὸ τὶς Γοῦβες καὶ ἦρθαμε στὸ Κάστρο καὶ ἠύρηκα τὸ[ν] Πέτρο καὶ τὸ Μανολιὸ καὶ τὸ Χιαπανάκη καὶ ἦσαν ἐχορμένοι, ἵνα δώσουνε λογαριασμό.

12. Ἐλογαριαστήκαμε μὲ τὸ[ν] Πέτρο καὶ δὲν ἔμεινε μίτη ἀπὸ ἰχιούρι⁵ μίτη ἀναμεταξὺ μας ἵνα δίνει ἕνας ἕπὲρ τοῦ ἄλλου μας τίποτε. Ἐδῶσα καὶ τοῦ Μανολιὸ διὰ τοῦ Καστελλιοῦ τὰ χαρούπια τῆ[ν] πάοτη τως γρ. 13,30.

14. Ἐστειλα τῆς δασκάλισσας μὲ τὸν Κωνσταντῖνον τὸ μνηαῖον, ὅπου τὸν ἐδιάβαζε, γρ. 1 δεμένο. Ἐδῶσέ μου ὁ Πέτρος γρ. 51, δὲ ἂν ἵνα τοῦ ἀγοράσω ἕνα ἀντερὶ καὶ ἕνα κοντόχι.

¹) Γραμματέας τοῦ Ἱεροδικείου Ἱεροκλείου (Γ.Α.Π. κωδ. 36, σ. 129).

²) Σντροφιὰ στὴν ὁδοπορία.

³) Ἐνοεῖ ἴσως τὸ καθιερωμένο χαλί (σετσαντέ), ὅπου κάθε μουσουλμάνος κάνει συνήθως τὴν προσευχή του.

⁴) Ἐσπερινὴ προσευχή· χρονικὸς προσδιορισμὸς, ποῦ σημαίνει: κατὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου.

* Τὰ ἀποσιωπητικὰ καὶ ἐδῶ καὶ παρακάτω σημαίνουν παράλειψη κειμένου. Παράλειψη ὅσες φράσεις ἐπαναλαμβάνονται στερεότυπα. Ἡ μεγάλη ἀπόσπαιση ποῦ παρατηρεῖται πολλὰς φορὰς ἀνάμεσα στίς ἡμερομηνίες δὲν ὀφείλεται σὲ παράλειψη, ἀλλὰ σὲ ἔλλειψη σημειώσεων.

⁵) Φόρος τῆς δεκάτης.

15. Ἔδωσα τοῦ Δα(σκαλο)γυανιῶ Ἀσπροδάκη δάνεια γρ. 40.

18. Εἰς τὰς ἕξτε ὥρας τῆς ἡμέρας ἔφτασε ὁ Χάρζ⁶ Μουσταγὰ-Πα-
χιῦς στὸ Κάστρο ἀπὸ τὰ Χανιά.

19. Ἔδωσα τοῦ σουπάχη Χιαπανάκη δάνειους 2 τουλτιέδες καὶ
ἐμίσεψε, διὰ τὰ πύρι στή[ν] Κριτσά.

20. Ἔδωσα τοῦ Χαρίτο-συμβούλου⁷ δάνεια 2 ἐρνιάτρια καὶ μιὰ σι-
δεροπαρασθιῖ, γρ. 1,10. Τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἐπροτογράφηκε ὁ Ραιτίπ-
ἐρέντης⁸ στὸ Χιουρά, τὴν 9 ὥρα τῆς ἡμέρας, καὶ ἐκάθισε ὡς ἐμισή
ὥρα καὶ ἀνεχώρησε καὶ ἦτον κληήρης ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ὅπου ἐθάψανε
τὸ Χανιλλή.

22. Πρώτη Ραμαζανίου. Ἐλάβαμε 2 μηνιάτικα, γρ. 484,30.

25. Ἔδωσα δάνεια 2 τουλτιέδες τοῦ Πα(πᾶ)-Γεωργάκη Σέρη,
ἐφημέριον τοῦ Ἁγίου Ματθαίου.

26. Ἦρθασε ὁ Ἅγιος Πέτρος⁹ ἐδῶ ἔχων συνοδεία τὸν ἠγούμενον
τῶν Δωριγῶν¹⁰ καὶ τὸν Πα(πᾶ)-Μανολιὸ ἐκ τοῦ Νέου Χωριοῦ.

27. Ἐδειπνήσαμε ὁμοῦ μὲ τὸν Ἅγιον Πέτρος εἰς τὸ σπίτι μου.

⁶) Διοικητῆς ὁρθότερα: μουχαφίς.

⁷) Σύμβουλος τῆς ἐπαρχίας Πυργιωτίσσης (Τ.Α.Π. κωδ. 139, σ. 10). Κατὰ
τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821-30 ἦταν πληρεξούσιος τῆς ἰδίας ἐπαρχίας (βλ. Κρι-
τ ο β ο υ λ. 53¹), ὅπου ἀναγράφεται μὲ τὸ ἐπώνυμο Παπαδάκης). Ἦταν γιὸς τοῦ
Παπᾶ-Νικολή ἀπὸ τὸ Τυμπάκι (Τ.Α.Π. κωδ. 113, σ. 99).

⁸) Προέδρος τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ἡρακλείου (Χιουρά Ναξιρί). Ἦταν
ἀπὸ τοὺς ἐμπιστοὺς τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή καὶ γι' αὐτό, ὅταν ἡ Κρήτη ἐπανήλθε
στὴν κυριαρχία τοῦ Σουλτάνου, ἀπελύθη ἀπὸ τὴν προεδρεία τοῦ Συμβουλίου
(βλ. ὑποσ. 77 τῆς Εἰσαγωγῆς). Συνέντευξή του μὲ τὸν P a s h l e y βλ. στοῦ
ἴδιου I, 198 κ.ἑξ. Στὸ Τ.Α.Π. κωδ. 135, σ. 96 (τοῦ 1830) σῶζεται διαταγὴ τοῦ
Μουσταγὰ-Πασᾶ πρὸς τὸν Ἱεροδίκη καὶ τοὺς προκρίτους τοῦ Μεγάλου Κάστρου,
ὅπου, μεταξὺ ἄλλων, ἀναφέρονται καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἔστω εἰς ὑμᾶς γνωστόν, ὅτι ἀπο-
σιέλλεται ἀπὸ τοῦ ἐξαμνημόσιου συνταγματάρχου Σεῖμη-ἀγάς καὶ ὁ ἐπιτόπιος
Ραιτίπ-ἐρέντης, οἱ ὅποιοι θὰ ἐπιληφθῶσι τῆς διοργανώσεως πασῶν τῶν ὑπηρεσιῶν
τοῦ διαμερίσματος Χάνδακος ὡς καὶ τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου. . . Ἀπὸ τοῦδε θὰ
ἀναγνωρίζετε τοὺς ὡς ἀνωτέρως ἀξιωματούχους σας, πρὸς οἷς καὶ θὰ ἀπευθί-
νεσθε διὰ κάθε ὑπόθεσιν. Συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμόν, ὃν εἴχομεν προλαβόντως
ἐμπισπευθῆ πρὸς τὸν καιρῶνάμην Ἰσμαήλ ἀγά, θὰ ἐπιλύετε ἀπὸ συμφώνου τὰς
ὑποθέσεις τὰς ἀρροφῶσαι τὸν τόπον καὶ θὰ παρέχετε κάθε ἐνκολλίαν πρὸς τὸ Τοπ-
ικὸν τοῦτο Συμβούλιον. . . Εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς δικαιοδοσίας σας οἱ Χριστιανοὶ
καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ θὰ τυχάνουν τῆς ἰδίας μεταχειρίσεως. . . ».

⁹) Δωροφθεὸς Διαμαντίδης (1825-1855). Ἀξιοσημείωτη ἦταν ἡ δράσις του
γιὰ τὴ βελτίωση τῶν σχολικῶν συνθηκῶν τῆς Ἐπισκοπῆς του (βλ. Μ. Μαυ-
ροειδῆ, Ἐνθυμήματα, στὸ περιοδ. «Δρηρος», τευχ. 37-38 σ. 6-7. Πβλ. καὶ
Τω μα δ ᾶ κ η, ΕΕΚΣ, Γ, 152.

¹⁰) Μοναστήρι στὸ Μεραμπέλλο, πὺν δὲ σῶζεται σήμερα βλ. Ν. Παπα-
δά κ η, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, Χανιά 1936, σ. 95.

28. Ἐδειπνήσαμε μαζί με τὸν Ἅγιον τὸν Πέτρος καὶ τὸν Ἅγιον Οἰκονόμον Μελχισεδέκ καὶ μετὰ τὸν Στυλιανόν, λουκαντιέση, εἰς τὸ σπίτι μου.

30. Ἐγράψανε τὸ ἔργον μου τὸ Λιανάκη στὸ σχολεῖον¹¹, γὰρ δίδει τὸν χρόνον γρ. 60. Καὶ ἤρρεε ὁ Κωσταντῆς Κλόντζας τοῦ Τισιὰρ-ἀγά λάδι ὄκ. 55, ὅπου τὸ ἔστειλε ὁ Πέτρος.

Φλεβαρίου

1 [ἡμ.] β'. Ἦρθε τὸ Καλλιό μου μετὰ τὸν Ἡλία.

2. Ἐχειροτονήσανε τὸν Ἅγιον τὸν Λάμπης¹². Ἐστειλα στοῦ Χιτιανάκη τὸ σπίτι γρ. 5,20.

3. Ἐδωσα τοῦ ἡγουμένου Δωρογιώτη 5 ἐννιαῖα καὶ 2 τουλιέδες δάνεια, γρ. 50,20.

77 4. Ἐδωσα τοῦ γαμπροῦ μου τοῦ Ἡλία γρ. 50. Ἐδωσά του καὶ 2 σαγάνια καὶ ἓνα λεγκέρι καὶ ἀκόμη μιὰ βαρά, γὰρ τὴ βασιτὰ στὸ σπίτι.

5. Ἐπήραμε τὴν ἀπόφαση ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα γὰρ μὴν δώσουν τὰ παλαιὰ ἰχιούρια τοῦ λαδιοῦ. Ἐδωσαν οἱ Μελιδωνιῶτες τοῦ Τισιὰρ-ἀγά διὰ τὸ χρέος τως γρ. 1835,10 . . .

8. Ἐδωσα τοῦ Χουσεῖν-ἀγά στάρι ὄκ. 22, γὰρ τὸ πέφει στὸ μῦλο. Ἐστειλα καὶ στή[ν] Κοιτῆ μὲ τὸν Μανολιὸ τὸν Ἀλεξάκη γράμμα δζὰ τὸ ἰχιούρι τοῦ παλαιοῦ λαδιοῦ, ὅτι τὸ καγε ὁ ἀφέντης μας ἀφι¹³. Ἐστειλα μετὰ τὸν δά(σκαλο) τὸ Νικολή Ταβράδο τῆς Ἐργινοῦσας μου 1 μοσκοκόρουδο καὶ γαρέφαλλα καὶ κανέλι καὶ μαραθόσπορο τοῦ Πέτρο, γὰρ τότε σπείρει . . .

10. Ἐστειλα τοῦ Πέτρο μετὰ τὸ Γεώργη Ρέστη ἑμισὴ ὄκ. καβὲ καὶ μισὴ ὄκ. ζάχαρη καὶ ἰατρικὰ τοῦ οἴγου.

11. Ἐτῆς Ἀποκοῆς ἐπήγα τὸν Κωσταντῆ τὸ Λιανάκη, τὸ ἔργον μου, στὸ ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον στὸ Κάστρο.

12. Ἐστειλα μετὰ τὴ Ζαχαρένια τοῦ Τισιὰρ-ἀγά 6 ἐννιαῖα δάνεια . . . γρ. 54.

¹¹) Παραστατική εἰκόνα τῆς ἐκπαιδεύσεως στὴν Κρήτη κατὰ τὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ περασμένου αἰῶνα μᾶς δίδει ὁ περιηγητῆς Sieber (περιηγήθηκε τὴν Κρήτη τὸ 1817) στὸ βιβλίον του Reise nach der Insel Kreta im Jahre 1817. Leipzig und Sorau 1823, σ. 282-284 (τὸ σχετικὸ μῆμα μετέφρασε καὶ ἐδημοσίευσε ὁ Γ. Τζομπανάκης στὴν ΕΕΚΣ, Β, 269-284). Γιά τις μεταρρυθμίσεις ποῦ ἐπέφερε ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνηση βλ. Μουρέλλου, Γ, 1290 καὶ 1300. Πβλ. καὶ Pashley I, 122 καὶ II, 27.

¹²) Πιρόκειται γὰρ τὸν Νικόδημον, ποῦ ἐθωροεῖτο ὁ «φιλομαθέστατος τῶν ἐν Κρήτῃ ἀρχιερέων» (βλ. Τωμαδάκη, Ἐλεγχος τῶν ἐν Κρήτῃ ἀρχιερατευσάντων . . . σ. 142).

¹³) Συγχώρηση, ἀμνηστία, παραγραφή (βλ. Ν. Παπαδάκη, Ποίημα Ἰστορικόν, «Κρητικά» Δ, σελ. 21).

13. Βράδι, ὡσάν ἐποδειπνήσαμε, ἐπήγαμε στοῦ Ἀδαμάκη Ὁρολογᾶ¹⁴ τὸ σπίτι καὶ ἐγλεντίσαμε.

14. Ἀποκρά. Ὁμοίως ὡς ἄνωθεν στοῦ Ἀδαμάκη ἐγλεντίσαμε.

15. Ἐπὶ γὰρ στῆ Μητρόπολι 2 γυναῖκες καὶ τζὶ ἐροαβδίσανε πρὸς 25¹⁵. Ἐκοίθηκε ὁ Παπᾶ-Δημητρίος ἀπὸ [τὴν] Πρίνα μὲ τὸν Σφρακιανὸν Μανοῦσον δὲ ἀ δὲ καὶ ἔδωσε τὸ Συμβούλιον τοῦ Παπᾶ τὸ δίκιον, ἐπειδὴ ἐθεωρήστηκε αὐτὴ ἡ κρίσις τρεῖς φορές. Μὲ τὸν ἴδιον Παπᾶ-Δημητρίον ἔστειλα στὸ Μεραμπέλλο τὸ χουλασὰ τῆς βάρδιας, νὰ φυλάσσουνε στὰ καραούλια στὰ περιγιάλια Τοῦρκοι καὶ Ρωμοὶ¹⁶.

16. Ἐγνωρίστη κάποιος Γεώργιος ἀπὸ τὴν Πισκοπή, πιτσαξὴς, ὅτι ἔκορυγε π(α)ρ(άδες) καὶ ἐφέρανε στὸ Συμβούλιον πλείονα ἑκατὸν γρ(όσια) καὶ ἐποφασίστη νὰ κάμει στὴν ἄλυσσον χροῖνα 2 νὰ καθαρίζει τὸ λιμάνι, καὶ ὁ ἕτερος Γεώργιος, ὅπου τζοὶ ἔπαιρνε καὶ τζοὶ ἔδιδε στὸν λαόν, χροῖνος 1.

17. Ἔλαβα ἀπὸ τὸν Σιλαιμιανὸν δὲ ἀ τὸν Παπᾶ-Δημητράκη, 78
Πρινωτῆ, γρ. 15,20. Ἐγόρρασα μιὰν κασελοπούλα γρ. 8 καὶ κλειδωνιά γρ. 4. Ἐπῆρα καὶ μιὰν παγίδα τοῦ πο[ρ]τικῶ γρ. 2 καὶ ἕνα ποκάμισο γρ. 11.

20. Ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὸ Συμβούλιον ὁ Μανόλης Ἀνδρονλάκης δὲ ἀ τὸ μιλαθιαρὸ προῖμα, ὅτι ἔχει τὸ δίκιον, καὶ ἐπῆρε τὸ ἱλάμι πουγιουρισμένο¹⁷.

21. Παῖράμι.

22. Καθαρὰ Δευτέρᾳ. Μᾶς ἤφραρε ὁ σύντεκρος τοῦ Πέτρο, ὁ Κάσιος, λουλάδες 58 καὶ ἕνα χαρτὶ καπνὸ ὡς ἕμισὴ ὀκὰ τοῦ Ἡλία, οἱ δὲ λουλάδες εἶναι τῆς ὀλότης.

23. Ἔλαβα ἀπὸ τὸν Γεωργιάκη Ἀθούση 3 ἐννιάρια καὶ ἕνα ζουλιέ, ὅπου τὰ στείλανε τὰ Προθάκια, τοῦ Μανόλη οἱ γιοί, νὰ σάσω τὸ τζαρέ¹⁸ τως.

¹⁴ Ἀπὸ τοὺς πλουσιώτεροις Ἡρακλειώτες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (βλ. Τ.Α.Η. κωδ. 50, σ. 69).

¹⁵ Ἀπὸ τὰ ἐγγραφα τοῦ Τ.Α.Π. συνάγεται ὅτι ἡ πορνεία ἀπαγορευόταν ἐπὶ Αἰγυπτιακῆς Κατοχῆς. Οἱ πόρνες ἐκλήθησαν τότε νὰ υπογράψουν «δήλωσιν μετανοίας». Φαίνεται ὅτι οἱ ἀναφερόμενες ὑπὸ τοῦ Κοζ. γυναῖκες, ἐπειδὴ παρέβησαν τὴν ὑπόσχεσίν τούς, παρεπέμφθησαν ἀπὸ τὸ Συμβούλιον, γιὰ νὰ κολασθοῦν, στῆ Μητρόπολι, πού ἐτιμωροῦσε τίς τέτοιες παρεκτροπές τῶν χριστιανῶν γυναικῶν.

¹⁶ Οἱ πειρατὲς τότε ἐλυμαίνοντο τὸ Αἰγαῖον (βλ. πρόχειρα Γ. Ἀσπρέα, Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ, «Ἱστορία» [τῆς «Πρωίας»], τευχ. Γ, σ. 32-33. Ὁ «χουλασὰς τῆς βάρδιας» εἶναι ἡ περιλήψη τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴ φύλαξιν τῶν παραλίων.

¹⁷ Ἀπόγραφο τῆς ἀποφάσεως ἐκτελεστό.

¹⁸ Ἐτήσιος φόρος τῶν κτημάτων τῶν ἀμειρωμένων γιὰ φιλιανθρωπικὸς σκοποῦς (βακούφιζα).

25. Ἔστειλα τοῦ Ἐργινοῦσι μου μὲ τὸ Γεωργάκη Ἀθούση ἕνα σακκούλι μὲ φασούλια καὶ ἕνα τριχομάκι¹⁹ τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ φενέρι τοῦ Πέτρο.

27. Ἔλαβα ἀπὸ τὸ χοριὸ μὲ τὸ Σκεβαλογιάννη λάδι ὄκ. 25 καὶ ἄχιβάδες 100, ὅπου μοῦ τζοὶ στείλανε ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἡλίας, καὶ ἕνα τορπὰ μὲ ἐλιές καὶ προμμύδια καὶ πέντε φουμιριά. Ἔστειλε ὁ Πέτρος τοῦ Τιστὰρ-ἀγᾶ κερὶ ὄκ. 2,225, 12 γρ. ἢ ὀκά.

28. Ἔστειλα, μὲ τὸ Γιά(ννη) Σκύβαλο, τοῦ Πέτρο ἕνα σακκούλι καὶ δυὸ χορθιὰ καπνὸ ἀπὸ 2 λουλ(ά)δ(ες), γὰ δίδοσι τὸ ἕνα τοῦ Ἡλία καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Πέτρο. Ὅμάδι ἦσανε μὲ τὸ χορτιά Ταβλά.

29. Ἔστειλα μὲ τὸ Μιχάλη Παγκαλάκη ἕνα σακκούλι μὲ ἐργτὰ ὄκ. φασούλια τοῦ Πέτρο καὶ τοῦ Ἡλία καὶ τοῦ Γεωργάκη μου, γὰ τὰ μοι-ραστοῦνε, καὶ τρία κροναμπίθια γὰ πάροντε ἀπὸ ἕνα. Ἐγώουσα μιὰ βενέτικη κασελοπούλι παλαιὰ γρ. 7,20.

Μαοτίο[ν]

1 [ἡμ.] γ.

2. Ἐγώουσα ἕνα μαγκάλι ὄκ. 2,60 γρ. 17,36. Ἐπήρα καὶ μιὰ κασελοπούλι ζωγραφιστὴ γρ. 13. ἐποβλήσά τηρε γρ. 20. Ἔλαβα ἀπὸ τὴν Κριτσὰ μὲ τὸν Κωστα[ν]τὴ Ταβράδο ἕνα καλαθάκι σουπιές 14, τὲς ὁποῖες ἔστειλε ὁ Πέτρος μου, τὰς 10, καὶ ὁ Ἡλίας, τὰς 4.

79 3. Ἔστειλα, μὲ τὸν Κωστα[ν]τὴ Ταβράδο, τοῦ Πέτρο μιὰ ὄκ(ά) καπνὸ, ὅπου τοῦ τὸν ἐλιβέρισε²⁰ ὁ παῖρακτὰρ Μουσταρὰς καὶ μὲ τὸ Λιφτὴ Προ(αῆμη) ἔδωσα τοῦ παῖρακτάρη γρ. 3,10. Ἔστειλα μὲ τὸν ἴδιο τοῦ Μιχελίου Λιανοῦ ἕνα χορτὶ καπνὸ καὶ τοῦ κροῦ τοῦ ἄλλο ἕνα καὶ εἶχα καὶ στὸ χορτὶ ἀπὸ δυὸ λουλάδες στὸν γάθα ἕνα. Τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἤφεραν οἱ Μελιδονιῶτες τοῦ Τιστὰρ-ἀγᾶ δξὰ τὸ χρέος, ὅπου τοῦ χρεωστούσανε, καὶ τὰ μετρήσανε στὸ Χιουρὰ γρ. 1191,20. Εἶχασίν του καὶ προὸ ἡμερῶν φερόμενα γρ. 1835,10 = 3026,30.

5. Ἐπχ[ι]άσανε ἕνα κλέφτη Τοῦροζο, ὅπου ἤνοιξε τοῦ Χουσεῖναγα τοῦ Χουδετζανοῦ τὸ δουκιάνι, ὀνομαζόμενος Ρετζέπης, τοῦ Ἀρχανιώτη γιός, καὶ, ἀφοῦ τὸν ἐβάλανε στὸ φάλαγγα, ἐμολόγησε, ὅτι εἶχετε ἀκόμας 3 δουκιάνια ἀνομιένα καὶ διὰ προσταγῆς τοῦ Μουσταφᾶ Παχιᾶ τὸν ἐβάλανε πάλι εἰς τὴν φυλακὴν ἕως δευτέρα ἐξέτασις.

6. Ἐφθασε ἡ γουλέτα τοῦ Πιλάλ-καπετάνιο καὶ ἤρεσε τὰ μπει-λίκιζα ξύλα²¹ ἀπὸ τὸ Μεραμπέλλο, ἢ ὁποῖα μοῦ ἔγρεσε καὶ ἐμένα 16

¹⁹) Μικρὸ μαντήλι-κάλυμμα τῆς κεφαλῆς. Ἀκούεται σήμερα: ντεγριμί.

²⁰) Ἀλιβεργντίζω=ἀγοράζω.

²¹) Τὰ ξύλα ποὺ προορίζονταν γιὰ τὰ στίβια τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Διοικήσεως.

ζύγια, καί, ἀφοῦ μοῦ ἐδόθηγε τεσκερὸς ἀπὸ τὴν Πόρτα, τὰ ἐπερίλαβα καὶ ἐπῆρε ὁ σιῶρ Νικολάκης Καλαφατάκης ζύγια 2, ὁ κιαγιὰς ὁ Μαρτολιὸς 3 καὶ ὁ Λιακογεώργης Σακελής, γὰ τὰ πάει σιτοῦ Σαπανάκη τὸ σπίτι, 6. Ἐπῆρα καὶ ἐγὼ ζύγια 5.

7. Ἐπαρισίασαν τὸν ἄνωθεν κλέπτην εἰς τὸ Χιονοῦ δὲ δευτέρα ἐξέτασις καὶ ὁμολόγησε ἓνα ἄλλον του σύντροφον εἰς τὰς κλεψιάς — Ὁθωμανός, παρὰνομον Λαδοῦκος —, ὁ ὁποῖος τὸ ἀρνήθη, καί, ἀφοῦ τοῦ ἐτινάζανε στὸ φάλαγγα 110, τὸν ἐβάλανε στὴ φυλακὴ ἕως δευτέρα ἐξέτασις, ἴσως καὶ ὁμολογήσει τὴν ἀλήθειαν . . .

9. Τῶν Ἀγίω 40 μοῦ ἄπειλε ὁ Ἅγιος ὁ Πέτρος μερικὸν ἀχιβάδες ἀπὸ τὸ Μεραμπέλλο.

10. Ἐμίσηψε τὸ Καλλιό μου μετὸν κουνιάδου τῆς τὸ Λιανάκη εἰς τὰς 3 ὥρας τῆς ἡμέρας, μετὸς ὁποῖους ἔστειλε τοῦ Πέτρο τὰ ροῦχα τὰ ἐδικά του καὶ τῆς γυναικὸς του: φιστάνι, κοντόχι, τζεμπέρι, ἐδικά του: ζιπὸνι, γελέκι, ποκάμισο καὶ τοῦ Παπῆ Δημητράκη, Πουινιώτη, τὸ ζιπὸνι τῆς παπαδιῶς του.

12. Ἐγινε ἀπόφασις γὰ δώσει ὁ Σαλή [μ]πουλούπαχης τοῦ Μαρτόλη Ἀνδρουλάκη γρ. 56 εἰς διορία ἡμέρας 32 καὶ μετὰ ἀφῆτεν ἐπίτροπον του γὰ τὰ λάβω.

13. Εἰς τὰς 5 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐμισέψαμε μετὸ Σελήμ-ἀγά²² καὶ μετὸν καπετὰν Χαροίτου τῆς Πυργιότισσας καὶ ἐφθάσαμε εἰς τὰς 11,30 ὥρας εἰς τὸ χωριὸ Ἀσίτες καὶ ἐξωμείναμε ἐκεῖ καὶ τὸ πορνὸ Δευτέρας

14. ἐγυρῶσαμε τὰ χωράφια τοῦ Τζελεπῆ καὶ τὰ βοήγαμε 227 μουζούρια καὶ ἐσυμφωνήσαμε μετὸς χωριανῶν γὰ τοῦ δύνουν 10 ἀρνιά τὸ χρόνον, γὰ βοσκίζουν στὰ χωράφια του τὰ δὲ τῶς. Καὶ ἐμισέψαμε καὶ ἤρθαμε στὸ Κάστρο σφαλίσματα τῆς πόρτας.

15. Ἐρθεν ὁ Ἡλίας, ὅπου τοῦ ἔκανε [γ]ταβὰ τοῦ Πέτρος ὁ υἱὸς ὁ Μιχαλάκης²³, ὅτι τοῦ χρεωστοῦσε γρ. 577,20, καὶ ἤρθε καὶ ὁ Παπᾶ-Δημητράκης ἀπὸ τὴν Πρίνα ὁμοῦ μετὸν Μενέγο τὸ γαμπρὸ καὶ ἐγύρεβγε ὁ Παπᾶς ἀνάδοχο γὰ βαπτίσει τοῦ γιοῦ του τὸ πρῶτον του παιδί. Ἐδωσέ μου ὁ Τισιὰρ-ἀγάς 10 ἐννιάρια, γὰ τὰ κάμω ζουλιέδες, γὰ τζοὶ στείλω τοῦ Πέτρο, γὰ κόψει ξύλα τοῦ ἀγᾶ.

18. Ἐπῆρα ἓνα ποκάμισο μεταξοφάδιαστο γρ. 16,20 διὰ τοῦ Πέτρο τῆς γυναικᾶ. Ἐγύρασα τοῦ Ἡλίου ἓνα ζευγάρι σαορίνια γρ. 25 καὶ τοῦ φαμεγιάκι ἓνα ζευγάρι παλιά, πέτωμα, γρ. 11.

19. Ἐμίσηψε ὁ Χιαπανάκης καὶ ἐπῆρε γράμμα ἀπὸ τὸν Τεργε-

²²) Συνταγματάρχης, ὁργανοτῆς τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Μεγάλου Κάστρου (βλ. ὑπομν. 8 [1832]).

²³) Μιχαὴλ Διαμαντίδης. Ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους, πὺ μετονόμασαν τὸ Μ. Κάστρο σὲ Ἡράκλειο (βλ. Σ τ α υ ρ ᾶ κ ι , 171).

[δ]ὰρ-ἐφέντη²⁴ καὶ ἀπὸ τὸν Τζιτάρ-[μ]πεη, νὰ πάγει σουπαχης στὴν Κριτσά. Τὴν αὐτὴν [ἡμέραν] ἔδωσε ὁ Ἡλίας τεμεσουόκι τοῦ Πέτρος τοῦ γιοῦ Μιχαήλ, ὅτι τοῦ χροεωστει 685,20 γρ. εἰς διορίαν μῆνες 3.

81 28. Ἔστειλα μὲ τὸ Μανόλη Νερατζούλη ἕνα πουργουριτὶ στὸ Νέον Χωριὸ δζὰ τὸ σηκιωμὸ τῶν στρατευμάτων²⁵

29. Μοῦ ἔστειλε ἀπὸ τὴν Κριτσά ὁ κοννιάδος μου ὁ Ποθομιχελλῆς 8 σουπιές καὶ 30 ἀδρά καὶ τεσκερὲ νὰ γιαιπιουτίσω²⁶ τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς Μαρίας ἕνα ζιπόνι [μ]πλάβο. Ἦρθε ὁ Σκυβαλάκης καὶ ὁ Σγουροάκης καὶ μοῦ ἔβαστα ἀπὸ τὸ Γεωργάκη μου 50 ἀδρά.

30. Ἐμίσεψε ἀπὸ τὸ Μεγάλο Κάστρο ὁ Μουσταρά-Παχιά, ἐφέντης μας, διὰ τὰ Χανιά. Ἔστειλα μὲ τὸ Γεώργη Σγουροάκη τοῦ Γεωργάκη μου 2 ζώνιες καὶ τοῦ Πέτρο τοῦ παιδιοῦ ροῦχα καὶ τοῦ φιλιότισο τοῦ Σκυβαλάκη ροῦχα καὶ τοῦ δοῦλο μας ροῦχα καὶ φέσι καὶ τοῦ Ἡλίας ἕνα φέσι. Τὸ φεγγάρι ζι κ α τ ε²⁷ εἴχερε 11, ὅταν ὁ Ἀγιάννας²⁸ ἐποφάσισε νὰ μὴν δώσει ὁ χ(ατζή) Σμαήλης τὸ λάδι τοῦ Ζουμπούλι, ὄκ. 26, καὶ ἦντε καὶ ὁ Κατῆς στὸ Συμβούλιον καὶ βλέποντας ὅτι τὸ Συμβούλιον τὸ κρίνει εἶπε καὶ αὐτός, ὅτι εἶναι τζῆ κρίσης, ἐπειδὴ τὸ πῆρε ζόρλε

Ἄπριλι[ν]

1 [ἡμ.] σί. Ἔστειλε τοῦ Πέτρο ὁ Ἄγας τεσκερὲ τοῦ λαδιοῦ ὄκ. 176 μὲ τὸ δά(σκαλο) Νικολή Σκουληζάρη.

3. Ἐφταξαν τὰ καράβια, ὅπου ἤφεραν τὸ ἀσζέρι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐπῆραν τὸ πρῶτο ἀσζέρι.

82 5. Ἐροώπησε ὁ Ραντῆ-ἐφέντης καὶ ἔγινε κληήρης ἐκ τὰ ρεματικά.

6. Ἐπῆραν τὰ καράβια τὸ αἰγυπτιακὸν ἀσζέρι καὶ ἐμισέφανε, ἀφοῦ ἐξε[μ]παράρανε τὸ ἕτερον ἀσζέρι, ὅπου ἤφεραν. Τὴν αὐτὴν ἡμέρου

²⁴) Οἰκονομικὸς ἔφορος. Ὁ Τερετδάρης ὅλης τῆς Κρήτης ἤδρευε στὸ Μ. Κάστρο (βλ. Τ. Α. Π. κωδ. 135, σ. 56, ὅπου ἀναφέρεται ὡς τοιοῦτος ὁ Ἀλλή-Βέης. Πβλ. καὶ «Χριστ. Κρήτη» Β, 99).

²⁵) Πρόκειται γιὰ ἀντικατάσταση τῆς Φρουρᾶς (βλ. ἀμέσως παρακάτω ἡμερομηνία 3 Ἀπριλίου).

²⁶) Γιαπιουτιζω = παραγγέλλω τὴν κατασκευή.

²⁷) Φεγγάρι ἐδῶ σημαίνει μῆνας. Ὁ Ζιλκαντέ εἶναι ὁ ἐνδέκατος ἀραβικὸς μῆνας.

²⁸) Ἄ γ ι ἄ ν στὴν τουρκικὴ σημαίνει : πρόκριτος, μεγιστάν («Χριστ. Κρήτη» Α, 430). Ἀγιάν-ἀγάζ=ὁ ὑπάτος τῶν προκρίτων. Μετὰ τὴν κατάργηση τοῦ Γενιτσαρισμοῦ (1826) ὁ Ἀγάν-ἀγάζ τοῦ Ἡρακλείου ἀνέλαβε τὴν ἀσκηση τῆς ἀνωτάτης ἀστυνομικῆς ἐποπτείας μέχρι τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐπὶ Αἰγυπτιακῆς Κατοχῆς παρίσταται ὡς νομικὸς εκπρόσωπος τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή.

ἦρθε ὁ γαμπρός μου ὁ Λιανάκης καὶ ἤφερε τοῦ Τισιὰρ-ἀγῆ 50 ὀζ. λάδι καὶ ἓνα καλαθάκι ψάρι καὶ τοῦ Τεφτεροτάρη ἓνα καλαθάκι ψάρι καὶ τοῦ Προαίμαγα κά[μ]ποσα ἀγῆ καὶ ἀμύγδαλα, πληρὴ δὲν τὰ κοῦτησε.

7. Εἶδα στὴν ἀγορὰ τῆς Κάνθιας ἓνα κλωσοποῦλι τῆς ὄρνιθας μὲ τέσσερα πόδια καὶ τέσσερις πτέρυγες, πληρὴ ἐφόρησε.

8. Ἐμίσεινε τὸ ἐγγόνι μου ὁ Λιανάκης ὁ Κωνσταντῖνος διὰ τὴν Κριτσά ὁμοῦ μὲ τὸν πατέρα του.

10. Λαμπρά.

16. Ἐμίσεινα δὲ τὴν Κριτσά· ἐξώμεινα τὸ βράδι στὸ Τραβᾶδι...

23. Ἐμίσεινα ἀπὸ τὴν Κριτσά· ἐξώμειναμὲ στὴ Σταλίδα.

24. Ἐφθάσα στὸ Κάστρο ὁμοῦ μὲ τὸ ἐγγόνι μου τὸ Λιανάκη καὶ ἐπαρισίαστηκα στὸ Συμβούλιο.

29. Ἐπαρισίασα στὸν Ὅσμαν μπέη²⁹ τὸ γράμμα τοῦ Βεζύρη, ὅπου ἔδωσε τῶν Μεραμιπελλιῶτων διὰ τὰ λάδια τὰ ἰχθυοῦρι, πῶς τὰ κάμε ἄφι, ἀφοῦ τὸ μετασήκωσα στὸ Τούρκοζιο.

Μαΐου

1 [ἡμ.] α. Ἦρθε ὁ Βασιλάκης καὶ ὁ γαμπρός μου ὁ Ἰλίας ἀπὸ τὴν Κριτσά.

5. Ἐμίσεινε ὁ Ἰλίας μὲ πασιτίδο, νὰ πάει στὸ Μεραμιπέλλο.

7. Ἦρθε ὁ γαμπρός μου Λιανάκης μὲ τὸ Σκβαλάκη ἀπὸ τὴν Κριτσά καὶ ἡ Συμιοδασκάλισσα. Τὸ βράδι ἐφέρανε στὸ Συμβούλιον 4 Τούρκους, πῶς ἐβαστούσανε τουφέκι καὶ ἐπηγαίνανε στὸ κνήρι, καὶ τῶς ἐτινάξανε ἀπὸ 200.

8. Ἐμίσεινε ὁ γαμπρός μου Λιανάκης μὲ τὴ Συμιοδασκάλισσα, ὅσων ἤβγαλε τὸ φειφά της τῶν σπιτιῶν τοῦ Ἀσγούδη.

9. Ἐφέρανε ἀπὸ τὴν Πεδιάδα 4 Ρωμίους καὶ 2 Τούρκους, ὅτι ἤσφαλε ἡ βάρδια τως, καὶ τῶς ἐτινάξανε ἀπὸ 30.

13. Ἐπιάσανε τὸ Ριζώτη στὴ Σπιναλόγκα, ὅπου εἶχερε τὸ μουλάρι κλεμμένο, καὶ ἐποφασίστη νὰ κάμει στὴν ἄλυσσον χρόνον ἓνα. Καὶ ἤφεραν ἀπὸ τὴν Πεδιάδα 2 Τούρκους, ὅτι τζο[ί]δανε καὶ ἐβαστούσανε ἄρμα, καὶ ἐτινάξανε τοῦ ἐνοῦς 100 καὶ τοῦ ἄλλου 200.

14. Ἐφέρανε τοὺς δυὸ Λιάπηδες ἀπὸ τὸ Μυλοπόταμο, τὸ Δημήτριη καὶ τὸ Νικολή, ὅπου ἔκλεψαν ἀπὸ τὸν Ἰστρονα 2 γαϊδάρες καὶ ἐκρούσεψαν καὶ τὸ μετόχι τοῦ Παπᾶ Ἰω(άννου) Παγκάλου, καὶ εἰς τὴ Γιόφυρο κοντὰ ἔφηνε ὁ Δημήτριος καὶ φαίνεται πῶς, τότε κατζίρ-ντισε ὁ Τούρκος ὅπου τὸν ἤφερε.

15. Πρῶτ' ἐφθάσε ἐδῶ ὁ ἠψηλότατος Μουχαρίζ Παχιά, ἐφέντη μας,

²⁹⁾ Μουχαρίζης Ἡρακλείου (Τ.Α.Η. κωδ. 169, σ. 40 καὶ 87. Πβλ. P a s h l e y, I, 174).

ἀπὸ τὸ Ρέθυμιον.

16. Μοῦ ἐπαράδωσαν οἱ Μαγαριτζανοὶ⁸⁰ τὰ δυὸ θηλυὰ γαῖδούρια τῶν Ἰστρονιωτῶν, ὅπου εἶχανε οἱ Λιάπηδες κλεμμένα.

18. Ἐπῆραν μουφλέτι⁸¹ οἱ Λιάπηδες, ὁ Μιχάλης καὶ ὁ Ἀγγελῆς, νὰ πᾶνε νὰ βροῦνε τὸ Δημήτριον Σπετζώτη εἰς διορία ἡμέρες 20. Ἐπῆρε καὶ μιὰ Τούρκα 31 ἡμέρας, νὰ δώσει τοῦ Ἀριφ-ἀγᾶ τὰ ἐμισὰ γρ(όσα) τῶν κιχλάδων⁸² καὶ εἰς ἕξε μῆνες τὰ ἐπίλοιπα.

84

20. Ἐλαβε ὁ Μανολιός, κιαγιάς, ἀπὸ τὸν Ἀλῆ-ἐφέντη, βεκιλιχάρ-τζη⁸³, γρ. 189 δὲ τὰ ξύλα, ὅπου ἤφερε στὸ σεράγιο ἀπὸ τὸ Μεραμπέλλο. Καὶ ἕτερα τοῦ ἔδωσε γρ. 400, δὲ νὰ κόψουνε ἕτερα ξύλα πρὸς ἓνα γρ. τὸ ζύγι.

21. Ἐδωσα τοῦ Μουλᾶ Σαλῆ ἓνα ἄγναρο ταργατζίκι καὶ ἓνα ἀρογά⁸⁴ καὶ 2 προβιάκια, νὰ τὰ δώσει τοῦ ταμπάκη.

22. Ἐβγάλανε τὸν Κατῆ τὸν Πολίτη καὶ ἐβάλανε τὸ [Μ]πογιατζόγλου.

27. Ἐλαβα δὲ τὸν Παραγιωτάκη ἀπὸ τὸν Σαλῆ-ἀγᾶ δὲ ἓνα μη-ναῖον γρ. 36,38. Ἐκόντεψε ὁ Σαλῆ-ἀγᾶς διὰ καπνό, ὅπου χρεωστῆ ὁ Παραγιωτάκης, γρ. 5,20.

28. Ἐμίσεψε ὁ Μουχαριζ Μουσταφά-Παχιάς ἀπὸ τὸ Κάστρο. Ἐ-γίνηκε ἀπόφασις στὸ Συμβούλιον νὰ πάρει ὁ Μανιὰς τοῦ Ἀθανασάκη τοῦ Κωστα[ν]τῆ γρ. 300 (ὁ Πέτρος τοῦ τὰ ἔδωσε δανεικὰ) καὶ τοῦ Γεώργη Ἀτζαλῆ γρ. 150 (ἐγὼ τοῦ τὰ ἔδωσα, νὰ μοῦ δώσει πρόβια 6 ἀπαλλαγᾶ⁸⁵ καὶ νὰ κάμομε καὶ τὰ δὲ κοινά). Μάρτυρας: Κω-σταντῆς Ἀθανάσης καὶ Νικόλης Σκυβαλάκης. Ἐγινε ἀπόφασις διὰ ἓνα Ἀνωγειανό, ὅπου ἤκλεψε ἓνα ὄζο καὶ τὸν ἐδείρανε στὸ φάλαγγα, νὰ κάμει στῆ φυλακῆ 4 μῆνες. Ἐδωσέ μου ὁ Πέτρος γρ. 40, νὰ τοῦ ἀλιβερίσω ἓνα κοντόχι τζόχινο . . .

Ἰουνίου

3 [ἡμ.] σ'. Ἐμίσεψε ὁ κ(απετὰν) Χαρίτος διὰ 10 ἡμέρες. Ἐπῆρε

⁸⁰) Κάτοικοι τοῦ χωρίου Μαγαριτζες Μυλοποτάμου.

⁸¹) Προθεσμία.

⁸²) Τῶν στρατῶνων. Πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ ἀναγκαστικοῦ ἐράνου γιὰ τὴν ἀνάγκη στρατιωτικῶν κτηρίων.

⁸³) Ὁ φροντιστῆς τοῦ σεραγιοῦ.

⁸⁴) Ταργατζίκι = πῆρα ποιμενική· ἀπὸ τὸ βυζ. ταρχάσιον (ἢ φαρέτρα) βλ. Σ τ. Ἐ α ν θ ο υ δ ἰ δ ο υ, Ποιμενικά Κρήτης, «Λεξικογραφικὸν Ἀρχεῖον Μέσης καὶ Νέας Ἑλληνικῆς» Ε, 308. Ἀρογάς = ἄσκι ἀπὸ δέρμα ἐριφίου (βλ. καὶ ἀθολοαρογάς = ἀρραγὸς γιὰ ἀθόγαλο) α ὕ τ. σ. 308 καὶ 318.

⁸⁵) Ἀπαλλαγὸ πρόβιατο = τὸ πρόβιατο, ποῦ ἔχει γεννήσει, μὲ τὰ ἀρνιά του· γιὰ τίς γυναῖκες ἔχει ὕβριστικὴ σημασία· Σ τ. Ἐ α ν θ ο υ δ ἰ δ ο υ, ὁ.π. 271,

ὁ Μιγάλης Συμιακὸς βα[ν]τῆ³⁶ 4 μῆνες νὰ δώσει τοῦ Γεωργίου Ροδίον γρ. 313, ὅπου τοῦ ἐχρεώσεται. Ἔγινε σενλίκι³⁷ 21 καρονιά, ἐπειδὴ ἤλθε εἰδήσις, ὅτι ἐκυρίευσε ὁ Μεχμέτ-Ἀλή Παχιάς τὸ Ἄκρι εἰς τὴν Αἴγυπτον.

4. Ἐμίσησε ὁ Πέτρος δζὰ τῆ[ν] Κριτζά.

85

5. Εἰς τὰς 4 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐπόθανε ὁ Ἀοῦφ-ἀγάς ὁ Καλου-φούζης.

7. Ἐλαβα εἶδηση ὅτι ἐβγάλανε τὸ[ν] Πέτρο ἀπὸ τὸ γραιμματικὸν τῆς Κριτσῆς ὁ Μασλούμαγας ὁ Καρακάσης καὶ ἤβαλε τὸν Ἀλεξομα-νὸλη γραιμματικὸν.

8. Μοῦ ἔδωσε ὁ Τιστάρ-ἀγάς γρ. 90, νὰ τὰ στείλω τοῦ Πέτρο νὰ γοράσει βότρυο, καὶ ἤθελα νὰ τὰ δώσω τοῦ Ταβραδοκωστα[ν]τῆ νὰ τοῦ τὰ βαστᾶ, καθὼς τοῦ τὸ γοράει ὁ ἀγάς, καὶ ἐγὼ ἐξέχμισα καὶ θὰ τὰ στείλω μὲ ἕτερο, ὅποιος τύχει.

9. Ἐδῶσα τοῦ Χουράκι γρ. 9 διὰ τὸ[ν] κισά.

10. Ἐδῶσα τοῦ Μιχελῶ Νελούτη ἕνα σφυρὶ τοῦ ἀλουπάντη, νὰ πεταλῶναι τὸ μουλάρι του, καὶ νὰ εἶναι πάλι ἐδικό μου. Μὲ τὸν ἴδιον ἔστειλα τοῦ Πέτρο τὰ ἄνωθεν 90 γρ., ὅπου εἶχε μου δώσει ὁ Τιστάρ-ἀγάς, δζὰ νὰ τοῦ ἀγοράσει τυρὶ καὶ βότρυο. Ἦρθε καὶ ὁ Μανολιὸς τοῦ Γιακουμάκη ἐ[κ] Πρίνα.

13. Ἦρθε εἰδήσις ὅτι ἐκυρίευσε ὁ Μεχμεταλή Παχιάς τὸ Ἄκρι εἰς τοῦ Μαῖου τὰς 15 καὶ μᾶς ἤφεραν προσταγὴ νὰ γενεῖ ντοναμάς³⁸ μὲ φωτοχυσίαι καὶ μὲ κανοβολισμοὺς καὶ ἐσυνάζουμέσταν εἰς τὴν Γιου-κοῆ-τάπια μὲ τοὺς μουχαρίζηδες καὶ μὲ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ μὲ τὸν κοινὸν λαὸν καὶ ἐχόρευαν μὲ πολυάριθμον κρότον τῶν τυροβόλων ἀορμάτων τακτικῶν τε καὶ ἀτάκτων καὶ ἔγινε μία ἀξιέπαινος τριήμερος ἀγαλλίασις. Ἐπῆγε καὶ ὁ Μανολιὸς τοῦ Γιακουμάκη στὴν Προ[ί]να γραιμματικὸς, στελεμένος ἀπὸ τὸν ἐνδοξότατον Ἰμπραήμ ἀγὰ Ἀφεντα-κάκη, μουκαταναζισιή, μὲ ἀποδεικτικὸν γράμμα. Ἦρθε ὁ Χαριτάκης.

14. Ἀρχισε ἡ πανήγυρη τῆς χαρᾶς.

15. Εἰς τὴν ἀνάμιση ὥρα τῆς νυκτὸς ἤλθαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐπι-στολεῖς εἰς τοὺς ἀθθεντάδες, ὅτι ἐκυρίευσε ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς Παχιάς τὴν Δαμασκόν, ἦτοι τὸ Παραχιάμι, τὸ Χιάμι³⁹, καὶ εὐθὺς νύκτα ἐκρότη-

³⁶) Βαντῆ = διορία.

³⁷) Πανηγυρισμός. Γιὰ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν ἄλωσιν τοῦ ἰσχυροῦ φρου-ρίου τοῦ Ἄκρι (Πτολεμαῖδος) βλ. De Cadalvène et E. Barrault, Histoire de la guerre de Méhémet - Ali contre la Porte Ottomane [1831-33], σ. 70 κ.ἑξ. Πβλ. Ath. Politis, ὁ.π., introduction XII.

³⁸) Ἐορτασμός.

³⁹) Γιὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Δαμασκού βλ. De Cadalvène etc. σ. 145 κ.ἑξ.

σαν καροβολισμὸν καὶ τὰ λιανὰ πυροβόλα ἄναφαν.

16. Ἐτελείωσε ἡ πανήγυρη τῆς χαρᾶς.

18. Ἦφερε ὁ Κωστα[ρ]τῆς Ταβράδος τοῦ Τισιῶ - ἀγᾶ βότυρο σαφή¹⁰ ὄκ. 19, δο. 363 φῖ 4 γρ. καὶ ἦτονε, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Πέ[τ]ρο, ὄκ. 22, 200· ξίλιξε ὄκ. 2, δο. 231. Τὸ βράδι ἔγινε ἀπόφασις εἰς τὸ Συμβούλιον νὰ δώσει ὁ Ἡλίας τοῦ Νικολέτο Τζακνθιανοῦ διὰ ἐννιά τάλλαρα, ὅπου τοῦ χρεωστοῦσε, γρ. 135 εἰς χρόνον διορία, νὰ τοῦ πληρώσει τὸν καθέκαστον μῆνα γρ. 11 π(α)ρ(άδες) 20.

86 20. Ἐμίσησα ἀπὸ τὸ Κάστρο διὰ τὴν Κριτσά καὶ τὸ βράδι ἔμεινα στῆ Σταλίδα· καὶ τὰ μεσάνυχτα ἦρθε ὁ γαμπρός μου ὁ Ἡλίας καὶ μ' εὔρηκε στὸ χάνι, ἐπειδὴ τὸν ἐλικόντισε⁴¹ ὀπίσω ὁ Μιχαλάκης, τοῦ Πέτρος ὁ υἱός, ὅτι τοῦ ἐχρεωστοῦσε. Τοῦ Νικολῆ Προκό τὸ γαῖδούρι ἐκαβαλίκευγα· δὲ μοῦ πήρε κιοῖά.

21. Ἐπέρασα ἀπὸ τὸ Νέον-Χωριὸ καὶ ἀντάμωσα τὸν Ταλλικ-μπέη ἐφέντη καὶ ἐμιλήσαμε νὰ πᾶμε στὴν Κριτσά, νὰ ξετάξομε διὰ τὴν κλεψιά, ὅπου ἔγινε τοῦ Μιχελῆ Πεταλιᾶ, ὅταν τοῦ σπίασαν τὸ σπίτι τῆς Ἀναλήφρεως.

22. Ἦρθε στὴν Κριτσά ὁ χ(ατζῆ) πουλούκπλαχης τοῦ Ταλλικ-μπέη καὶ ἐσόναξε τοὺς προεστοὺς καὶ τοὺς ἤδωκε 10 ἡμέρες διορία νὰ ἐρευνήσουν διὰ τὸ Δημήτρη Σπειτζώτη, ἐπειδὴ εἶπαν πὸς κρύβγεται στὴν Κριτσά.

24. Ἐμίσησα ὀξὴ τὴν Σπιναλόγκα καὶ ἔφθασα τὸ βράδι σιζῆ Σιγανόζαμπαῦς τὸ σπίτι καὶ ἐξώμεινα εἰς τὸ σόχωρο. Τοῦ Σπινοράκη τὸ μονιάρι ἐκαβαλίκευγα, κιοῖά γρ. 5,20· κιορατζῆς ὁ Γεώργης Κουτάντος, ποδοκόπι π(α)ρ(άδες) 3.

25. Πρωτὶ ἐμπήκα στῆ Σπιναλόγκα.

26. Ἐφθασαν ἀπὸ τὸ Κάστρο δύο ὄνουάτοι στῆ Σπιναλόγκα καὶ ἐγύρευαν τὸ Χαβιάτζα, ὅπου ἤφρυγε ἀπὸ τὸ Κάστρο.

27. Ἀρχίσομε νὰ δίδωμε τῷ Σπιναλογκιώτῳ τὸ σιᾶρι καὶ τῶς ἐδώσαμε τζῆ πάγες τως, μ(ου)ζ(ούρια) .2502. Ἐκάμαμε καὶ τὴν κορροντίνα κέσφι⁴².

Ἰουλίον

1 [ἡμ.] σί'. Ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἐλούντα μιὰ κοπελιά καὶ μᾶς ἐκλαί-

Chiam καὶ Barr-el-Cham εἶναι ἡ ὀνομασία τῆς Συρίας ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς (αὐτ. σ. 6).

⁴⁰) Καθαρό, χωρὶς τὸ ἀπόβαρο, νέτο.

⁴¹) Ἀλικοντίζω=κρωτῶ, ἐμποδίζω.

⁴²) Ἐκτίμηση (κέσφι) τοῦ Λοιμοκαθαρητοῦ (καρμαντίνας). Ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς καθιέρωσε τὴν κ α ρ α ν τ ῖ ν α στὴν Κρήτη. Ἐδῶ πιθανὸν πρόκειται γιὰ ἐκτίμηση τοῦ εἰδικοῦ κτηρίου, ποῦ ἔγινε στὴν Σπιναλόγκα (πβλ. P a s h l e y XXV)

γοντον, ὅτι τὴν ἐκαταπάτησαν δυὸ Σπιναλογκίτες.

11. Ἦρθα στὸ Κάστρο.

14. Μοῦ ἔδωσε ὁ Τισιὰ-ἀγάς σενέτι⁴³ καὶ μοῦ πούλησε τὸ δουνζιάνι 87
στὴν Κριτσά, χάλασμα, μὲ τὴ βούλα του.

15. Ἦρθε ὁ γερομόναχος τοῦ Θεολόγου ἐν Κριτσᾷ, νὰ μαρθάνει
γράφιμο.

16. Ἐμίσηψε ὁ Βασιλάκης Μνιαούλης⁴⁴ δζὰ τὴ Σαντορίνη.

18. Ἔστειλα στὴν Κριτσά μὲ τοὺς λαδάδες τὸ γράμμα τοῦ Ὀ-
σμάν-μπέη τῶν προεστῶν, νὰ ἔλθουν μέσα . . .

21. Ἐγόρασα μαλλιά ὄκ. 24,100 φὶ 65 καὶ ἤδωκα γρ. 39,16 . . .

23. Ἦρθε ἐμίρι νὰ ἐροτάσομε χιανλίκι τριήμερο, ἐπειδὴ ἔκαμε νί-
κη τὸ αἰγυπτιακὸν στράτευμα καὶ ἤφθειρε τὸ πολιτικὸν στράτευμα.
Ἦρθαν οἱ προεστοὶ τζῆ Κριτζᾶς δζὰ τοῦ Αἰάπη τὴν κλεψά. Ἦρθε
ὁ Προκάκης ὁ Μανολιός, νὰ πάει στὸ σκολεῖο νὰ γράφει.

28. Ἐποσχεθῆκανε οἱ Κριτζῶτες, εἰσὲ 30 ἡμέρες, ἂν δὲν εἴδουν
τὸ Αἰάπη, νὰ πληρώνουν τὴν κλεψάν του. Ἦρθε ὁ Μανόλης Τραντᾶς
μὲ τὴ γυναῖκα του, ὅπου ἔχανε νταβά.

30. Ἐδωσα τοῦ Μανόλη Τραν[ντᾶ] δάνειμ γρ. 100 καὶ ἐγόρασε
ἓνα χάλζωμα.

Αὐγούστου.

1 [ἡμ.] β'. Ἐμίσηψε τὸ Ζουμπούλι. Ἐπῆγε ὁ Μανολιός Πρόκος
στοῦ Ἀνεγνώστη τὸ σχολεῖον.

4. Ἀρρώστησε ὁ Μανολιὸ Πρόκος καὶ ἐδυσκολεῖτηγε ἀπὸ τὸ σκολ-
εῖον

7. Ἐμίσηψε ὁ Μανολιὸ Τραφ[ντᾶς] μὲ τὴ γυναῖκα του. Ἦρθενε ὁ
Ἀτσιλομυχελῆς ἀπὸ τὴν Πρίνα, ὅπου τοῦ κούρσεψαν τὸ σπίτι του . . .

14. Ἀρχισαν τὸ σενλίκι τοῦ Χαλεπίου τριήμερον⁴⁵.

15. Ἦρθε εἰδησις ὅτι ἐριβάρισε στὴ Στεία ὁ Σουμᾶν καπετᾶν
Παχιάς ὁ Νουρεντίνης⁴⁶

18. Ἐγόρασα ἓνα ζευγάρι χερόκτενα γρ. 11,20. Ἔλαβα ἀπὸ τὸν

⁴³) Ὁμόλογο.

⁴⁴) Ὁ Βασιλάκης Μιαούλης Κάσιος ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Κριτοβουλί-
δη (σ. 489) ὡς μέλος ἐπιτροπῆς ἀπὸ πληρεξουσίου τῆς συνελεύσεως Μαργαρι-
τῶν, ποὺ εἶχε ἐπιφορτισθῆ μὲ τὴ Διοίκησιν τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπαρχιῶν. Ὁ
γαμπρὸς τοῦ Κοζ. Ἡλίας Μιαούλης εἶναι προφανῶς στενὸς συγγενῆς του.

⁴⁵) Τὸ Χαλεπίον ἀρῆθηκε τὶς 29 Ἰουλίου (βλ. Politis XIV καὶ De
Cadalvène etc. σ. 194 κ.έξ).

⁴⁶) Αἰγύπτιος ναύαρχος (βλ. Pashley XXIV, XXXVII καὶ XI). Προ-
κηρύξεις του βλ. Κριτοβουλ. 582-83. (Πβλ. Σταυράκι 157 καὶ Ψι-
λάκι, Γ, 771).

δορ/ν/τοῦ κιαγιασιῆ⁴⁷ Σαλή ἀγὰ 85 γρ. διὰ 34 ἐργάτες τοῦ χαπῆς-χανέ, νὰ τζοῖ δώσω τῶν πουρογῶν ἔδωσα τοῦ Σαλή ἀγὰ τζοῖ τεσκερέδες . . .

21. Ἔγινε καράρι⁴⁸ νὰ δώσουν οἱ ἀγάδες τὸ χασιλάτι⁴⁹ τῶν 45 καὶ τὸ μυρὶ τῶν 46 εἰς διορία ἡμέρες 31· ἐὰν εἰς τὴ διορίαν τος δὲν τὰ δώσουν, νὰ τοὺς δυναστεύουν μὲ τὸ ζαμπίτη. Ἦρθε ὁ γαμπρός μου ὁ Ἡλίας ἀπὸ τὴν Κριτσά καὶ τὸ βράδι ἐδειπνήσαμε μαζί μὲ τὸν καπετὰν Παραγῆ Ρόδιο . . .

89 23. Ἐφθασε ὁ ὑψηλότατος Μουχαφιζ Παχιά, ἐφέντης μας, ἀπὸ τὰ Χανιά τὴν τρίτη ὥρα τῆς ἡμέρας.

24. Ἐστειλα μὲ τὸ Μιχάλη Πάγκαλο ἔξω μιὰ σκαναβέτα⁵⁰ καὶ ἕνα ζενγάρι πιαστέρια (:) τοῦ Πέτρο καὶ ἕνα φιστάνι μὲ γροποῦδι τοῦ Γεωργάκη μου.

25. Μοῦ ἔπειλε ὁ καπετάνιος⁵¹ γράμμα, ὅτι ἐπνίγηκε στὰ Λακωνία τοῦ Ἀλεξοτζανῆ ἢ θυγατέρα, καὶ τὸ πέρασα στὸ κιορνάλε.

26. Ἐμίσεψε ὁ Μουχαφιζ Μουστιφὰ-Παχιάς ἀπὸ τὸ Κάστρο ὅθεν τὰ Χανιά.

28. Ἐμίσεψε ὁ Ἡλίας καὶ ἤδωκά του δάνεια γρ. 702· καὶ ἐμπαρκαρίστη μὲ τὸ Νικόλα τοῦ Ἀνδρουλιάκου, Κάσιου, ἀπὸ τὸ Ἀρβαριτοχώρι⁵².

31. Ἐβάλαμε ἀρχὴ νὰ σάζουμε τὸν δρόμον τοῦ νεροῦ, ὅπου πηγαίνει στὸ σεράγιο.

Σεπτεμβρίου

1 [ἡμ. ε']. Ἐφθασε ἐδῶ ὁ Μουχαφιζ Παχιά, ἐφέντη μας, ἀπὸ τὰ Χανιά.

3. Ἀρχισαν νέαν χαρὰν δὲ νίκην, ὅπου ἔκαμε ὁ αὐθέντης μας, ἡ ὁποία ἔγινε μὲ κανοβολισμὸν καὶ φωτοχυσίαν καὶ τουφεκοβολισμὸν τριήμερον.

5. Ἐδωσα τοῦ κ(απετὰν) Χαριτάκη⁵³ δάνειον 2 ἐννιάρια.

11. Ἐγινε ἀπόφασις τῷ Μεραμπελλιῶτῳ νὰ φέροννε τὸ ἰχιούρι

⁴⁷) Γραμματικός, ἐδῶ : ταμίας στρατιωτικῆς μονάδας.

⁴⁸) Ἀπόφαση.

⁴⁹) Φόρος γεωργικῶν προϊόντων. Γιὰ τὴν ἐπιβολὴ φορολογίας στοὺς ἀγάδες βλ. Σταυράκι 157· βλ. Pashley XXV καὶ Τομαδάκη, «Μύσων» Γ, 89.

⁵⁰) Ἡ λ. σκαναβέτα πιθανὸν νὰ ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐνετικὴ caneveta, ὑποκορ. τοῦ caneva = μέρος ὅπου φυλάσσεται τὸ κρασί (Boerio, Dizionario del dialetto Veneziano, Venezia 1829).

⁵¹) Ἐνν. τὸν καστελκιαγιασιῆ (βλ. ὑπόμν. 114 [1831]) τοῦ Μεραμπέλλου.

⁵²) Δὲν κατορθώσα νὰ ἐξακριβώσω τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ τοπωνύμιον.

⁵³) Πρὸ εἶται γιὰ τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς ἐπαρχίας Πυργιωτίσης Χαρίτο Παπαδάκη (βλ. ὑπόμν. 7 [1832]).

τως τὸ λ[ά]δι καὶ νὰ ἀπολέθουν τζ' ἐλιές ἕως τὴν ἕσπερη τοῦ Ἰουλίου, διατὶ θὰ παιδεύονται (παρὼν ὁ πα(πά)-Γεωργάκης Κονομιάκης καὶ ὁ χ(ατζή) Λύρης ἀπὸ τὸ Χουμειριάκο).

13. Βροῦδι ἐτελειώσαμε τὸ σὸν-γιολοῦ⁵⁴ στὸ περάγιο

15. Ἐμισέφαμε μὲ τὸ μεϊμάρη⁵⁵ τὸ Κωσταντιὸ δζὰ τὴ Γεράπετρο, νὰ κάμουμε κέσφι τὰ καραούλια καὶ τὸ βροῦδι ἐξωμείναμε στὰ Μάλλια στοῦ Στακάκη τοῦ Κωσταντιοῦ τὸ σπίτι.

16. Ἐμισέφαμε ἀπὸ τὰ Μάλλια καὶ ἤρθαμε τὸ βροῦδι στὴν 90
Κριτσά

18. Ἐφέρανε τζὶ τράβες τοῦ δουκιανοῦ στή[ν] Κριτσά.

19. Ἐμισέφαμε ἀπὸ τὴν Κριτσά καὶ ἐπήγαμε τὸ μεσημέρι στὴν Πρίνα καὶ τὸ βροῦδι ἐξωμείναμε στὴ Μαροηλιά.

20. Ἐμισέφαμε ἀπὸ τὴ Μαροηλιά καὶ ἐπήγαμε στὸ Καστέλλι καὶ ἐκάμουμε κέσφι τρία καραούλια γρ. 413.

21. Ἐμισέφαμε ἀπὸ τὸ Καστέλλι τζῆ Γεράπετρος καὶ ἤρθαμε τὸ βροῦδι στή[ν] Κριτζά.

23. Ἐμισέφαμε ἀπὸ τὴν Κριτσά καὶ ἤρθαμε τὸ βροῦδι στὸ Και-
νούργιο Χωριό

26. . . . ἤρθαμε στὸ Κάστρο.

29. Τὸ Γεώργη Σκουλημάρη καὶ Μανόλη Τραφ[ν]τὰ καὶ Νικολή Τραφ[ν]τὰ καὶ Δημήτρη [Κ]ουτουλάκη τοῦ Τζανῆ ἤβαλα μαρτύρους, οὗ δὲν ἀφήνω τὸ σεφιλίκι μου⁵⁶ στὸ Καστέλλι στὸ Σταυρό, ὅπου ἐγο-
ράσανε ὁ Σταυράκης Πάγκαλος καὶ Πα(πά)-Γεώργιος Πέρος καὶ
Κωσταντῆς Λιανός.

Ἐκτωμβρίου

1 [ἡμ.] ζ'. Τὸ βροῦδι ἐκρέμασε ὁ Βεζύρης ξὺν Τοῦρκῶ Γενναίη στὸ
Σαυτροιβανάκι στὴν ἀσπρομουρνιά⁵⁷.

⁵⁴) Ὑδαγωγεῖο.

⁵⁵) Ἀρχιτέκτονα. Ὁ Κοζ. ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Συμβουλίου πιγαίνει μὲ ἀρχιτέκτονα, γιὰ νὰ καθορίσουν τίς δαπάνες τῆς ἐπισκευῆς τῶν πύργων (νὰ κάμουμε κέσφι στὶς βάρδιες), ποὺ χρησίμευσαν στὰ καραούλια ἐναντίον τῶν πειρα-
τῶν καὶ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. Τοὺς τελευταίους, ποὺ ἀποβιβάζονταν κρυφά,
ἡ Αἰγυπτιακὴ Διοίκηση θεωροῦσε ἐπικίνδυνους γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς Κρήτης
(βλ. P a s h l e y XXX).

⁵⁶) Σύμφωνα μὲ τὸν τουρκικὸ νόμο, ὁ ἰδιοκτῆτης ἀκινήτου κτήματος δὲ
μποροῦσε νὰ τὸ πουλήσει, ἀν δὲ ρωτοῦσε πρῶτα τὸν πλησιαστή του (σεφί), ὁ
ὁποῖος, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐναγάγει τὸν πουλητὴ καί,
ἀποδεικνύοντας μὲ μάρτυρες ὅτι δὲν «ἄφηγε τὸ σεφιλίκι», νὰ ἀκυρώσει τὴν
ἀγοραπωλησίαν.

⁵⁷) Στὸ ἀνατολικὸ ἄκρο τῆς Πλατειᾶς-Στράτας, μπροστὰ στὸ φοῦνο
Τ σ ο υ β α λ ῖ δ η. Στὴν ἐκεῖ μικρὴ πλατεία, ποὺ ἦταν πολυσύχναστη λόγῳ τῆς

2. Τὸν ἐξεκρέμασε καὶ ἐμίσησε διὰ τὰ Χανιά ὁ Βεζύρης. *Ἦρθε τὸ Μαρούλι ἀπὸ τῆς Ἀρχάνες.

3. Ἀρχισα νὰ πηγαίνω εἰς τοῦ Μουκαμπελετζῆ τὸ σαπουναριὸ νὰ τὸ μεραμετίζοιμε, νὰ ἀλατίζοιμε τὶς ἐλιές, ὅπου θὰ στείλοιμε στὸ Μισίρι.

6. Ἔστειλα μὲ τὸ δά(σκαλο) Γεώργη Σπαθάρο στὸ Μεραμπέλλο τὸ χουλασὰ τῶν ἐλιῶν, διὰ νὰ τῆς ἀλέθουν γλήγορα καὶ νὰ φέρονται τὰ ἰχιούρια μέσα. Ἄφησέ μου ὁ Νικόδημος ὁ ἀρεμαθιώτης (;) ἠγοῦμενος γρ. 68, νὰ τὰ δώσω τοῦ Ἀρχαλομουσταφᾶ, διὰ νὰ λείπουν ἀπὸ τὸ πάχος τοῦ Μοναστηριοῦ (ἔδωσά τα).

91

8. Ἦρθε ὁ Ἡλίας ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ ἤσυρε 9 φοράδες.

9. Ἐξε[μ]παρκάραμε τῆς φοράδες. Ἐπήραμε ἀπὸ τὴ χιόνα⁵⁸ 4 κιλά⁵⁹ σιῆρι, διὰ νὰ κάμοιμε μαντήλι⁶⁰ μὲ τὸν Ἀμῆτ ἐφέντη, τὸ Ρίζο βεκιλή, καὶ ἐβγήκε ὀκ. 77, 200 καί, ὅταν τὸ ἐλεσμάτισαμε, ἐπήγαμε στὸ μῦλο στὸν Καρτερό καὶ τὸ ἐλέσαμε καί, ὅταν ἐπῆρε ὁ μυλωνὰς ὀκ. 5, ἔμεινε ὀκ. 67, 250 . . . καὶ κάμαμε φουρνιά 335.

13 . . . Ἐπιάσαμε νέον μαντήλι καὶ ἐπήραμε ἀπὸ τὴ χιόνα σιῆρι κιλά 6 . . .

16. Ἐβγήκε καὶ ὁ Ἡλίας ἀπὸ τὴν κουρσο[r]τίνα. Ἀρχισαν νὰ φέρονται ἐλιές στὸ σαπουναριόν.

17. Ἐκάθισα στὸ σαπουναριὸ, ὅπου βάνοιμε τῆς ἐλιές.

18. Ἐπῆρα ἀπὸ τὴ χιόνα 56 ὀκ. σιῆρι, δυὸ αἰλίγια⁶¹ τοῦ Ρεπιου-λαχίρη καὶ Τζεματζελεβέλ . . .

25. Ἐπήγαμε μὲ τὸ Τιστὰρ-ἀγὰ τοῦ Γάζι καὶ ἐμετροῦσαμε τὰ ὄζα του καὶ ἦσαν 45, ὅπου θὰ τοῦ δώσει ὁ κοινάτοράς του ὁ Μουσταφᾶς...

92

26. Ἡβγάλα τεσκερὲ τῶν Μεραμπελλιῶτων χατζήδων, ὄζα νὰ πᾶνε στὸν Ἄγιον Τάφον : ὁ καθηγούμενος τοῦ Ἀρεθιοῦ ὁ Κωσταντιός, ὁ Πα(πὰ) κῆρ Ἀντώνιος ἀπὸ τὸ Χουμεριάκο καὶ ἀπὸ τὸ Καινούριο Χωριὸ ὁ πα(πὰ) Μαρολιὸς Θεοφωράκης καὶ ὁ Γεωργάκης Γιανναδάκης καὶ ὁ Γιαννιὸς Μαστρομανολάκης καὶ ὁ Νικολάκης Μαστρομανολάκης καὶ ὁ Ἀντωνιὸς Ζοκλάκης. Πρῶτοῦ εἶχα καὶ ἀπὸ τῆς Βρούσες τριῶν ὀνομάτων τὸν τεσκερὲ τὼς ἐβγαρμένο : τοῦ Πα(πὰ) Νικολάκη καὶ τοῦ Δημήτρη Πάτερον καὶ τοῦ κουνιάδο μου τοῦ Γεωργάκη Καβέτζο καὶ

διασταυρώσεως τῶν δρόμων, ἐκτελοῦσαν οἱ Τοῦρκοι τοὺς παραδειγματικούς ἀπαγχονισμούς. Ἡ πλατεία εἶχε τὸ ὄνομα Σαντιβανάκι ἀπὸ τὴν ἐκεῖ «φιλανθρωπικὴ βρύση» (σεμπιλ-χανε). Ὁ τοῦρκος ποὺ ἀναφέρει ὁ Κοζ. λέγεται Γενιάτης, ἐπειδὴ κατάγεται ἀπὸ τὸ χ. Γένια τῆς επαρχίας Τεμένους.

⁵⁸) Ἀποθήκη τοῦ Τελωνείου.

⁵⁹) Τουρκικὸ μέτρο βάρους σιτηρῶν ἴσο μὲ 20 ὀκάδες.

⁶⁰) Δὲ μπόρεσα νὰ ἐξακριβώσω τὴ σημασίαν τῆς φράσεως αὐτῆς.

⁶¹) Μηνιάτικα.

νά δώσει ὁ Ἅγιος Θεὸς νὰ τοὺς ἀπολαύσομε μὲ ὑγείαν, ἁμήν.

27. Ξημέρωμα ἑορέθη ὁ Τοπάλ Ὁσμανῆς πνιμένος στὸ Σαντοιβανὰκι ὀμπροστάς, ὅπου τὸν ἤπνιξε ἡ Ἐξουσία⁶².

Νοεμβρίου

1 [ἡμ.] γ'. Ἐδωσα τεσκερεῖ τοῦ πα(πᾶ) Γεωργάκη Τζαβλάκη, δζὰ νὰ πάγει στὸν Ἄγ[ι]ον Τάφο.

13. Ἐστεφάνωσα τὸν κον[μ]πάρο μου Ἀντώνιο μὲ τὸ Ζαμπιό, τοῦ Ταλικ-μπέη τῆ [μ]πεσιλεμέ⁶³.

23. Ἦρθε ὁ Ἡλίας καὶ ἤφερε τοῦ Χαϊμάκη⁶⁴ τὰ γρόσα, ὅπου τοῦ χροῶσται.

27. Ἐβάναμε τζ' ἐλιές στὰ βαρέλια καὶ ἐγεμίσαμε 45 βαρέλια καὶ τὰ κα[μ]πανίσαμε καί, σὰν ἐβγάλαμε τῆ [ν]τάρα τως τῶ βαρελιῶ 1122,300, ἔμειναν οἱ ἐλιές σαφὶ ὀκ. 6369,100 καὶ τζὶ μπαρκάραμε. 93

29. Ἐμπαρκάρισε ὁ Ἡλίας στοῦ Γεώργη τοῦ Μεσζίνη τὸ καϊκι, τοῦ Κασώτη, ἕνα ζεμπίλι ρύζι, ὀκ. 101, ἀπὸ τοῦ Χατζαλή πρὸς 15,20 γρ. τὸ κιλὸ, καὶ ἕνα ζεμπίλι ροβίθια ἀπὸ τοῦ Χασιοτζάκη καὶ ἕνα τσουβάλι κουκκιά ἀπὸ τοῦ [Μ]πέη στὸ Χεϊτὰν τζαροισή, μονζ(οῦρια) 4 1/2 καὶ 3 ἀγκόνες ἀπὸ τοῦ Σκεντέρη καὶ 3 καστανιές ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἕνα καλάθι γυαλικά καὶ δυὸ κεφάλια ζάχαρη καί, σὰν τὰ μπαρκάρισε, ἐμίσεψε δζὰ τὴν Κριτσά καὶ τὸ καϊκι θὰ τοῦ πάγει τὰ [μ]πράτη στὸ Βουρζιά⁶⁵.

Δεκεμβρίου[ν]

7 [ἡμ.] δ'. Ἦπιασα τὰ σπίθια τοῦ Τερζῆ Γεωργάκη μὲ τὸν κιορά, γρ. 9 τὸ μῆνα. Ἐδωσά του ἐδῆς ἕνα μηγαῖο. Καὶ νὰ δώσει ὁ Θεὸς νὰ μισέφομε μὲ ὑγείαν καὶ χαράν, ἁμήν.

9. Ἐλαβα τὸ ταῖνι μου δυὸ μηγαῖα στάρι ὀκ. 56 καὶ διὰ τζῆ φορῶδας τὸ γέμι κριθᾶρι κιλὰ 5 1/2.

13. Ἐμίσεψε ὁ σαταὸς καὶ δὲν ἤπηρε τοῦ Γεωργάκη μου τζοὶ σάκκους. 94

⁶²) Ὁ τρομοκρατικός αὐτὸς ἀπαγχονισμὸς Τούρκων (βλ. καὶ παραπάνω ὑπόμν. 57) ἐπιβεβαιώνει τὶς πληροφορίες τοῦ P a s h l e y (introduction XXIX.) Σύμφωνα μ' αὐτὲς τὸν Ἰούλιο τοῦ 1832 ἔφθασε στὸν Πασά τῆς Κρήτης διαταγὴ ἀπὸ τὸ Μεχμέτ-Ἀλή νὰ θανατώνει κάθε Ὀθωμανό, πὸν συνωμοτοῦσε ἢ διέδιδε εἰδήσεις κατὰ τοῦ Ἀντιβασιλέως — ὁ τελευταῖος πολεμοῦσε τότε ἐναντίον τοῦ Σουλτάνου.

⁶³) Ὑπηρέτρια Χριστιανή, πὸν ὑπηρετεῖ γιὰ τὴν τροφή. Οἱ «μπεσιλεμέδες» συχνὰ ἦσαν παλλακίδες τῶν ἀφεντικῶν τους, πὸν ὕστερα τὶς πάντρευαν. Ὁ Ταλικ-μπέης ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ (Τ.Α.Π. κωδ. 36, σ. 78).

⁶⁴) Ἐβραίου.

⁶⁵) Παράλια τοποθεσία ἕνα γμ. Α τοῦ Ἁγίου Νικολάου Μεραμπέλλου.

14. Ἦρθανε οἱ βαρελιτζήδες, ὅπου λείπαρε στὰ κρασιάτικα (:).

15. Ἦβγαλα τσεκερὲ τοῦ Ἀστροπαλίτη, ὅσαν ἦβγαλε τὰ χαροτζο-
χάρθια του, δζὰ νὰ καθίσει στὸ Μεραμπέλλο στὸ Νέον-Χωριό, καὶ
ἐπαρσιαιάστη στὸν Ὅσμαν μπέη μας ἐγγυητής του ὁ Νικολοκοκόλης τοῦ
Μιχελῆ ἀπὸ τὸ Νέον-Χωριό⁶⁶.

16. Ἔδωσα τοῦ Χ(ατζῆ) - Ἀλῆ σὲ 57 ὀκ. πακαλάρο μὲ τὸ χαμα-
λιέ του γρ. 155 . . .

1833.

Ἰανουαρίου

1 [ἡμ.] α'. Ἀρχιμηριά. Νέον σωτήριον ἔτος καὶ εἰς χρόνους πολ-
λοὺς καὶ καλοὺς νὰ δώσει ὁ Ἅγιος Θεός, ἀμήν!

4. Ἔδωσα τοῦ Σταυράκογλου τὸ κλειδί τοῦ σπιθιοῦ του.

5. Ἔδωσα 32 βαρέλια γεμάτα ἐλιές τῷ μεμορήθω¹, τοῦ Σελήμ-
ἄγᾶ καὶ τοῦ καπετὰν Γιάννη, καὶ τὰ πήγανε στὸ Γιουμουρούκι² ἀκα-
μπάνισια, ἕως ὅτου ἔλθει καράβι.

7. Ἐκάθισα στοῦ Τιστάο-μπέη τὰ σπίτια³.

9. Ἦρθε καὶ εἶδης οὐ ἔκαμε ὁ ἀδθέντης μας μίαν νίκη ἀπόξω
τῆς Σμύρνης⁴ καὶ ἐκρότησαν κανοβολισμὸν τριήμερον.

95 10. Ἐπίασαν Ρεμαζάνι καὶ ἦτανε χειμῶνας ψύχρα σφοδρότατη.

12. Ἐλογαριαστήκαμε μὲ τὸν Ἠλία καὶ ἔμειναν στὸ δουκιάνι γρ.
ἐδικά μου 776 καὶ 19 π(α)ρ(άδες).

13. Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβροία εἶδον ἐν ὄραματι κάτι περὶ
τοῦ φοροδότου⁵.

⁶⁶) Ἡ πληροφορία αὐτὴ τοῦ Ἡμερολογίου φανερώνει τοὺς ὄρους, ὑπὸ
τοὺς ὁποίους ἐγίνονταν τότε ἡ ἐγκατάσταση ξένων στὴν Κρήτη.

¹) Ὑπαλλήλων.

²) Τελωνεῖο.

³) Ἐνα ἀπὸ τὰ ὄραιότερα καὶ μεγαλύτερα παλιὰ σπίτια τοῦ Μεγάλου
Κάστρου. Ἀπὸ τοῦ 1859 κ.έξ. κατοίκησε σ' αὐτὸ ὁ Κορδοὺς Μπερντιχάν-Πα-
χιάς, πού, κατὰ τὸ Τ.Α.Η. (κωδ. 97, σ. 115), εἶχε 42 παιδιά. Οἱ παλαιότεροι
τὸ ξέρουσαν ὡς «Κονάκι τοῦ Μπερντιχάν-Παχιᾶ». Καταστράφηκε ἀπὸ βομβαρδι-
σμό κατὰ τὴν ἐπίθεση τῶν Γερμανῶν ἀλεξίπτωτιστῶν.

⁴) Πρόκειται γιὰ τὴ μεγάλη νίκη τῶν Αἰγυπτίων ἔξω ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο, ποὺ
ἄνοιξε τὸ δρόμο γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη. Μετὰ τὴ μάχη αὐτὴ—στὴν ὁποία
ὁ Τοῦρκος ἀρχιστράτηγος πιάστηκεν αἰχμάλωτος—οἱ Αἰγύπτιοι προήλασαν πρὸς
τὴν Κιουτάχεια (βλ. De Cadalvène etc., 383 καὶ Politis, XVII). Ἡ μνεία τῆς
Σμύρνης στὴ σχετικὴ εἰδηση εἶναι ἴσως προπαγανδιστικὴ ὑπερ-
βολὴ τῆς Αἰγυπτιακῆς Διοικήσεως.

⁵) Μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ αὐτὸ ἐπίθετο ἴσως ὁ Κοζ. νὰ ὑπονοεῖ τὸ Μου-

20. . . . Τὴν αὐτὴν ἡμέρα τὸ βράδι, ἑμισὴ ὥρα τῆς νυκτός, ἔρθησε ὁ ἠμηλότατος Μουσταρά-Παχιάς ἀπὸ τὰ Χανιά.

25. Βράδι ἐστεφανώθη ὁ Μύρωνας, τοῦ Μελιδονιώτη ὁ νιός.

29. Ἐστεφανώθη, εἰς τὴ Μητρόπολη, τοῦ Ἀδλοποτάμου ἡ ἀδελφή, ἡ Ἐλένη, καὶ ἐπῆρε τὸ Σαατζάκη.

Φλεβάριος

5 [ἡμ.] α'. Ἐποκρὰ κράτινη . . .

12. Ἐδωσε ὁ Τιστάρ-ἀγάς τοῦ Πέτρο γράμμα, νὰ πάγει στὴν Κρι- 96
τοὰ καὶ στὴν Πρίνα γραμματικός, τὴν Τυρινὴ ἀποσπέρας.

13. Ἐπήγαμε στὸ Γιουμουρούκι 40 βουτζὰ ἐλιές γεμάτα ἀκαμπά-
νιστα.

17. Ἐπῆρε ὁ Κωστα[ν]τῆς Βλάχος ἓνα μουλάρι γρ. 760 . . .

Μάρτιος· σὺν Θεῷ Ἄγιω καὶ εἰς χρόνους πολλοὺς καὶ καλοὺς. 97

1 [ἡμ.] δ. Ἐφθασεν ὁ Βασιλάκης⁶ μετὸν τερτζήπαχη τοῦ Μεχ-
μέτ-Ἀλῆ Παχιά καὶ ἤρθαν ἀπὸ τὴ Σαντορίνη.

2. Ἐλαβα ἀπὸ τὸ Στελιανάκη δάνεια γρ. 100.

8. Μοῦ ἔδωσε ὁ Ἐμὴν ἐρέντης ἀπὸ τὸ σαράγιο 24 τεσσάρια καὶ τὰ
ἐπῆγα δάνεια τοῦ Χ' Κωνσταντίνου, τερτζήπαχη τοῦ ἀυθέντη μας.

16. Ἐμισέφανε οἱ Κριτζῶντες, ὅποιν εἶχανε νταβὰ δζὰ τὰ τατζερικά⁷.

17. Εἰς τὰς 4¹/₂ ὥρας ἐμίσεψε ὁ Βασιλάκης καὶ ὁ Χ(ατζή) Κω-
σταντῆς Μυτιληναῖος, τερτζήπαχης τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ πασᾶ, μετὴ
γουλῆτα τοῦ Γετῆμ καπετάνιο, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐβάλαμε 50 βουτζὰ ἐλιές,
ὄκ. 6086, καὶ 80 σεφερλῆδες, τοῦ Τζελεπῆ-ἀγᾶ τὸ τακίμ.

20. Ξημέρωμα ἐγέννησε ἡ φοραδοπούλα ἓνα θηλυκὸ ἀσπροκουτέλο
καὶ νὰ τὰ εὐλογῆσει ὁ Ἅγιος Θεὸς ὡς τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακώφ (sic) νὰ πληθαίνουν ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμ-
μο τῆς θαλάσσης!

22. Ἐστείλε ὁ Πέτρος τοῦ Ἀγᾶ ἀχιβάδες 300, σουπιές 20.

29. Ἐπήγαμε τὴ φοράδα στὸ γάδαρο καὶ ἔδωσα τοῦ γαδουράση
γρ. 16.

Ἀπριλίου

2 [ἡμ. α']. Λαμπρά. Εἰς πρώτη ὥρα ἤγαμε ἓνα σεισμὸ μετὸ βρον- 98

σταφά-Πασᾶ ἢ τὸ Μεχμέτ-Ἀλῆ. Λόγοι προφυλάξεως τὸν ἐμποδίζουν νὰ ἐκφρα-
στεῖ θετικὰ—«ζάτι»—καὶ νὰ κατονομάσει τὸ πρόσωπο.

⁶) Ὁ Βασιλάκης Μιασύλης Κάσιος ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ διακεκριμένους
πληρεξουσίου τῆς Συνελεύσεως τῶν Μαργαριτῶν (βλ. ὑπομν. 44 [1832]).

⁷) Ὁ φόρος τῶν αἰγοπροβάτων ἀπὸ τὸ ἐνετ. dazio = φόρος (Σ τ. Ε α ν-
θ ο υ δ ῖ δ ο υ, Ποιμενικὰ Κρήτης, «Λεξικογρ. Ἀρχεῖον τῆς Μέσης καὶ Νέας
Ἑλληνικῆς», Ε 301).

τή. Τὴν αὐτὴν ἡμέρα τῆς Λαμπρᾶς ἐκρέμασε ἡ Ἐξουσία ἓνα Τοῦροκο Στειακὸ στῶ Χανιώ τὴν Πρότα στὸ λεῦκο⁸, μὲ τὸ νὰ εἶχε σκοτώσει τὴ γυναῖκα του.

3. Βράδι εἰς τὰς 4 ὥρας τῆς νυκτὸς ἔγινε σεισμὸς παρόμοιος μὲ τὸν ἐχθρῆσιό.

5. Εἰς τὰς 3 ὥρας τῆς ἡμέρας ἔγινε σεισμὸς παρόμοιος μὲ τοὺς πρώτους. Ἐγροικιῆθη ἀκόμας ἓνας μικρὸς σεισμός

10. Ἦρθε ὁ Κατζουλάκης ὁ Μανολιὸς καὶ ἐβάστα μου καὶ γράμμα ἀπὸ τὸ Ἀνάπλι.

11. Ἐμίσησε ὁ Μιχάλης Πάγκαλος δὲ τὴν Κριτσά, νὰ πᾶ γυροῦγει τὸ Μανολιὸ Ἀλέξη, ὅπου τότε γυροῦφανε ἀπὸ τὸ Χιουρά, ὅπου τοῦ ἔκανε ὁ χ(ατζῆ) Πέτρος [ν/ταβὰ δὲ τὸ κηπούλι του. Καὶ τὸ βράδι εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτὸς ἔγινε σεισμὸς μὲ μεγάλον κρότον.

16. Ἦρχισαν νὰ κάνουν φωτοχυσία, ἐπειδὴ ἔκαμε μπαρισίκι⁹ ὁ Σουλτάνος μὲ τὸν Ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου. Τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἀπομῆσιμερα μὲ ἔστειλε ὁ Παχιά-ἐφέντης σὴ[ν] Τία εἰς τὸ ἀθθεντικὸ φουρκατόνι¹⁰ (καπετάνιος τοῦ [ὁ] Ὀμερ καπετάνιος) καὶ ἐξανοίξαμε τὰ βουτζά, ὅπου τοῦ δώσαμε γεμάτα ἐλιές, καὶ ὅσες ἐλιές δὲν τοῦ ἄρῃσαν τὰ πῆρα ὀπίσω, βουτζά 7, καὶ ἤκαμα σὴ[ν] Τία Κυριακὴ βράδι καὶ Δευτέρα βράδι καὶ τὴν Τρίτη βράδι ἤκαμα στὸ πέλαγος εἰς τὸ καῖκι τοῦ Ἀρίφ καπετάνιο, ὄντας ἤρχομέσταν, καὶ ἐφθάσαμε σὴν Κάνδια τὴν Τετράδη εἰς τὰς τρεῖς ὥρας τῆς ἡμέρας

99

Μαῖου

1 [ἡμ.] β'. Ἐβάλαμε τῆς Κασώτισσες καὶ ἐδιαλέγαμε τῆς ἐλιές.

3. Ἐβάλαμε τῆς ζουλισμένες ἐλιές καὶ τῆς ἄλεθαμε.

6. Βγῆκε ὁ Μουχαφίζ Παχιάς, νὰ κάμει βόλιτα στὰ χωριά.

27. Ἐνετάρισα ἀπὸ τῆς ἐλιές καὶ ἐκάθισα στὸ Συμβούλιο. Καὶ εἰς τὰς 9 ὥρας ἔφτασε καὶ ὁ Μουχαφίζ Παχιά, ἐφέντη μας, ἀπὸ τὴ βόλιτα, ὅπου ἔκαμε στὰ χωριά.

28. Ἐκαμε λογαριασμὸ ὁ μονκατὰ-ναζιρῆς δὲ τῆς ἐλιές, ὅπου ἐστείλαμε στὸ Μισίρι, καὶ ἐκοσίτασε μὲ τὰ ἔξοδά τως ἢ ὄκα π(α)ρ(ά)δες) 22, ἄσπρα 2.

Ἰουνίου[ν]

2. [ἡμ.] στ'. Ἐπάκτωσε τὸ Μισίρι¹¹ τοῦ Μονκαπελετζῆ τὸ σαπουναροὺ τὸ χρόνον 160 γρ., νὰ λάβει εὐθὺς τὸ μισὸ πάκτος, καὶ τὸ μαγατζέ,

⁸) Τὸ δέντρο αὐτὸ ἀπαθανάτισε ὁ Gerola, Mon. Ven., I, 397, εἰκ. 223.

⁹) Εἰρήνη (πρβ. Politis, XXIII καὶ XXIV).

¹⁰) Δ. ἀραβικὴ, πού σημαίνει: δίκροτον, φεργάδα.

¹¹) Τὸ Δημόσιο, τὸ Κράτος.

ὅπου ἔχει τὰ πιθάκια, μετὰ πέντε μῆνες νὰ τότε κάνει καὶ ἐκεῖνο τὸ Μιοὶ ζάπτι¹², ἐπειδὴ τὸν εἶχε ἄλλοῦ πακτωμένο.

3. Ἐμίσεψε ὁ Προζάκης διὰ τῆ|ν| Κοισιά.

5. Ἐμίσεψε ὁ Βεζύρης δζὰ τὰ Χανιά . . .

9. Ἐθεσαν τὴν ὄρνιν.

12. Μᾶς ἔβαλε μαρτύρους ἡ Κιοιμουρού, τοῦ Προήμη θυγατέρα ἀπὸ τὸ Πισκοκέριλο τζῆ Στείας, ὅτι ἔλαβε δζὰ βυζαστικά της γρ. 70 ἀνάμηση χρόνο, ἀπὸ 5 γρ. τὸ μῆνα, καὶ δὲν ἔχει νὰ παίρνει ἀπὸ τὸ|ν| Τιστὰ-ἀγά μήτε πολλὴ μήτε λίγο. Μάρτυρας ὁ Ἀλῆ-ἐφέντης, Μουλὰ-ιμάμης, Ἀμέτης Γιαμάκη καὶ Κωσταντῖνος Κοζύρης . . .

15. Ἐστεῖλα στὴ Γεράπειτρο τοῦ Καναζόρη τὸν τεσκερὲ μὲ τὸ Γιάννη Ἀσπρά

16. Ἐστεῖλα τὸν τεσκερὲ τοῦ Αιμινιώτη πελήπαχη μὲ τὸν δά(σαλο) Γιαννὸ Τζιχλή . . .

18. Ἐστεῖλα γράμματα στῆ|ν| Κοισιά τοῦ Μιχαλέτο μὲ τὸ Δημήτριον Ζαχαριά . . .

25. Ἦλθενε ὁ Σουμιὰν-μπέης μας ἀπὸ τὴ βόλιτα.

26. Ἐπῆρα ἀπὸ τὸ Μουσταφαγά ἄχερα ὀκ. 208^{1/2} φῖ 3, ἔδωσα του γρ. 15,25 . . .

Ἰούλιος.

5 [ἡμ.] δ'. Ξημέρωμα εφοέθηκε ὁ Ταραξής¹³ στὸ κονάκι του σιὸ γιατάκι του σκοτωμένος καὶ τότε σκότισε ἡ θυγατέρα του μὲ δυὸ ἀράπισσες. Τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἔδωσα εἰς τὸ Συμβούλιο, καθὼς μὲ προστάξανε, τὸ χρέος τοῦ Ἠλίου εἰς τοῦ Πέτρος τοῦ γιοῦ, εἰς τὸ χέρι ἐνὸς πουλοῦκπαχη τοῦ Χουσεῖν-μπέη τζῆ Γεράπειτρος, ὅποιον τὸν ἤβαλε ὁ Χουρμούζης, καὶ ἔδωσα γρ. 687,20, ὅποιον μοῦ τὰ ἔχερε ὁ Ἠλίας ἀφρητὰ νὰ τὰ δώσω.

7. Ἐστεῖλα τὸ χουλασὰ τοῦ Καπετάνιο ἔξω δζὰ τοὺς κλέπτες. Μὲ τὸ Σαντίκη εἰς τὸν Ταλικ-μπέη¹⁴ . . .

13. Ἐπνίξανε τὲς δυὸ ἀράπισσες τοῦ Ταραξῆ, ὅποιον τὸν εἶχανε σκοτωμένο . . .

27. Ἐδόθη καράρι νὰ δώσει ὁ ἠγούμενος ὁ Συμεὼν ἐκ τὰ Ρεθε-

¹²) Κάνω ζάπτι = ἔξουσιάζω.

¹³) Στὸ Τ. Α. Η. ἀναφέρεται ὡς φευδάρχης τοῦ χωρίου Ἀποστόλοι Πεδιάδος.

¹⁴) Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ γιὰ τοὺς «κλέπτες», ποὺ ἀποστέλλεται στὸν Καπετάνιο καὶ τὸν Τούρκο στρατιωτικὸ διοικητὴ τοῦ Μεραμπέλλου Ταλικ-μπέη γιὰ ἐκτέλεση, δὲ φαίνεται νὰ εἶναι ἄσχετη μὲ τὶς φήμες περὶ ἐπαναστατιῶν, ποὺ ἄρχισαν νὰ κυκλοφοροῦν στὴν Κρήτη ἀπὸ τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1833 (βλ. P a s h - l e y, XXX. Πβλ. καὶ «Κρητικὰ Χρονικὰ» Α. 182).

μυϊώτικα μιᾶς γυναικὸς τὸ χρέος τοῦ Μοραστηριοῦ, γρ. 9.500.

29. Ἐφανίζανε ὁ μεγάλα καρᾶβια καὶ εἴπαμε πὸς εἶναι μέσα ὁ Μεχμέτ - Ἀλή, Ἐπιβασιλέ[ας] τῆς Αἰγύπτου μέσα καὶ ἐπέρασαν κατὰ τῶν Χανιῶν τὸ μέρος¹⁵.

31. Ἀποκρά τοῦ Λεκαπετταγούστου. Ἀποσπέρα ἐδιαβίαστη τὸ σύστημα τοῦ Συμβουλίου. Ἐριβάρισε στὰ Χανιά ὁ αὐθέντης μας.

Αὐγούστο[ν]

3 [ἡμ.] ε'. Ἔστειλε ὁ αὐθέντης μας προσταγὴ καὶ ἐλευθέρωσαν τοὺς φυλακωμένους.

4. Ἔδωσα τεσκερὲ τοῦ Σαλή-ἀγά, χιόνα-ραζιρί, καὶ ἔδωσα τὸ[ν] κιοῦ τοῦ Τζανῆ Ἀλέξη γρ. 16, ὁποῦ ἔφερε τρίχα τοῦ Μιριοῦ ὄκ. 160....

102 10. Ἐφθασε στὸ Ρέθεμνος ὁ αὐθέντης.

13. Βγαίνοντας ὁ ἥλιος ἐβγήκε ἀπὸ τὰ καρᾶβια ὁ Ἐπιβασιλέας τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Κάντζα . . .

16. Ἐκαβαλίκεψε ὁ Ἐπιβασιλέας καὶ ἤκαμε βόλιτα στὸ Κάστρο.

17. Ἐπόρισε ὁ Ἐπιβασιλέας καὶ ἐπῆγε στὰ Γιουφρυάκια . . .

18. Βράδι ἤρθενε στὸ Συμβούλιο ὁ Ἐπιβασιλέας . . .

20. Προῦ ἐμίσησε ὁ Ἐπιβασιλέας μεῖ ἔντεκα καρᾶβια.

25. Ἐμετρούσαμε στάρι καὶ τὸ βάλαμε στὴ χιόνα, τοῦ Χαλήλ-κιπε-τάνιο τὸ καῖκι τὸ ἔφερε, μ(ουζούρια) 1392. Κτήματα 109 φῖ 6 [=] 1254. Σακουλάδες¹⁶ 46 φῖ 3 [=] 138.

Σεπτεμβρίο[ν]. . .

103 8 [ἡμ.] στ'. Ἐβάλανε τὸ Μανολιὸ Πάγκαλο καὶ τὸ Τζαγκαζάκη στὴν ἄλυσσιδα, μεῖ τὸ νὰ ἔδωσαν φωμι τῶν κλεπτῶν¹⁷.

16. Ἐποσηκώσαμε τὸ στάρι ἀπὸ τὸ Λιμάνι. Ἐχρεμάσαμε καὶ τὸ Ζουρίδη¹⁸.

¹⁵ Ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς ἦρθε στὴν Κρήτη τῆς 12 Αὐγούστου (Pashley XXX). Ἡ ἀσυμφωνία τῆς ἡμερομηνίας αὐτῆς μετὰ τούτῃ τοῦ Κοζύρη ὀφείλεται στὸ ὅτι ὁ Pashley χρησιμοποιεῖ τὸ Γρηγοριανὸ Ἡμερολόγιο.

¹⁶ Χαμάληδες.

¹⁷ Βλ. ἀμέσως παραπάνω ὑπόμνημα 14.

¹⁸ Ὁ ἀπαγχονισμὸς τοῦ Ζουρίδη ἔχει πιθανώτατα σχέση μετὰ τὸ κίνημα τῶν Μουρνιῶν, πού εἶχε ἤδη ἀρχίσει (Pashley, XXXIV). Ὅπως μετὰ πληροφόρηση ὁ Ν. Σταυρινίδης, σὲ ἀνεκδοτὴ συλλογὴ δημοτικῶν κρητικῶν ᾠσμάτων τοῦ Παύλου Βλαστοῦ εἶναι καταχωρημένο ἓνα τραγούδι σχετικὸ μετὰ τὸ θάνατο ἐνὸς Ζουρίδη ἀπὸ τὰ Ἀνώγεια. Ζήτησα, μέσφ τῶν «Κρητικῶν Χρονικῶν», ἀπὸ τὸν κάτοχο τῆς συλλογῆς αὐτῆς Γ. Βλαστοῦ νὰ χρησιμοποιήσω τὸ περιεχόμενό της—ἀποβλέποντας κυρίως στὸ ποίημα τοῦ Ζουρίδη—μὰ ἡ ἀπάντησις ἦταν μὰ κατηγορηματικὴ ὅσο καὶ ἀδικαιολόγητη ἄρνησις. Πάντως ἡ ἀπήχησις τοῦ θανάτου τοῦ Ζουρίδη μέσα στὴ δημοτικὴ μας ποίησις δείχνει, πὸς προκείται γιὰ ὄχι ἀσήμαντο ἐπεισόδιο τῆς ἱστορίας μας. Σύμφωνα μετὰ τὴν προφορικὴ

17. Ἐβαπτίσανε στή[ν] Κοιτσά τοῦ Ἡλίου Μιαουλίκη¹⁹ τὸ παιδί, τὸν Κωνσταντῖνο.

21. Ἔθεσα τὴν ὄρνιν.

22. Ἐλογαριστήκαμε μετὰ τὸν ἐνδοξότατον Τιτῆα-ἀγά καὶ ἔμεινεν ἄνὰ τοῦ δίνω γρ. 201 καὶ ἤγραψέ τα στὸ τεμεσοῦνι, ὁποῦ τοῦ εἶχα δοσμένο.

29. Ἔλαβα ἀπὸ τὸ Στελιανάκη δάνεια γρ. 200.

30. Ἔδωσα πέτ²⁰ τοῦ Μουλαδάκη γρ. 200, δὲ ἄνὰ πάρω τὰ σπιθια του· μάρτυρες ὁ Χουσεῖν ἀγάς, τοῦ Γιαννιωῦ ὁ γιός, στὸ Χεϊτάν-ὄγλου τὸ τζαρσί δουκιατζής ὀμπροστάς στὸ[ν] πλάτανο, καὶ ὁ Ζαχαριὸς Παρθενάκης ἀπὸ χωριὸ Μνιαμοῦ. Ἐπῆρα καὶ ἓνα πάπλωμα γρ. 10 καὶ τὸ ἴσπειλα στὸ σπιτί μου μετὰ τὸ Συμιομιαλιὸ καὶ μιὰ ἀλυσίδα μετὰ ἓνα πολίτικο²¹, ἄνὰ τὸ δώσει τοῦ Καλλιῶ μου. Ἐπῆρα στὸν Ἄρμυρὸ καὶ ἤκαμα κέσφι²² τὸν ἄνθρωπο, ὁποῦ ἐπλάκωσε ὁ χωματόλακος, τὸ Γεώργη Ἀγιομουριανό.

Ὀκτωμβρίου

104

2 [ἡμ.] β'. Ἐπῆρα τὸ φεριγάτι²³ τῶ σπιθιωῦ καὶ ἤδωκα τοῦ μοντεβελί γρ. 28 . . .

9. ἤκαμα κέσφι τζοὶ κιχιάδες.

11. Ἐρχίτησα ἄνὰ γράφω στὸ ἀμπάρι.

19. Ἐμίσειρα ἀπὸ τὸ ἀμπ[ά]ρι.

21. Ἔλαβα ἀπὸ τὸν Μιχαλιὸ Συμιάκη γρ. 186, ὁποῦ μοῦ τί ἴσπειλε ὁ Πέτρος μου ἀπὸ μαξούλι τοῦ χαρουπιῦ καὶ ἀμυγδάλων. Ἔδωσα εὐθὺς τοῦ Στελιανάκη, ὁποῦ τοῦ χρεώστικον, γρ. 200. Ἔδωσα καὶ στὸ πάπλωμα τοῦ Καλλιῶ γρ. 10.

22. Ἐβλογήθηγε τὸ Καλλιὸ μου²⁴.

παράδοση ὁ Ζουριδής ἦταν ἀπὸ τὴν Τύλισο. Κάποτε ποῦ μετέφερε ξύλα στὸ Μ. Κάστρο, τὸν σταμάτησαν Τούρκοι ἔξω ἀπὸ τὸν Χανιὼ τὴν Πόρτα καὶ τοῦ ἔκαναν τὸ γνωστὸ ἐξευτελιστικὸ παιγνίδι «πέζεψε-γαβαλίκεψε». Ὁ Ζουριδής σκότωσε τοὺς Τούρκους, ἔβαλε φωτιά στὰ ξύλα καὶ βγήκε στὸ βουνό, ὅπου ἔγινε Χατίνης. Γύριζε στὰ μέρη τῶν Ἀνωγειῶν (πληροφορίες Γεωργ Μ. Ζουριδής).

¹⁹ Γαμπρός τοῦ Κοζ. (βλ. ὑπόμνημα 21 [1831]) καὶ γιός ἴσως τοῦ πληρεξουσίου τῶν Μαργαριτῶν Βασιλάκη Μιαούλη, μετὰ τὸν ὁποῖο ὁ συντάχτης τοῦ Ἡμερολογίου εἶχε στενότερες σχέσεις (βλ. ὑπομν. 6 [1833]).

²⁰ Προκαταβολή.

²¹ Ἐνν. νόμισμα (κοσάρι ἢ μαμουτιέ).

²² Ἐπίσημη διαπίστωση θανάτου, ποῦ προήλθε ἀπὸ δυστύχημα.

²³ Συμβόλαιο πωλητήριο βακουφικοῦ ἀκινήτου. Ὁ διαχειριστής τῶν βακουφικῶν λεγόταν *μοντεβελής*.

²⁴ Στὴ Χειρόγραφη Γενεαλογία (Γ. Α. Η. 253α, 9) ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς :

27. Ἐρχόμαστε νὰ κτίζουμε τὰ σπίτια 2 μαστόροι καὶ 4 ἐργάτες. . . .

29. Ἐλαβα δάνεια ἀπὸ τὸν Κόνσολο Κουτουπό²⁵ γρ. 1000, διάφορο 50, εἰς διορία ἡμέρες 91 (ἔδωσά του τα).

Νοεμβρίο[ν]

3 [ἡμ.] σί'. Ἦλθε τὸ Ζουμπούλι μὲ τὸ Μανολιὸ Πάγκαλο, τὸ γαμπρό μου. . . .

10. Ἐμίσηφε ὁ Γιάννης ὁποῦ μοῦ προύγγεγε²⁶. . . .

11. Ἐμισέφανε οἱ γαμπροὶ μου, ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Μανολιός, δὲ τὴν/ν/ Κριτζά.

12. Ἔστειλα τῆς δασκάλισσας μὲ τὴν Ἑλένην τῆς δάνεια γρ. 2.

13. Ἐπούλησα τὸ μετάξι, ὁποῦ μοῦ ἔστειλε τὸ Ἐργινοῦσι μου, καὶ ἦτονε δρ. 268 φὶ 100 ἔστησε²⁷ γρ. 67. Ἐχρῶσται μου ὁ ἄνδρας τῆς διὰ τὸ μουλάρι γρ. 22 ἔμειναν γρ. 45 καὶ ἤκαμά τα πολίτζα²⁸ τοῦ Ἠλίου νὰ τῶν τὰ δώσει ἀπὸ τοὶ παράδες, ὅπου ἔχω σὶ δονκιάνι. . . .

105 18. Ἐλαβα διὰ τὸν Πέτρο μου ἀπὸ τὸν/ν/ παῖρακιὰρ Μουσταφά-ἀγά γρ. 27,36 καὶ ἤκαμά τα πολίτζα νὰ τὰ δώσει ὁ Ἠλίας τοῦ Πέτρο στή/ν/ Κριτζά.

Λεγεμβρίο[ν]

3 [ἡμ.] α'. Εἰς τὰς 8 ὥρες τῆς νυκτὸς τὸ βράδι τῆς Κυριακῆς ἐγέννησε τοῦ Μανολάκη ἡ γυνὴ ἕνα υἱόν.

8. Ἐποκτίσαμε τὰ σπίτια.

10. Ἐδωσα σὶ χέρι τοῦ Ναζιφ-ἀγά, τῆς Τούρκας, ὁποῦ μοῦ πούλησε τὰ σπίτια, τοῦ ἀδελφοῦ, γρ. 500 μάρτυρες: Τερβίς-ἀγάς Ζερκιδάκης καὶ ὁ γιὸς του Ἀλή-ἀγάς Τζεμελής. . . .

12. Ἐφθασε ὁ δηηλότατος Μουχαφίζ Μουσταφά-Παχιάς ἀπὸ τὰ Χανιά²⁹.

14. Μοῦ ἔστειλε ὁ γαμπρός μου ὁ Μανολιὸς Παγκαλάκης μὲ τὸν ἀδελφόν του τὸ Νικολή γρ. 1000.

*Τὸ Καλλιὸ Κοζυροπούλα ἔστεφανώθη τὸ Μανολιὸ Πάγκαλο. Ἀκούεται καὶ σήμερα τὸ ρ. βλογοῦμαι (= στεφανώνομαι). Ἡ λ. βλογιητή (= σύζυγος) μαρτυρεῖται σὶ τ. Α. Η. γωδ. 36, σ. 211.

²⁵ Παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Γάλλου Προξένου σὶ Μ. Κάστρο Godbout (P a s h l e y I, 174).

²⁶ Τὸ ρ. προγγέγω (ὑπουργεύω) σημαίνει: βοηθῶ τὸν κτίστη. Οὗσ. προγγός ἢ πογγός.

²⁷ Ἡ ἀρχαῖκή αὐτὴ μεταφορικὴ ἔκφραση προήλθεν ἴσως ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν τότε νομισμάτων, ποῦ τὰ ἔσ τ η ν α ν σὲ κολόνες.

²⁸ Συναλλαγματικὴ.

²⁹ Τίς 3 τοῦ Δεκέμβριου τοῦ 1833, μετὰ τὴ διάλυση τῶν συγκεντρωμένων σὶς Μουρνιές κληματαίων, ὁ Μουσταφά-Πασάς καὶ ὁ Νουρεντίν-Πασάς, ἐπελάντιας ἀπροσδόκητη διαταγὴ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή, ἀπαγγόνισαν 31 (κατὰ τὸν

1834.

106

Γεναρίο[ν]

1 [ἡμ.] β'. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ Ἀγίῳ νέον σωτήρι(ον) ἔτος καὶ εἰς χρόνους πολλούς.

2. Ἐξετέλεψε ὁ μωραγκὸς τὰ σπίτια μου καὶ ἤκαμε μεροζάματα 27· πρὸς 7 γρ. τὴν ἡμέρα στένει γρ. 189. Ἔδωσά του τα εἰθύς.

3. Ἦλθε ἡ θυγατέρα μου Ἀννή μετὸν ἄνδρα της Ἠλία καὶ μετὸ Κωνσταντῖνον της καὶ ἠδωκέ της ἡ μάνα της στὴ Γεράπειρα τὸ προῖμα¹ τὸ πατρογονικόν της ὄλο . . .

31. Ἐμίσησε ὁ Μανολίδς διὰ τῆ[ν] Κριτζὰ καὶ μοῦ ἔδωσε δάνειν 107 ὁ γαμπρὸς μου ὁ Μανολίδς Παγκαλάκης γρ. 500.

Φλεβαρίο[ν]

7 [ἡμ.] γ'. Ἦλθ[ε]νε ὁ πουργὸς ἀπὸ τῆ[ν] Κριτζὰ καὶ Κρουσιανοί . . .

Μάρτης.

2 [ἡμ.] στ'. Ἔδωσαν τὸ καράρι διὰ δυὸ Μαλλιῶνες, ὁποῦ ἐκλέφταν μέλισσες, 6 μῆρες στὸ λιμάνι.

3. Ἔδωσα ἀριτζιχάλι² διὰ τῆ[ν] Ποθομαρία.

4. Τυρινή.

5. Καθαριὰ Λεντέρα³ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

8. Ἐβάλανε τὸ γαμπρό μου τὸ Μανολιὸ χάφι³.

9. Ἔστειλα τὸν Ἠλία μετὸ Σιγανὸ ὄζω.

23. Ἔδωσα τῶν περβολάρων τοῦ Τιστὰρ - μπέη, τοῦ Γιακουμάκη 108 καὶ τοῦ Ἀμὲτ-ἀγᾶ, μετὸ χέρι τῆς Ζαχαρένιας γρ. 55 καὶ ἐπίκτωσα μέσα στὸ περβόλι στὸ ρούκοννα, ὁμπρὸς στῆ[ν] πόρτα, τὸ χασίλι

26. Ἐγόρασε ὁ Μιχελίδς Λιανάκης, γαμπρὸς μου, μεταξόζαροπο

Raulin : 4.) Κρητιζοῦς, ἐνῶ προηγουμένως οἱ ἴδιοι πασιᾶδες εἶχαν ὑποσχεθῆι στοὺς συγγενετροφένους, ὅτι, ἂν διαλυθοῦν ἤσυχια, δὲν ἔχουν νὰ πάθουν τίποτε (βλ. P a s h l e y, XXXIX, R a u l i n, 58). Μετὰ τὴν αἰματηρὴ αὐτὴ ἀναζωλουθία, ὁ μὲν Νουρεντίν — τοῦ ἐθεωρεῖτο ὁ πιὸ μορφωμένος Τούρκος τῆς Αἰγύπτου (P a s h., XXXX) — δυσαρεστημένος κατὰ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή τὸν ἐγκαταλείπει καὶ πηγαίνει στὴν Κωνσταντινούπολη, ὁ δὲ Μουσταφά-Πασάς ἐπιστρέφει στὸ Ἰράκλειο. Αὐτὴ ἀκριβῶς τὴν ἐπιστροφή ἀναφέρει μετὸ ἴσος χαρακτηριστικὴ ξηρότητα ὁ Κοζύρης.

¹) Κτηματικὴ περιουσία.

²) Αἵτηση.

³) Φυλακίη. Πρόκειται γιὰ τὸν πρόσφατο γαμπρὸ τοῦ Κοζ. Μανολιὸ Πάγκαλο, ποῦ πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἶχε δανείσει τὸν πεθερὸ του 1500 γρόσα. Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ συνέχεια τοῦ Ἡμερολογίου, ὁ Πάγκαλος κατηγορεῖται γιὰ κλοπὴ χρημάτων.

δακτυλίθρες 30 φιλί 25 [=] γρ. 18,30. Ὁ γαμπρός μου ἦδωκε τζοὶ π(α)ρ(άδες) καὶ θὰ κάμουνε τὸ μετὰξι οἱ δυὸ ἀδελφῆδες, τὸ Ἐργινοῦσι καὶ τὸ Ἀννεζίνι, νὰ πιάσουνε τζὶ μουρνιές μου στή[ν] Κριτσά.

29. Ἐστεῖλα τοῦ Μανολάκη τὰ γρ(όσα), ὅπου τοῦ χρῶστον : 450, λίρες 4, καὶ διάφορο γρ. 60, τεσσάρια 15.

Ἀπριλί[ο]ν

4 [ἡμ.] δ'. Ἐβάλανε τὸ[ν] Πα(πὰ) Γιάννη Πάγκαλο στή φυλακὴ, στή Μητροπόλη.

6. Ἐσυμφωνήσαμε μὲ τὸ Γιάννη Κλώντζα νὰ κάνει τῶ φυλακωμένο χισμέτι⁴, νὰ λαμβάνει τὸ μῆνα γρ. 15.

17. Ἦλθε ὁ Γεωργάκης μου ἀπὸ τὴν Κριτσά καὶ ἤστειλα τζῆ γυναίκας του ἕνα ζευγάρι παπούτζα (γρ. 8) χαιρετισμόν.

18. Ἐβγάλανε τὸ γαμπρό μου ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸ[ν] Πα(πὰ) Ἰω(άννη).

109 21. Μέγα Σάββατο.

22. Λαμπρά. Ἐσύρανε⁵ τὴ φορὰδα.

27. Ἐσύραμε τὴ φορὰδα στή[ν] Κριτσά στοῦ Γούμερο τὸ [μ]περίρι⁶, στὸ Θεολόγο.

Μαῖου

7 [ἡμ.] δ'. Ἐμίσηψε ὁ Ἐσμάν-πέης δζὰ τὴν Αἴγυπτον, ὁ μουχαρίζης τῆς Κάνδιας.

8. Ἦρθανε οἱ Κόνσολοι ἀπὸ τὰ Χανιά διὰ τὸ συνεῖτ τοῦ γιουνοῦ⁷ τοῦ Βεζύρη.

10. Ἀρχίτησαν τὴν φαντασία⁸ τοῦ συννειθοῦ.

13. Ἐλαβα δάνεια ἀπὸ τὸν Ἀνδρέα Καλοκαιρινό⁹ 50 εἰκοσάρια φιλί 20,5, ὅπου συμποσοῦνται γρ. 1005, π(α)ρ. 10, εἰς διορία ἡμέρες 31 καὶ νὰ δώσω ντερεέσο λάδι ὀκ. 20, τὰ ὅποια γρ. τὰ ἔδωσα τοῦ Μαζ-

⁴) Κάτω χισμέτι = ὑπηρετιῶ.

⁵) Τὸ ρ. σύρω ἐδῶ μὲ εἰδικὴ σημασία : παραδίδω πρὸς ὀχείαν. Μὲ τὴν ἔννοια αὕτῃ χρησιμοποιεῖται προκειμένου μονάχα γιὰ «κτήματα» (ὄνους, ἡμιόλους καὶ ἵππους).

⁶) Ἄρρηγ ἵππος (τουρκ.).

⁷) Ἐντὶ τοῦ : γιοῦ. Πβλ. ἄλλουνοῦ, αὐτουνοῦ.

⁸) Ἐορτή.

⁹) Ἀνδρέας Καλοκαιρινός (1804 - 1864). Ὁ πρῶτος ἀπὸ τὴν οἰκογένεια, ποῦ, φεύγοντας ἀπὸ τὸ Τοριγο, ἐγκαταστάθηκε στὴν Κρήτη. Ἦ σύζυγός του, Μαρία Διαμαντίδη, ἦταν πιθανώτατα κόρη τοῦ Μιχαὴλ Διαμαντίδη, γιοῦ τοῦ Ἐπισκόπου Πέτρως (βλ. ὑπομν. 23 [1832]). Ἀπόχτησε δυὸ γιούς τὸ Λυσίμαχο (1838-1898), ποῦ σκοτώθηκε κατὰ τὴ γνωστὴ σφαγὴ τῆς 25 Αὐγούστου, καὶ τὸ Μίνωα. Πάππος τοῦ νεωτέρου Ἀνδρέα Καλοκαιρινοῦ, ποῦ πέθανε τὶς 30 Δεκεμβρίου 1930.

λούμη Μαζοῦ τῶν παιδιῶν, δὲ ἂν λάβω τὸ τεμεσοῦκι ὅπου τοῦ ἔδωσα διὰ τὸ προῖμα μου τῆς Χλωμανεζίνης¹⁰, ὅταν ἐγύρευγε νὰ μὲ θανατώσει καὶ λαμβάνοντας τὸ τεμεσοῦκι ὅταν . . . ἐκησε¹¹ τοῦ ἔδωσα ἄλλο τεμεσοῦκι, πὼς τοῦ χροσωστῶ 650 γρ. καὶ ἐξε[μ]πέρδεσα τὸ προῖμα μου. Μάρτυρες διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πραγμάτου μου: Συνλεϊμάν-ἀγάς Κουῦμουτζής, παλαιὸς σούπαχης τῆς Κριτσᾶς Μουλαμέταγας, τοῦ Πιλάλαγα ὁ γαμπρός, σούπαχης τοῦ νῦν καιροῦ σὲ Χουμεργιάζο Γιουούση; Τζορμπατζής, τοῦ Πιλάλαγα ἀδελφός τοῦ Σπιρλόγκα χα(α-τζή) μπέη¹² ὁ νιός Γέρος Ἀοίφραγας, Χουμεργιάζο.

16. Συμποσοῦνται τὰ ὀπισθεν γρ. ὅπου ἔδωσαμε τῷ Μαζοῦδον 110 γρ. 1656, 10.

17. Ἔδωσε ὁ Γεωργάκης μου διὰ τὴ Χλωμανεζίν[α] γρ. 1086 καὶ τοῦ ἔδωσα τὴ μισή.

18. Ἐτελείωσε ἡ περιτομή.

21. Τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ εἰς χρόνους πολλούς, αὐτὴν! Ἦλθαν εἰς ἐπίσκεψιν ὁ Ζαχαράκης¹³ σύμβουλος Λασιθίου, ὁ Γιαννάκης, σύμβουλος Σητείας¹⁴, Ἀντώνιος, κου[μ]πάρος μου.

24. Ἔλαβα ἀπὸ τὸν σιὸς Ἀνδρέα κρασί μετὰ τὸ σταμνὶ ὄκ. 9, [γ]τάρα ὄκ. 3,300 = 5,100 φλ 65 = γρ. 8,22. Ἔδωσέ μου τεμεσοῦκι ὁ Πιλιπίρος σὲ 31 ἡμέρα[ς] γρ. 600. Ἐμίσησε ὁ Γιαννιὸς Κιόντζας διὰ τὴν[γ] Κριτσᾶ . . .

Ἰουνίου

7 [ἡμ. ε']. Ἐβάλανε τὸ Μαυρολιὸ χάφι.

11. Μοῦ ἔδωκε ὁ Πιλιπίρος κρασί γρ. 3,5.

17. Ἀποκρά.

Ἰουλίου

1 [ἡμ.] α'. Ἐγόρασα ἀπὸ τὸ Μοχὸ ἀσβέστη ὄκ. 283 γρ. 30 . . .

25. Ἐγόρασα ἕνα προτζινο χαβάνι γρ. 17.

27. Ἦφερε ὁ Σζατάλης κρασί ὄκ. 5,300 φλ 60 γρ. 8,25 περσικὸ στήν Πόρτα¹⁵ γρ. 1,37. Ρακὴ τοῦ Μαυρολιὸ στή φυλακὴ ἐμισή

¹⁰ Πρόκειται γιὰ τοπωνύμιο, ὅπως φαίνεται ἐκ τῆς συνέχειας. Ἡ λ. «θανατώσει» μᾶλλον ἀπλή μεταφορά.

¹¹ Δὲ μπόρεσα νὰ διαβάσω τὴ λέξη.

¹² Σπιρλόγκα λεγόταν ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἡ Σπιναλόγκα, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ἔγγραφα τοῦ Τ. Α. Η. Σπιρλόγκα χατζή-μπέης εἶναι ὁ ἰδιοκτήτης τῆς Σπιναλόγκας.

¹³ Καπετάν-Ζαχάρης, γιὸς τοῦ Παπᾶ Μιχάλη, καπετάνιος καὶ σύμβουλος τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Λασιθιοῦ (Τ. Α. Η. κωδ. 36, σ. 98 καὶ 198).

¹⁴ Γιαννάκης Δάνδολος (βλ. ὑπομν. 12 [1831]).

¹⁵ Διαπύλια τέλη. Γιὰ τὸ φόρο τοῦ οἴνου βλ. Ψιλάκι, Γ, 763.

ὄκ. φῖ 6 γρ. 3. Στὸ χέρι τοῦ ἔδωσα γρ. 100· τὸ ὄλον 113,22.

30. Ἔδωσα τοῦ Μουσταφᾶ, τοῦ Μαζλοῦμη τοῦ γιοῦ ἀπὸ τὸ Χου-
μεργιάκο, γρ. 650 καὶ ἤλαβα τὴν ὁμολογίαν μου καὶ μοῦ εἶπε ὁ Μου-
σταφάς, ὅτι ἦτονε τῶν ἀδελφῶν του βεκίλης¹⁶. . . .

Ἀγγούστου

14 [ἡμ.] γ'. Τὸ κιντὶ ἐ[μ]πήκενε ἀπὸ τῷ Χανιῷ τῆ[γ] πύρτα τὸ
παιδὶ τοῦ Ἀντιβασιλέως Μεχμέτ-Ἀλή¹⁷.

15. Ἔδωσα τοῦ Στυλιανοῦ δάνεια γρ. 200, δυὸ λίρες

113

Σεπτεμβρίου

7 [ἡμ.] στ'. Ἐ[μ]παροκαρίστηκε ὁ Ἡλίας.

11. Ὁρθρου βαθέος ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Δημητρώκης Σκα-
λανιώτης, πύροπος στὸν Ἅγιον Ματθαῖον.

12. Ἐμίσεψε τοῦ Ἀντιβασιλέως τὸ παιδὶ καὶ ἐ[μ]παροκαρίστηκε
ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Κάντιας.

17. Ἐμίσεψε ὁ Βεζύρης διὰ τὰ Χανιά.

114

Ὀκτωμβρίου[ν]

4 [ἡμ.] ε'. Ἐμίσεψε ὁ Παῖσιος διὰ τὴν Γεώραπετρο.

5. Ἐλήρανε τεσκερὲ νὰ πᾶνε στὸν Ἅγιον Τάρον: Γεώργης Λαυ-
ρε[ν]τάκης, Αἰμίνας, μὲ τὴ γυναίκα του καὶ μὲ τὴν ἀδελφὴ του, Μαρ-
ολιὸ Πεδιάδότης, Γεώργης Λοῦκος, Κωστα[ν]τῆς καὶ Ἀθανάσης Βουρ-
γάροδες, Μιχελῆς Δημητρώπουλος, Ἀνδριανὸς τοῦ Πα(πᾶ) Δημήτριη
Κωστα[ν]τῆς Πλατῆς καὶ ἕνας τοῦ ἀγκιατῆς του Γιάννης Κουρ-
κουπέτζης.

6. Μοῦ ἔπειλε ὁ διάκος ἀπὸ τὸν Ἅγιον Βασίλη τὸ ἱεροδιακονικὸν
μὲ τὸν ἀδελφόν του

11. Ὁρθρου βαθέος εἰς τὰς 7 1/2 ὥρας τῆς νυκτός, νὰ ξημερώσει
ἡ Πέμπτη, ἐλευθερώθη τὸ Καλλιὸ καὶ ἐγέννησε τὴν Ἀσπασία¹⁸.

115

12. Ἔδωσα ἕτερο τεσκερὲ τῶν Μεραμπελλιῶτων χ(ατζή)δων· Βού-
σες: Πα(πᾶ) Κωσταντῆ[ς] Λε[μ]πίδης, Φουρνή: Ἡλίας Τυρῶκης
καὶ ἡ πεθερὰ του πα(πᾶ) Βασίλαινα.

13. Ἔδωσα ἕτερο τεσκερὲ τῷ Χουμεργιακιανῷ χ(ατζή)δω: τοῦ
Ἀνδριανοῦ τοῦ Πα(πᾶ) Δημήτριη καὶ τοῦ Γιάννη Φενέρη.

21. Ἦρθε ὁ Ἡλίας στὸ Λιμάνι

¹⁶) Πληρεξούσιος.

¹⁷) Δὲν πρόκειται βέβαια γιὰ τὸν πασίγνωστο Ἱμπραήμ, ποὺ ὁ Κοζ. θα
τὸν ἀνέφερε μὲ τὸ ὄνομά του. Κιντὶ = ἀπόγευμα.

¹⁸) Στὴ Χειρῶγραφη Γενεαλογία ἀναγράφεται: «Ἐγενήσανε (τὸ Καλλιὸ Κο-
ζυροπούλα μὲ τὸ Μανολιὸ Πάγκαλο) εἰς τὰ 1834 Ὀκτωβρίων 11 τὴν Ἀσπασία . . .»
(Τ.Α.Η. 253α, 9).

26. *Εἰς τὰς τρεῖς ἡμίση ὥρας τῆς νυκτὸς ἐγεννήθη τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μουνοῦ ὁ υἱὸς ὁ Δημήτριος.*

28. *Ἐρροώσθησε ὁ Ρατίπ-ἐφέντης.*

Νοεμβρίο[ν]

10. *Ἐλογαριαστήκαμε μὲ τὸ Γεωργάκη μου καὶ ἔμεινε γὰ μωῦ δί-
νει ἀπὸ τὰ χαροῦπια τῆς Χλομανεζίνης γρ. 13 . . .*

13. *Ἦλθε ὁ Μουχαφίζ Παχιάς ἀπὸ τὰ Χανιά . . .*

Λεκέμβριος.

11 [ἡμ.] γ'. *Ἔγινε ἀπόφασις εἰς τὸ Συμβούλιον μὲ τὸ Βεζύρη καὶ μὲ Κατὴ καὶ Μουφτὴ γὰ δώσει ἡ Ζαμπιά τζοὶ παράδες τοῦ κλε-
ψε τῶ[ν] Πασκάληδω.*

12. *Ἐπόθανε ὁ Μασλοῦμαγας ὁ Καρακάσης¹⁹.*

18. *Ἐγέννησε τὸ περιστέρι.*

19. *Τὸ βράδι ἐπαίξανε τὰ τόπια τοῦ Ραμαζανιοῦ.*

21. *Ἔτερο ὄω' ἀρχὴ πειράματος (;).*

23. *Ἐδωσα τοῦ κα(πετὰν) Χαριτάκη γρ. 50 καὶ ἐπακτώσαμε τὸ
χασίλι τοῦ Τερβίση.*

25. *Χριστόγεννα. Τῆ[ν] Τρίτη βράδι ἔδωσε τὸ κ[οι]νὸν χρέος ὁ
Γιαννὺς Ἀλεξιάκης, Κριτσώτης, σαπουντζής.*

1835.

Γεναρίο[ν]

6 [ἡμ.] α'. *Θεοφάνεια.*

7. *Ἐμίσηψε ὁ Μανολῖος διὰ τὴν Κριτσά.*

8. *Ἐβάλαμε τὸν Κωνσταντῖνο¹ εἰς τὸ ἀλβάβητον στοῦ Ρηράκι.*

¹⁹) Περιώνυμος Τούρκος τοῦ Μεραμπέλλου (βλ. καὶ σελ. 85 τοῦ κώδικα, ἡμερομηνία 7 Ἰουνίου). Πολέμησε σκληρὰ τοὺς Χριστιανοὺς τὴν περίοδο τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὅπως καὶ οἱ πρόγονοί του τὰ προηγούμενα χρόνια. Τὸ Νοέμβριον 1827 πιάστηκε αἰχμάλωτος μὲ ὅλο τὸ σῶμα του, ἀπὸ 300 Τούρκους, στὸ Καινούργιο-Χωριό. Γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὴν οἰκογένειά του βλ. Κριττοβου-
λίδη, 377-382, Καλομενοπούλου, Κρητικά, 103 ὑποσ. 3, Ψιλάκι,
Γ', 242, Μ. Πιτικάκη στὴ «Δοῦρο» τῆς Νεαπόλεως, τευχ. 27-28 καὶ 31, σελ.
782, 874. Ἠβλ. καὶ Τ.Α.Π. κωδ. 12, σ. 302, 323 καὶ 326· 25, σ. 125· 9, σ. 203
καὶ 167, σ. 93 κ.ά. Στὴ Χειρόγραφη Γενεαλογία ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Ἐπει-
δὴ ὁ δάσκαλος Πέτρος Κοντογιάννης, ἐγγάτοικος τοῦ χωρίου Κριτσᾶς, μὲ τὸ γὰ ἐρη-
μίτισε γραμματικὸς εἰς τὸ Μεραμπέλλο εἰς τοὺς ἀγάδες Καρακάσηδες
ἀπόκτησε ὑποστατικὰ εἰς τὰ χῶματα τοῦ Χουμεριάκου, ὁπίτια, εἰλατόδενδρα καὶ χω-
ράφια ἀρκειὰ . . . » (Τ.Α.Π. 253α, 6).

¹) Πρόκειται γιὰ τὸν ἕγγονο τοῦ συντάχτη τοῦ Ἡμερολογίου, γιὸν τοῦ
Πέτρου. Στὴ Χειρόγραφη Γενεαλογία ἀναγράφονται τὰ ἑξῆς: «Ἐστεφανώθη ὁ

12. Ἐπόθανε ὁ Χαρολαμπάκης ὁ τεοῦζης καὶ δὲν ἤδωκε ἄδειαν γὰρ τότε θάψουν ὁ Ἅγιος ὁ Κορήτης, μόνων καὶ τοῦ ἔδωσαν 50 γρ. ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ πτωχοῦ².

28. Ἐποφασίσθη ὁ Πέτρος ὁ Ἀρχανιώτης νὰ κάμει στὴ φυλακὴ 6 μῆνες, μὲ τὸ γ[ὰ] κλέψει ἀπὸ ἓνα δυκιάνι γρ. πουγγιὰ 18=γρ. 122,22.

118 Φλεβαρίο[ν]

4 [ἡμ.] β'. Ἐστεφανώθη τὸ Ζαμπιὸ Κοζυροπούλα μὲ τὸ Μιχελιὸ Σκουληκίση.

15. Ἐπόρισε ὁ Μουχαφιζ Παχιάς δὲ τὰς ἀνετολικὰς ἐπαρχίας.

119 Μάρτης.

2 [ἡμ.] ζ'. Ἐβάλανε τὸ Μανολιὸ στὴ φυλακὴ διὰ τὴ[ν] Πουλῆρα³.

4. Μιχελῆς Μαρονέλος τοῦ Γιάννη—Αἰμνες—ἔγινε καράρι νὰ λειω-
σει ἀπὸ τὸ χαράτζι⁴. . . .

7. Ἐβάλανε στὴ φυλακὴ τὴ Λεσποινιά, τοῦ Μακροῦ-Γεώργη τὴ θυ-
γατέρα, νὰ κάμει 2 μῆνες.

8. Ἐδωσα τὸ χουλασὰ τοῦ Σκορδυλάκη, Φουρνιώτη, εἰς τοῦ χ(α-
τῆ) Μιχάλη τὸ χέρι.

9. Ἐφθασε ὁ Μουχαφιζ Μουσταφὰ-Παχιά, ἐρέτης μας, ἀπὸ τὰς
ἀνατολικὰς ἐπαρχίας.

15. Ἦλθε ὁ Κορήτης καὶ ὁ Πέτρος εἰς τὸ Συμβούλιον καὶ ἐφέρανε
τὰ γράμματα, ὅπου εἶχα στελεμένα τῶν Μεραμπελλιῶτω δὲ τὸ Στα-
ράκη τὸν Ἀιτανιώτη, ὅπου τοῦ ἔχα πωλημένα χωράφια, καὶ τὸ κάμε
ἡ κρίση καὶ τοῦ γύρισα τὰ ἕκατὸ γρ. καὶ τὰ ἔδωσα τοῦ μεγάλου Καδῆ,
στὴ χέρι, παρόντος ὁ χ(ατῆ) Ἀλῆ ἐρέτης, ὁ Τεοῦζλης, ὁ Τουτζάρης.

21. Ἐμίσηψε ὁ ὑψηλότατος Μουσταφὰ-Πασὰς διὰ τὰ Χανιά.

120 Ἀπριλίον

3 [ἡμ.] δ'. Τὸ βράδι τὰ μεσάνυχτα ἐγέννησε ἡ φοράδα ἓνα θη-

Πέτρος Κοζύρης τὴν Μαρία Στειακοπούλα. Ἐγέννησε εἰς τὰ 1829 τὸν Κων-
σταντῖνον, τὸν Ἀντώνη, τὸν Γεώργη, τὸν Μανόλη, τὸν Γιάννη, τὸν Μιχελῆ, τὸν Εὐ-
θύμιο, τὴν Ζημιπούλα» (Τ.Α.Η. 253α, 8). Ὁ Κωνσταντῖνος αὐτός, πὺ μπαίνει τότε
γὰ πρώτη φορὰ στὸ σχολεῖο, εἶναι ὁ γνωστότατος ὄπλαρχηγὸς τοῦ Μεραμπέ-
λου, γὰ τὸν ὁποῖο ἔγινε λόγος στὴν Εἰσαγωγὴ (βλ. «Κρητικὰ Χρονικά» Α, 174).
Στὴ Γενεαλογία ἀναφέρεται καὶ ἄλλος ἔγγονος τοῦ Κοζ. μὲ τὸ ὄνομα Κωνσταντί-
νος, γιὸς τοῦ Γεωργίου Κοζύρη, μὲ χρονολογία γεννήσεως 1844 (Τ.Α.Η. 253α, 8).

²) Ὁ Μητροπολίτης, ἐναντίον τοῦ ὁποίου, παρὰ τὴ συνήθειά του νὰ μένει
ἀπαθής, γράφει ὁ Κοζύρης, εἶναι ὁ Μελέτιος Νικολετάκης (βλ. ὑπομν. 68 [1831]).

³) Πρόκειται γιὰ τὸ γαμπρὸ τοῦ Κοζ. Μανολιὸ Πάγκαλο. Ἡ Πουλῆρα τὸν
ἔχει κατηγορήσει, ὅτι τῆς εἶχε κλέψει χεῖματα.

⁴) Λειώω = σβῆνω, διαγράφω. Γιὰ νὰ ἀπαλλαγῆ κανεὶς ἀπὸ τὸν κεφαλικὸ
φόρο, ἔπρεπε νὰ ἦταν ἀνήλικος, ὑπέργηρος ἢ ἀνόπηρος (βλ. Ν. Σταυρινί-
δη, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα . . . «Κρητικὰ Χρονικά» Α, 84, ὑποσ. 3).

λωτὸ φοραδάκι κόκκινο καὶ ἄς τὰ εὐλογήσει ὁ Ἅγιος Θεὸς νὰ ζήσουν καὶ νὰ ἀξάνουν ὡς τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ καὶ νὰ παραβλέψει ὁ πολνεύσπλαγγος τὰς ἄπειράς μας ἀμαρτίας . . .

21. Ἦρθα στή[ν] Κριτσά διὰ τοῦ ἀοριῶ⁵ τὸ μαντέ⁶.

27. Ἐβγήκαμε στὸ ἄορι μὲ τὸ Μασλούμαγα καὶ ἐσιμίξαμε μὲ τὸν [X]ασὰν μπέη καὶ μὲ τὸ Μανολάκη.

28. Ἐμείναμε στ' ἄορι.

29. Ἐκατεβήκαμε ἀπὸ τ' ἄορι καὶ ἐξομείναμε στή[ν] Κριτσά.

30. Ἐμίσεψε ὁ Χασὰν μπέης, μὲ τὸ Μανολάκη καὶ ἔμειναν στὸ Μεραμπέλλο.

Μαῖον

5. Ἐμίσεψα ἀπὸ τῆ[ν] Κριτσά καὶ ἔμεινα τὸ βράδι στὸ Νέον Χωρο[ιό].

6. Ἐμίσεψα ἀπὸ τὸ Νέον Χωριὸ μαζὶ μὲ τὸ νέο κιαγιὰ τοῦ Μεραμπέλλον Κωνσταντῖνο Ραφαήλη καὶ ἤρθαμε τὸ βράδι εἰς τὰς 11 στὸ Κάστρο.

7. Ἐπαρισίασα τὸν νέον καπετάνιον εἰς τὸ Συμβούλιο.

10. Ἐμάθαμε ὅτι ἦλθαν οἱ Μεραμπελλιῶτες χατζῆδες.

14. Ἐδωσα τοῦ Μανολιὸ Ἀλεξάκη τοῦ ἀοριῶ τοῦ Κριτζώτικου τὰ σενέθια, κομμιάτια 16. Παρ[όντες]: Πα(πὰ) Γιάννης Κλώντζας καὶ Μιχελῖος Πατέλας· καὶ ἐδῆς ἐμίσεψανε κατὰ τὴν Κριτσά. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὥρα δεκάτη, ἐβρέθηκε ὁ Παλιέτης [γ]χορμιμισμένος εἰς τὸ περιθαλάσσιον ἀπὸ τὸ μισγάλι⁷, στὰ Βαρελιτζήδικα ὀμπροστά, καὶ εἶχε καὶ στὸ στήθος 4 μαχαιριές⁸.

⁵) Τὸ ἄορι ἀπὸ τὴν πληθ. ὄνομ. τὰ ὄρη (πβλ. τοὺς κρητικούς δημοτικούς στίχους: «τὸ πολεμένο ἀστῆθι μου γιατὸ δὲν ἔχει χροιά . . .», «Σκύλα καὶ πῶς τὴν ξέχασες τὴ γλύκα τ' ἀχειλιοῦ μου . . .». Βλ. καὶ Ν. Τωμαδάκη, Ἰλοσημειώματα, «Νεοελληνικὸν Ἰορχειον» [Χανιά] Α, 288).

⁶) Σύμφωνα μὲ τὴν προφορικὴ παράδοση, γύρω ἀπὸ τὰ χρόνια ἐκεῖνα εἶχε δημιουργηθεῖ μεγάλη διένεξη μεταξύ τῶν κατοίκων τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Λασιθίου καὶ τῆς Κριτσᾶς γιὰ τὴν κατοχὴ τοῦ δάσους τοῦ Καθαροῦ. Ἡ ἀπόφασις ποὺ ἐκδόθηκε σχετικὰ ἐστῆρίχθη—σύμφωνα πάντα μὲ τὴν παράδοση—σὲ περιέργη βάση: Οἱ κριτῆς διανυκτέρευσαν στὸ Καθαρό, ἀφοῦ πρῶτα συμφώνησαν, ὅτι τὸ δάσος θὰ παραχωρηθεῖ στοὺς κατοίκους τῆς περιφέρειας ἐκεῖνης, ποὺ οἱ πετεινοὶ τῆς θὰ ἀκουστοῦν εὐκρινέστερα ἀπὸ τὸν τόπο τῆς διανυκτερεύσεως. Καὶ ἐπειδὴ ἀκουστήκαν εὐκρινέστερα οἱ πετεινοὶ τῆς Κριτσᾶς, τὸ δάσος παραχωρήθηκε σ' αὐτήν, ποὺ τὸ κατέχει μέχρι σήμερον. Δὲν εἶναι ἀπίθανο ὁ «μαντῆς τοῦ ἀοριῶ», ποὺ ἀναφέρει ὁ Κοζ., νὰ εἶναι ὁ ἴδιος μὲ ἐκεῖνο τῆς παραπάνω προφορικῆς παραδόσεως.

⁷) Πολεμιστὰ τοῦ τείχους.

⁸) Στὸν πίνακα τῶν πληρεξουσίων τῆς Συνελεύσεως τῶν Μαργαριτῶν, ποὺ ἐδημοσίευσεν ὁ Κριτοβουλίδης (526-532), ἀναφέρεται ὁ «Ἰωάννης Παλιμέ-

17. Τὸ βράδι ἐπόθανε ὁ ἄνωθεν καπετὰν Γιάννης Παλμέτης.

26. Τῆς Ἁγίας Γριάδος ἐβγάλανε τὸ Μανολιὸ ἀπὸ τῆ φυλακῆ.

29. Ἐμίσεψε ὁ Μανολιὸς διὰ τῆ[ν] Κριτζά, γὰ πά γυροῦγει τὸ Βλάχο.

122 [Ἰουλίον]

4 [ἡμ.] γ'. Ἐδωσε ὁ πα(πά)ς ρέσιμο⁹ γρ. 2705 ἐζήτησε τὸ ἱλάμι καὶ τοῦ εἶπαν: «αἰῖοιο».

5. Ἐζήτησε τὸ ἱλάμι καὶ τοῦ εἶπαν: «αἰῖοιο».

6. Πάλιν: «αἰῖοιο».

7. Τοῦ εἶπανε γὰ ἐξετάξει τὸ[ν] Κ[α]τῆ εἰς ποῖον ἔτος τὸ ἔστειλε.

8. Τοῦ λέγουν: «ἔχομέν το, μὰ δὲ σοῦ τὸ δίδομε».

9. Ὡὰ περιστειοῦ.

10. Ἐφργε ὁ πα(πά)ς στή[ν] Κριτζά. Ἐδάνεισα τοῦ Χαριτάκη λ(ά)δ(ι) δο(ά)μια 250.

12. Ὡὰ ὄρις εἰς περιστέρι.

14. Ἐφργε ὁ Μανολιὸς διὰ τῆ[ν] Κριτζά ὁμοῦ μὲ τὴν γυνή του καὶ τὸ παιδί του . . .

Ἰουλίον

4 [ἡμ.] ε'. Ἐμίσεψε τὸ Ζουμπούλι δζὰ τῆ[ν] Κριτσά μὲ τὸ γαμπού της τὸ Λιανάκη ὄρες δύο τῆς ἡμέρας καὶ εἰς τὰς 11 1/2 ὄρας ἦρθε ὁ Μουχαφίζης Μουσταφά-Παχιάς ἀπὸ τὰ Χανιά.

123 13. Εἰς τὰς ἔντεκα ἡμιση ὄρας τῆς ἡμέρας ἐπόθανε ὁ χ(ατζή)-Ἄλῆ ἐφέντης, ὁ μασκεμὲ-ζιατιπής¹⁰.

15. Ἐβαλε στὸ σχολεῖο τοῦ Ρηγάκι ὁ σὺρ Νιζολάκης τὰ παιδιὰ του.

19. Ἦρθε ὁ χ(ατζή) Σμαήλαγας ἀπὸ τὸ[ν] κια[μ]πέ¹¹ ὁμοῦ μὲ τὸ χ(ατζή) Ἀππουλά . . .

20. Ἐβάλανε τὸ[ν] κασάπη στὸ χάφι, ὅπου ἐβάριζε τοῦ ριζάμη ἐξ ἀπροσεξίας, ἡμέρες 31.

21. Ἦστειλα τοῦ ἔξω καπετάνιο 60 γρ. μὲ τὸν ἀνιψιὸν του Μα-

της, πληρεξούσιος Ἀύλοποτάμου». Σύμφωνα μὲ τὴν προφορικὴ παράδοση (πληροφορίες Γεωργίου Μ. Ζουριδῆ) ὁ Καπετάν Γιάννης Παλμέτης εἶχε δρᾶσει ὡς χαίνης κατὰ τὴν περιοχὴ τοῦ βουνοῦ Στρούμπουλα. Μετὰ τὴν ἐπανάσταση εἶχε ἀμνηστευεῖ ἀπὸ τὸ Μουσταφά-Πασά καὶ ἔμεινε στὸ Μεγάλο Κάστρο. Τὸν σκότωσε ἕνας Τοῦρκος, τοῦ ὁποῦ τὸν πατέρα εἶχε σκοτώσει ὁ Παλμέτης ὡς χαίνης: πβλ. Κριττοβουλίδη, 354 (γιὰ τὸ θάνατό του) καὶ 349 (γιὰ τὴν δράση του).

⁹) Γενικὰ ἢ λ. σημαίνει φόρο (βλ. Ν. Σταυρινίδη, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα . . ., «Κρητικὰ Χρονικά» Α, 91, ὑποσ. 32).

¹⁰) Γραμματέας τοῦ Ἱεροδικείου.

¹¹) Πρόκειται γιὰ τὸ ναὸ τῆς Καάβας στὴ Μέκκα (βλ. Τὸ Κοράνιον, μεταφρ. ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ Γ. Ι. Πεντάκη, σ. 28, ὑποσ. 3).

νόλη Γεωργαζάκη, διὰ τὰ πάρεσι τὸ βότρωο τοῦ Ἀοῖν-ἀγᾶ. Ἦρθε ὁ Χαριτάκης

24. Ἐγόρρασα ἓνα πρότζινο λόγχο με τέσσερα φτίλια γρ. 25,30. Ἐδωσα σασιτικά στή βίδα [παράδες] 20.

Ἐβάλανε τὸ Ἀγιοβασιλειωτάκι στὸ χάφι νὰ κάμει 6 μῆρες, τὸν πρώην φαμέγιο μου, με τὸ νὰ δώσει μιὰ μαχειριά τοῦ κοννιάδο του στὸ μερί.

26. Ἐδωσα τοῦ διάκο τοῦ Ἀγιοβασιλειωτή ἓνα μεγάλο εὐχολοῖ νὰ τὸ σταχώσει.

27. Ἦφερέ μου το, ἐπλήρωσά τονε.

29. Ἐδιαβάστηκε τὸ φερμάρι εἰς τὸ Συμβούλιον νὰ δίδει τὸ πρώτο χαρτί τῶν χαριζιῶν γρ. 15, τὸ δεύτερο 30, τὸ τρίτον, ὁ ἐλάς¹², γρ. 60, χωρὶς ὅμως νὰ δίνει κανεὶς ἄλλο μῆτε παρὰ, δηλαδὴ καλεμιέδες καὶ ἀβιζαμέ[ν]τα¹³ καὶ καθεξῆς.

Ἀγούστου

10 [ἡμ.] ζ'. Ἐβάλανε τζοὶ σουπάχηδες στὸ χάφι

28. Ἐδωσα δάνεια τοῦ Κωσταντίνου τοῦ Ὁρολογᾶ τοῦ Σεο[έλ]ε- 124
τῆ ἐννιάρια 5

29. Εἰς τὰς 10 ὥρας τῆς ἡμέρας μου ἔδωσαν τὸ χουλαῶ ἀπὸ τὸ Συμβούλιον, νὰ πάω στὸ Μεραμπέλλο καὶ Λασίθι μαζί με τὸν Μασλούμαγα, νὰ κάμομε ἐξετάσεις τῶν σουπάχηδων [καὶ τῶν] γομιματικῶν.

31. Εἰς τὰς τρεῖς ὥρας τῆς ἡμέρας ἐπόρρασα ἀπὸ τὸ Κάστρο διὰ τὸ Μεραμπέλλο καὶ ἦκαμα καρφαλι¹⁴ στὸ Τραβᾶδι καὶ τὸ βράδι ἐξώμεινα στή Σταλίδα.

¹² Τὸ χαράτσι ἦταν τριῶν εἰδῶν: «ἐλιά, ἐφρατὶ καὶ ἐνᾶ» (βλ. Κ. Σά-
θα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Γ, 46).

¹³ Καλεμιέδες = ἔξοδα γραφικά. Ἀβιζαμέντα = ἔξοδα δημοσίων ἀνακοι-
νώσεων. Ἡ σημείωση αὐτῆ τοῦ Ἡμερολογίου μαρτυρεῖ, πόσο καταθλιπτικὰ
φορολογοῦσε τὴν Κρήτη ὁ Μεχμέτ-Ἀλής (πβλ. «Κρητικὰ Χρονικά» Α, 183).
Ὅσο καὶ ἂν ἡ κατάργησις τῶν καλεμιέδων, τῶν ἀβιζαμέντων καὶ τῶν ἄλλων συν-
αφῶν με τὸ χαράτσι ἐπιβαρύνσεων δικαιολογεῖ τὴν ἀύξησις τοῦ τελευταίου, πάλι
παραμένει ἐξαιρετικὰ βαρὺ τὸ χαράτσι ἔτσι, ὅπως καθορίζεται στὸ Ἡμερολό-
γιο, ὅταν ληφθεὶ ὑπ' ὄψιν ὅτι σὲ παλιότερα χρόνια ὁ ἐλάς ἦταν 9, ὁ ἐφρατὶ
4 1/2 καὶ ὁ ἐνᾶ 2 γρόσα (βλ. Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Γ, 46).
Εἶναι δὲ ἀκόμη ἡ σημείωσις αὐτῆ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὴ τῶν ἀνακριβειῶν,
ποὺ περιέχον τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Αἰγυπτιακῆς Κατοχῆς (βλ. «Κρητικὰ
Χρονικά» Α, 176-177): ἐνῶ στή «Βακάι-γκιρίτ» τῆς 11.8.1833 (Μουρέλλου,
Γ, 1285-1293) σὲ ἐπίσημη ἀνακοίνωσὶς τῆς βεβαιώνει ὅτι ἐλάττωσε τὸ χαράτσι
στὸ ποσὸ τῶν 4-6 γροσίων, ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο φαίνεται ὅτι, μετὰ δυὸ χρό-
νια, τὸ χαράτσι ἦταν σχεδὸν δεκαπλάσιο! (πβλ. καὶ ὑπόμνημα 52 [1831]).

¹⁴ Πιρόγεμμα.

Σεπτεμβρίου[ν]

1 [ήμ.] α'. Ἐσηκώθηκα ἀπὸ τῆ Σταλίδα καὶ ἦρθα τὸ κιντὶ στὸ Νέον Χωριό

125

25. Ἐφτάξαμε στὸ Λασίθι στὸ χωριὸ Τζεργιάδω

Ἐκτωμβρίου[ν]

1 [ήμ.] γ'. Ἦρθα στὸ Νέον Χωριὸ καὶ ἐνταμώσαμε μὲ τὸ Μελέκ Ἰμπραήμ-[μ]πέη¹⁵.

6. Ἔστειλα ἀπὸ τὸ Νέον Χωριὸ μὲ τὸ δραγάτη τὸ Σήφη εἰς τὸ Κάστρο στὸ σπίτι μου ἕνα τορπὰ μὲ ἀμύγδαλα καὶ μῆλα.

7. Ἐμίσεψε ὁ Μελέκ-μπέης διὰ τῆ Σπιναλόγκα, νὰ πάει νὰ γιο-κλειτίζει¹⁶ τὸ ἀσκέρι

14. Ἐπῆγα καὶ ἐπροσζύνησα στὸ περιβόητο μοναστήρι στὸ Ἀρετί¹⁷, καὶ τὸ βράδι ἐξώμεινα στή[ν] Καρδαμουτζά¹⁸.

126

15. Ἐμίσεψα ἀπὸ τῆ[ν] Καρδαμουτζά (ὁ ναὸς τῆς εἶναι ἡ Ὑψω-σις τοῦ Στανθοῦ) καὶ ἀπὸ ἑκεῖ ἐμίσεψα καὶ ἦλθα εἰς τὴ Δωριέζ¹⁹, τὸ μοναστήρι, (ὁ ναὸς τῆς εἶναι Ἁγιος Κωνσταντῖνος) καὶ ἐστάθην ἐκεῖ ἕως τὸ μεσημέρι καὶ ἀπὸ ἑκεῖ ἐμίσεψα μὲ τὸ Χ(ατζή) παπὰ καὶ μὲ τὸ Χ(ατζ)αλή, τὸ σοῦπαχη τῆς Φουρνῆς, καὶ τὸ γραμματικὸ τὸ Μιχελῶ καὶ ἦλθαμε τὸ βράδι στῆ Φουρνὴ καὶ ἐνταμώσαμε τὸ Μασλοῦμ-ἀγά καὶ ἐξώμεινα στὸν γραμματικὸν τὸ σπίτι.

16. Ἐμίσεψα ἀπὸ τῆ Φουρνῆ καὶ ἦλθα στὸ Καινούριο Χωριὸ καὶ ἐκεῖ ἦλθε τοῦ Μασλοῦμ-ἀγά γράμμα καὶ ἐμίσεψε μετὰ τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλίου καὶ ἐπῆγε κατὰ τὸ Κάστρο καὶ ἐγὼ ἐξώμεινα στὸ Νέο Χωριό.

17. Ἐμίσεψα ἀπὸ τὸ Νέον Χωριὸ μαζί μὲ τοὺς σουπάχηδες, τὸ Χερῖφ-ἀγά καὶ Μουλὰ Ἀμέτη, καὶ τὸν σιῶν Ἀνδρονιὸ καὶ ἐβγήκαμε [σ]τὴ Βούσες καὶ ἐγεντήκαμε στὸν σιῶν Νικολάκη Χλαπουτάκη καὶ ἀπὸ ἑκεῖ ἐμίσεψα μὲ τὸ Μουλὰ Ἀμέτη καὶ ἐξωμείναμε τὸ βράδι στὸ Χουμεριάκο καὶ τὸ βράδι ἔγιναν βρογαὶ καὶ ἀστραπαί.

18. Ἐμισέψαμε ἀπὸ τὸ Χουμεριάκο μὲ τὸ Μουλὰ Ἀμέτη καὶ ἦλθε καὶ ἐκα[μ]πάνιζε τὰ μετὰξια στή[ν] Κοιτζά

27. Ἐχειροτονήθη ὁ ζὸς μου ὁ Γεώργιος ξεροδιάζονος καὶ μὲ τὴν λειτουργίαν ἐδιάβασε ὁ δεσπότης συγχωρευτικά εἰς τοὺς τάφους τοῦ πα-τροῦς μου καὶ τῆς μητρὸς μου καὶ τοῦ θείου μου τοῦ χ(ατζῆ) Πέτρο Κοζύρη.

¹⁵ Κατὰ τὸ 1832 ἀναφέρεται ἕνας Μελέκ-μπέης ὡς ἐπόπτης τῶν Βακου-φίων (Γ.Α.Π. κωδ. 169, σ. 46).

¹⁶ Γιοκλεντίζω = φορτόνω.

¹⁷ Γιὰ τὴ Μονὴ τοῦ Ἀρετίου βλ. «Χριστιανικὴ Κρήτη» Α, 2-6.

¹⁸ Γιὰ τὴ Μονὴ αὐτὴ βλ. Ν. Παπαδάκη, Ἡ ἐκκλησία τῆς Κρήτης σ. 95.

¹⁹ Βλ. ὑπομν. 10 [1832].

Νοεμβρίο[ν]

127

17 [ἡμ.] α'. Τὸ βράδι τὰ μεσάνυχτα ἐγέννησε ἡ θυγατέρα μου Ἐννα ἓνα ζόν, τὸ Μανολιό.

25. Ἦρθα στὸ Κάστρο ἀπὸ τὴ βόλιτα τοῦ Μεραμπέλλου καὶ Λασιθιοῦ μὲ τὸν Μασλοῦμ-ἀγά, ὅπου ἐξετάξαμε τὰ χασιλιάθια (;) τῶν ρετζισπέρων²⁰ 5 χρόνων.

Δεκεμβρίο[ν]

128

13 [ἡμ.] στ'. Ἐγόρασα ἀπὸ τοῦ Πεκῆρ-καπετάνιο ἓνα πιπιτάκι γυαλένιο δζὰ τὸ γλύζισμα γρ. 7 1/2 καὶ ἀπὸ τὸ Λαδὰ 6 κονταλάκια δζὰ τὸ γλύζισμα γρ. 4 1/2.

16. Ἐδανείστηκα 50 γρ(όσα) ἀπὸ τὸν Ἀριφ-ἀγά Βελονάκη, κασάπαχη, καὶ ἐγόρασα ἀλεύρι σίτινο δκ. 49,100 φλ 41 π(α)ρ(άδες) τὴν δζὰ

23. Ἐφθασε ὁ Μουσταφὰ-Παχιάς, ἐφέντης μας, ἀπὸ τὰ Χανιά μὲ μεγάλην χιονιά.

25. Χριστόγεννά καὶ εἰς χρόνους πολλούς, ἀμήν

1836.

129

Γεναοίου

1 [ἡμ.] δ'. Ἀρχιμηνιά καὶ ἀρχιχρονιά. Νὰ δώσει ὁ Ἅγιος Θεὸς καὶ εἰς χρόνους πολλούς, ἀμήν.

2. Ἐστεῖλα μὲ τὸν πα(τὰ) Γεώργη Κλώντζα γρ. 12, νὰ τὰ δώσει τοῦ ἑπιτρόπου νὰ μοῦ τ' ἀλλάξει μὲ φιλοῦς.

3. Μοῦ ἔστειλε ὁ Πέτρος ἀπολυτοῦς¹ γρ. 1 καὶ ὁ Πα(τὰ) Κωσταντῆς 1. Ἐβάλανε στὴ φυλακὴ τὸ Γιάννη Σιλαμιανὸ ἐξάμηνον διὰ τρεῖς κούβους, ὅπου ἤκλεψε. Κι' ὁ Βιαντίτης γραμματικὸς χρόνο ἓνα.

10. Παρασκευὴ ξημέρωμα εἰς τὰς 10 ὄρας τῆς νυκτὸς ἔδωσε τὸ κοινὸν χρόος ὁ Ἀδάμης σύμβουλος τοῦ Μοροφατζοῦ², ἀναπαύσοι δὲ αὐτοῦ τὸ πνεῦμα ὁ τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς Θεός, ἐνθα ἦχος καθαρὸς ἐορταζόντων καὶ φωνῆς καθαρῆς ἀγαλλιάσεως.

14. Ἦρθε φερμάνι ὅτι τοῦ Σουλτὰν Μαιμούτη ἦρθενε χεῖτζαῖτες³ καὶ ἔγινε σενλίκι ἐφταήμερο, τὴν κάθε ἡμέρα 105 κανονιές: τὸ πρωτὸ 21, τὸ μεσημέρι 21, τὸ νιντὶ 21, τὸ βράδι 21, τὸ γιατζὶ 21 καὶ προσ-

²⁰) Τῶν γεωργῶν. Ὁρθότερα ἔπρεπε νὰ γραφεῖ: ρετζιπέρηδων (ρετζιπέρης, ὁ). Ἡ λ. ἀκούεται καὶ σήμερα.

¹) Ἀπολιτοὶ παρὰδες λέγονται ἀκόμα στὴν Κρήτη τὰ φιλιὰ χοήματα.

²) Καταγόταν ἀπὸ τὸ χωριὸ Χάρακας (Γ.Α.Η. κωδ. 147, σ. 74). Δὲν περιλαμβάνεται στὸν κατάλογο τῶν πληρεξουσίων τῶν Μαργαριτῶν.

³) Πριόγκηπας.

ταγή στο κάθε εργαστήρι να ανάπτουν 5 καρδιάλια. . . .

24. Ἐβάλανε στο χᾶφι ἐκείνους, ὅπου ἐτακιλτίσαν⁴ τοῦ κοπελιοῦ ἀπόξω στο χαμάμι, ἡμέρες) 31.

29. Ἐδωσε ὁ πα(πά) Γιάννης Πάγκαλος ἀριτζιχάλι δζὰ τὰ γο(όσα), ὅπου τοῦ ἔκλεψε ἡ Ζα[μ]πιὰ. . . .

130

Φλεβαρίο[ν]

4 [ἡμ.] γ. Ἐφουλακώσανε τὸ Σεριὰρ Ἀσανάκη διὰ 31 ἡμέρας καὶ ἓνα Ρομιὸ 31, ὅπου ἤκλεψε ἓνα ἀλέτρι.

5. Ἐπήγαμε στὴ χιόνα καὶ ἐγράφαμε τὰ [μ]πράτη⁵.

10. Καθαριὰ Δευτέρα. Νὰ δώσει ὁ Θεὸς καὶ τὴν ἀγίαν Ἀνάσταση.

13. Ἐουβαστήκαμε μὲ τὸν Πασκαλογεώργη ἀπὸ τὸν Ἰστρονα νὰ τοῦ δώσω τὸ φοραδάκι σημισακό: νὰ μοῦ πληρώσει τὸ ἐμισὸ γο. 160, νὰ μοῦ τὰ δώσει εἰς 21 ἡμέρας.

16. Μὲ τὸ νὰ κλέψει στο Σεβρι-Τζεσιμέ⁶ ἓνας Τουρκάκης π(α)ρ(άδες) τοῦ συντρόφου του, φυλακὴ ἑξάμηνο.

19. Μιὰν καινουργιοχωρίτισσα γυναίκα, ἡ Τζιχλοπούλα, ἐφυλακώθη εἰς ἡμέρες 31.

20. Ἐφυλακώθη ἓνας Τοῦρκος, ὅπου ἐχάλασε ἓνα θηλυκὸ 7 χορ-ν[ῶ], εἰς φυλακὴν χρόνους 7.

24. Ἐκάθισε στο Συμβούλιο νέος σύμβουλος τοῦ Μονορατζοῦ ὁ Θεοδωράκης⁷.

29. Μὲ προσηλώσανε νὰ δίνω τὰ ἄχρα καὶ ἐκα[μ]πανίσανε στὴ[ν] Καινούργια Πόρτα ὁκ. 4693, στο Παροῦν-χανὲ ὁκ. 2953.

Μαρτίου

1 [ἡμ.] α'. Τῆς Σταυροπροσκύνησης. Νὰ δώσει ὁ Θεὸς καλὸν ἔτος καὶ εἰς χρόνους πολλοὺς, ἀμήν.

2. Ἐκα[μ]πανίζαμε τὰ ἄχρα στὴ[ν] Καινούργια Πόρτα.

131

4. Ἐπήγαμε μὲ τὸ Μουλὰ Σαλή καὶ ἐλέσαμε τὸ στάρι τοῦ μαρτηλιοῦ μουζούρια 6 [=] ὁκ. 88,200. Ἐδώσαμε μυλωνικά ὁκ. 5, ἔμεινε

⁴) Ἐπετέθησαν ἀξιοσημεῖωτη ἡ σύνταξη τοῦ ρ. μὲ γενική.

⁵) Τὰ παντὸς εἶδους πράγματα (ἀπὸ τὸ ἰταλ. imbratti) βλ. Σ τ. Ξ α ν - θ ο υ δ ἰ δ ο υ, Ποιμενικά Κρήτης, «Λεξικογρ. Ἀρχ. τῆς Μέσης καὶ Νέας Ἑλληνικῆς» Ε, 317.

⁶) Συνοικία κοντὰ στὴν Πολυκλιλικὴ Ἡρακλείου.

⁷) Σύμφωνα μὲ τὴν προφορικὴ παράδοση ὁ Θεοδωράκης Γεωργιάδης ἦταν ἀπὸ τὸν Ἅγιο Θωμᾶ τοῦ Μονοφατίου, πατέρας τοῦ φαρμακοποιοῦ Γεωργίου Γεωργιάδη, ποῦ πέθανε τὸ 1943. Ἀντικατάστησε στο Συμβούλιο τὸν Καπετᾶν Ἀδάμη, ποῦ ἦταν πιθανότατα πατέρας του (βλ. Τ.Α.Η., κτηματικὸς κώδικας 79, σ. 115 καὶ 143). Ὡς σύμβουλος ἐπὶ Αἰγυπτιακῆς Κατοχῆς ἐπέβλεψε τὸ κτίσιμο τῆς μεγάλης γέφυρας τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, στὰ Σπήλια (βλ. Σ τ. Ξ α ν - θ ο υ δ ἰ δ ο υ, Χάνδαξ-Ἡράκλειον, 148). Ἀπέθανε τὸ 1865.

σαφὶ ὀκ. 83,200. Ἐστείλανε τὸ Μανολάκη Πεδιὰ⁸ στὴ Γρα[μ]πούσα νὰ κάμει ἕνα χρόνο, μὲ τὸ νὰ χάλασε 20 πουργιὰ τοῦ Μιργιουὶ ἀπὸ τὴ χάμλα⁹. (Ἰουνίου 9 ἤρθε στὸ σπίτι του).

19. Ἐλαβα δάνεια ἀπὸ τὸ χ(ατζή) Μορωνιαὸ γρ. 50

24. Ἐγινε καράρι νὰ κάμει ἕνα χρόνο στὴ [μ]πρά[γ]κα¹⁰ ὁ Βεκληλαγασὴς μὲ τὸ γραμματικό.

25. Ἐπόθανε ἡ Χιεκλήρ-ἀγάδενα

Ἀπριλί[ο]υ

1 [ἡμ.] δ'. Ἐβάλανε στὴ φυλακὴ τὰ Κριτζωτάκια, τὸ Κοκκινάκι καὶ τὸ Νερατζουλάκι, διὰ ἐξάμηρον, μὲ τὸ νὰ ἔκλειψαν 2 μέλισσες τῶν Χαλέπηδων Καλαμανχιανῶν.

3. Ἐπόθανε ὁ χ(ατζή) Πιτήδειος.

4. Χασοφε[γ]γυριά.

10. Ἐμίσηρε ὁ Μουσταφά-Παζιάς καὶ ὁ Ταλικ-μπέης καὶ ἐ[μ]-
πιοκαριστήκανε ἀπὸ ἄδω ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ Χάνδακος εἰς τὰς 11
ῥώρας τῆς Παρασκευῆς εἰς τὸ παπύρι διὰ τὴν Αἴγυπτον¹¹, προσκαλε-
σμένοι ἀπὸ τὸν Ἀντιβασιλέα, καὶ ὁ Ἀγιάν-ἀγάς καὶ ὁ Σεῖρ-μπέης
καὶ ὁ Γεραπετρότης (sic) σύμβουλος καὶ ὁ Μουρ[σ]ατ-μπέης. . . .

27. Ἐδωσε ἡ Πουλήνα ἀριτζιγάλι διὰ τὸ Μανολιὸ¹² καὶ ἐποκρί-
θηκε ὁ Μουσταφά-ἐφέντης καὶ εἶπε : «Βαλαῖ-πιλαῖ τοῦο Μονχαμέτ χα-
κιτζίν¹³ καὶ ὁ Μανολιὸς ἔχει καὶ τζῆ Ζα[μ]πιῆς καὶ τζῆ Πουλήνας τὰ
γρόσα». Καὶ λέγει ὁ κ(απετὰν) Χαριτάκης : «Ἄεν τὰ ἔχει ὁ κακοροί-
ζικος καὶ ἐγὼ κατέχω τὸ χάλι του». Λέγει πάλι ὁ Μουσταφά-ἐφέντης :
«Μὴν τοῦ πιστεύεις καὶ ἐκεῖνος τὰ ἔχει».

Μαῖο[υ]

4 [ἡμ.] β'. Ἐββαλα τὸν Κωνσταντῖνον στὸ γράψιμο εἰς τὸν Κων-
σταντῖνο Κωσάκη. Ἐπαρισιάστηκε ἡ Πουλήνα στὸ Συμβούλιον καὶ
ἐγύρσεγε τοῦ Μανολιὸ τὴν ἀδικία. Καὶ εἶπε ὁ Μανολιὸς : «Ἐε[μ]περ-

⁸) Καπετὰν Μανολάκης τοῦ Δημητρίου, καπετάνιος Πεδιάδος (Τ.Α.Η. κωδ. 113, σ. 119).

⁹) Εἶδος φόρου «τὸ δόσιμον τῆς χάμπλας» βλ. Ν. Τω μα δά κ η , Ἐντυπα καὶ ἔγγραφα 1823-24, 1841, 1866-7, «Νεοελληνικὸν Ἀρχεῖον» τ. I [1935] σ. 241.

¹⁰) Ἴσως ἀπὸ τὸ ἰταλ. brago = ἰλύς, λάσπη. Ἐννοεῖ τὸ καθάρισμα τοῦ λιμανιοῦ ἀπὸ τὸ βόρβορο (βλ. Σ τ. Ξ α ν θ ο υ δ ῖ δ ο υ, Χάνδαξ-Ἡράκλειον, 125) συνηθισμένη ποινὴ ἐπὶ Αἰγυπτιακῆς Κατοχῆς (βλ. «Κρητικὰ Χρονικά» Α, 191).

¹¹) Γιὰ τὸ ταξίδι αὐτὸ βλ. Politics, XXXV.

¹²) Πρόκειται γιὰ τὸ γαμπρὸ τοῦ Κοζύρη Μανολιὸ Πάγκαλο (βλ. ὑπομν. 3 [1834] καὶ 3 [1835]).

¹³) Μὰ τὸ Θεό, μὰ τὸ φῶς τοῦ Μωχαμέτη, μὰ τὴν ἀλήθεια. Ὁ ἐνδιαφέ-
ρων αὐτὸς διάλογος γίνεται στὸ Συμβούλιο μεταξὺ τοῦ Μουσταφά-Πασά καὶ
τοῦ συμβούλου τῆς Πυργιώτισσας Καπετὰν Χαρίτου.

δέσετε μου ἀπὸ τῆ Ζα[μ]πιά τὰ γρόσα μου καὶ δότε τα τῆ Πουλή-
 ρας δίκαια - ἄδικα, ἐπειδὴ δὲν ἔχω τὸν τρόπον». Τοῦ ἀποκρίνονται :
 «Πούλησε τὸ προᾶμα σου». Λέγει ὁ ἐρέντης : «Ἐμένα τὸ κόβγει ὁ νοῦς
 μου, πὸς ἔχει ὁ Μανολῖος καὶ τῆ Ζα[μ]πιᾶς τὰ γρο(όσα)· τί λέτε σύμ-
 βουλοι ;» Καὶ βλέποντας τὸ Συμβούλιον τοῦ ἐρέντη τὴν ὄρεξη ἐποκρι-
 θήκανε ὄλοι καὶ ἔκαμῆ το ταστίκι¹⁴, πὸς τὰ ἔχει ὁ Μανόλης ὄλα, διὰ
 τὰ γενεῖ τοῦ ἐρέντη ὁ λόγος. Ἐπειτα τοῦ λέγει ὁ ἐρέντης : «Ἐσὸν ἐπού-
 λησες τὸ μουλάρι σου ὅ πουγγιὰ καὶ δὲν τ[ά] δωσες». Καὶ τὸ μουλάρι
 τὸ γόρασε ὁ Μασλούμης ὁ Μεραμπελλιότης 1450 καὶ ἐπῆρε ὁ τελάλης
 τὰ 50. Ἄς ξεταχθεῖ καὶ αὐτό, τὰ δοῦμε ποιὸς ἐναι ὁ μουνναρῖκης¹⁵,
 ὅπου εἶπε τοῦ ἐρέντη τὰ ψόματα, διὰ τὰ γνωριστοῦν καὶ τὰ ἐπίλοιπα
 ψόματα τῶν μουνναρῖκῶν. Ἐδωσε ἄδικα γρ. 1000. Ἐμίλησε ὁ
 Χαριτάκης τὸ δίκαιον καὶ ἐπῆρε μιὰ κακὴ ἀλεπάντα¹⁶

133 16. Ἐφυγε τὸ παπόρι, ἀφοῦ ἐπῆρε κεράσα καὶ χιόνι διὰ τὴν Αἴ-
 γυπτον.

19. Μὲ ἄσπασε ὁ σεῖτης

26. Ἐδωσε τὸ ἱλάμι του στὸ Συμβούλιον ὁ Πα(πᾶ) Γιάννης Πρα-
 τζίνης ἀπὸ Βραχάσι, διὰ τὰ βουλωθεῖ. Ἐβάλανε τοῦ Ψαροῦ τὸν ὕγιὸ
 στὴ φυλακὴ, μὲ τὸ τὰ ἔκλεψε μιὰ κοπελιά καὶ τὴν ἐπῆγε στὰ ρησιά, καὶ
 θὰ τὰ ἔναι φυλακωμένος, ἔως τὰ ἔλθει ἡ κοπελιά καί, ὡσὰν ἔλθει, τὰ
 κάμει ἀκόμη στὴ φυλακὴ διὰ κανόνα μῆνες ἔξε.

28. Εἰς τὰς 6 ὥρας τῆς ἡμέρας ἔρπασεν ὁ Μουχαρῖς Μουσταφᾶ-
 Παχιᾶς ὁμοῦ μὲ τοὺς συμβούλους μὲ τὸ παπόρι ἐρχόμενος ἀπὸ Ἄλε-
 ξάνδρεια

Ἰουνίου

3 [ἡμ.] δ'. Ἐδωσε ὁ Γεώργης Χριστίνης ἀριτζιχάλι διὰ τὸν Πα-
 (πᾶ) Γιάννη Πάγκαλο, ὅτι τοῦ χρεωστεῖ τὰ μυριά του καὶ δὲ [μ]πορεῖ
 τὰ τὰ ξε[μ]περδέσει.

6. Ἐμίσεψε τὸ σαντορινιὸ μὲ τοὺς Κορητικὸς τὰ πᾶνε στὴ νέα ἐκ-
 κλησία, ὅπου ἐφανερῶθηκε στὴ Σαντορίνη.

8. Ὡρα ὀγδόη ἐμίσεψε ἀπὸ τὴν κουρουτίνα ὁ Μουσταφᾶ - Παχιᾶς
 καὶ ἐπῆγε στὴ Ρογδιὰ διὰ θαλάσσης.

9. Ἦρθε ὁ Μανολάκης ὁ Πεδιᾶς ἀπὸ τὴ Γρα[μ]ποῦσα.

11. Ἐφθασε στὸ Κάστρο ὁ Μουσταφᾶ-Παχιᾶς ἀποτάχυνα¹⁷ ἐρχό-

¹⁴) Κάνω ταστίκι = ἐπικυρώνω.

¹⁵) Συκοφάντης, ραδιούργος.

¹⁶) Ἐπιπλήξη. Ἡ σκηνὴ αὐτὴ τοῦ Συμβουλίου χαρακτηρίζει τὴν δεσποτεία
 τῆς γνώμης τοῦ Μουσταφᾶ-Πασᾶ εἰς ἀποφάσεις τῶν Τοπικῶν Συμβουλίων
 (πβλ. Εἰσαγωγή σελ. 185-186)

¹⁷) Ταχυνῆ = πρῶτ. Ἀποτάχυνα (ἐπ(ρ).) = περὶ τὸ τέλος τῆς ταχυνῆς (πβλ.

μενος ἀπὸ τῆ Ρογδιά διὰ ξηραῖς καὶ ἐπήγαμε ὅλοι οἱ σύμβουλοι καβα-
λάροι καὶ τότε προῦπαντήσαμε εἰς τὸν Ξεροπόταμο. Ἦρθε ἡ Ζαχαρέ-
νια ἀπὸ τῆ Βρούσας.

17. Ἔδωσα τοῦ Καρπάθιου τοῦ Νικολῆ, γερο[ν]τῆ, δάνεια γρ. 20.

19. Ἐπῆγε ὁ Παζιάς ἐφέντης μας στὴ Ρογδιά.

134

20. Ἔδωσα τοῦ Ἀργυράκη σενέτι διὰ τὸν Ἡλία εἰς ἡμέρας 91.

21. Ἐλευθέρωσαν τοὺς φυλακισμένους.

22. Ἔδωσαν τὸ Τιβάν-τεσκερὲ¹⁸ τοῦ Πέτρο δζὰ γραμματικὸς στῆ[ν]
Κριτζά.

24. Τοῦ Κλειδώρου.

26. Ἐγόρασα ἀπὸ τὸ Γαβαλιανὸ δυὸ σακκιά κοκκινόλουρα, γρ. 20.

Ἰουλίου

1 [ἡμ.] δ'. Ἔστειλα τὸν Κωνσταντῖνο εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Δημη-
τρίου.

4. Ἐγόρασα τὸ κρεμαστὸ ρολόι γρ. 16,15.

18. Εἰς τὲς ὀκτὼ ὥρες ἐμίσεψε ὁ Μουσταφά-Παζιάς δζὰ τὰ Χα-
νιά

28. Ἔδωσα τοῦ Κωνσταντίνου Ἀργυράκη διὰ τὸν Ἡλία γρ. 500....

135

29. Ἐτελείωσα τὰ ἐρπιακόσα γρ. τοῦ Ἀργυράκη, ὅπου τοῦ ἄρσεν-
σαι ὁ Ἡλίας, καὶ ἔλαβα τὴν ὁμολογίαν.

Αὔγουστος.

4 [ἡμ.] γ'. Ἐμίσεψε ὁ Δημήτριος ἀπὸ τὴν Κριτζά ἀπὸ τοῦ Ἡλία.

Σεπτεμβρίου[ν]

5 [ἡμ.] ζ'. Ἦβαλε ὁ Μανολάκης τὴ Ζαμπιά καὶ ἤδωκε ἀουτιζιγά-
λι, γὰ πάρει τοῦ Πα(πᾶ) τὸ πρᾶμα ἄδικα.

24. Ἐμίσεψε ὁ πα(πᾶς) διὰ τὸ Ρέθεμνος.

25. Εἶδον κατ' ὄναρ ἀνθρώπους καὶ ἔκοβγαν ἀχένας ἀνθρώπων
καὶ τοῦ Ἀσπονδου ἕνα [ᾶ]ξίνι εἰς τὸ στόμα του τοῦ ἔτυπτον, διὰ γὰ
κόψουν τὸν ἀχένα καὶ ἐθαύμασα, ὅτι εἶδα τὸν Ἀσπονδο γὰ τὸν
πλήττον¹⁹.

Ὀκτωμβρίου[ν]

136

15 [ἡμ.] β'. Ἐβγαλα τὸν χατζήδον τὰ διαβατήρια.

19. Ἐποφασίστη τοῦ Τρα[ν]τομανόλη ὁ υἱὸς γὰ κάμει ἕνα χρόνο

ἀπομωσήμερα). Ταχιά-ταχιά = πολὺ προῖ.

¹⁸) Διορισμὸ ἀπὸ τὸ Ντιβάνι (Συμβούλιο).

¹⁹) Ἡ προσωνυμία «Ἀσπονδος» ἀποτελεῖ, πιθανόν, ὄχι κοινόχρηστο παρα-
νόμι, ἀλλὰ ὑποκειμενικὴ ἐκφραση τοῦ Κοζ., πού, ἀπὸ προφύλαξη ἴσως, τὴ χρησι-
μοποιεῖ συμβολικὰ γιὰ κάποιο ἰσχυρὸ ἐχθρὸ του (πβλ. καὶ ὑπομν. 5 [1833]). Γενι-
κά ἡ σημεῖωση τούτη, καὶ ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς τῆς συντάξεως, εἶναι δυσνόητη.

στήν ἄλυσσο, μὲ τὸ νὰ καταπάτησε τοῦ Γιάννη Σιγανοῦ τὴ Μαρία στὸ ἄορι καὶ ἠκλεφέ[ν] του καὶ δυὸ κεφάλια τυρί.

21. Ἐφτασεν ὁ Μουχαρῖζ-Παχιὰς ἀπὸ τὰ Χανιά.

Νοέμβριος.

18 [ἡμ.] δ'. Ἡρθε ὁ καπετὰν Σητεία.

Δεκεμβρίο[ν]

7 [ἡμ.] β'. Ἐφτασεν ὁ προίγκηπας ἀπὸ τὰ Χανιά εἰς τὰς 11 ¹/₂ ὥρας τῆς ἡμέρας.

9. Ἐγόρασα ἓνα χιοάμι ἀπὸ μιὰ Κασώτισσα γρ. 35.

21. Ἐμίσεψε ὁ προίτσηπας διὰ τὸ Μισίρι.

137 [1837]

Γεναρίο[ν]

10 [ἡμ.] α'. Εἰς τὰς ὀκτὼ ὥρας τῆς ἡμέρας ἐπόθανε ἐραπιξ¹ ὁ Καρὰ-Ἰσμαήλης.

13. Τὸ βράδι εἰς τὰς 4 ¹/₂ ὥρας τῆς νυκτὸς ἐγινε σεισμός.

15. Εἰς τὰς 11 ὥρας τῆς ἡμέρας ἔμισεψε τὸ Ζουμπούλι διὰ τῆ[ν] Κριτζὰ μὲ τὸν Χαρολάμπη καὶ Τζαβόλα καὶ πα(πα) Γεώργιον Πάγκαλο τῆς ἡμέρας.

16. Ἐβάλανε τὴ Ζα[μ]πιὰ στὴ φυλακή.

21. Ἐπαρουσιάστη ὁ Μανολῖος στὸ Συμβούλιο διὰ τὸ φτιρά² τῆς Πουλῆρας.

22. Ἐπήρανε τῆ[ν] ξερολεμονιά ἀπὸ τὸ[ν] Παροῦτ-χανέ.

138 30. Ἀρρώστησα καὶ σημειώσω ὅσοι ἤλθαν στὴν ἀστένειά μου: ὁ κα(πετὰν) Ζαχαράκης, ὁ κα(πετὰν) Γιαννάκης³.

Φλεβαρίο[ν]

7 [ἡμ.] α'. Ἐπιάσαμε Τριάδι καὶ εἰς χρόνους πολλούς, ἀμὴν! Μοῦ εἶπε ὁ Χίντη[ς] διὰ τὸ γράμμα τοῦ Κατῆ, πὼς τὸ γλοκοπάτησε⁴...

19. Μᾶς ἐδόσανε χουλασὰ νὰ πηγαίνομε καθημερινῶς στὸ Συμβούλιο.

24. Ξημέρωμα ἐγέννησε τὸ Καλλιὸ τὸν Μιχάλην της.

27. Ἐδιαβάστη τὸ ἐμίρι τοῦ ἀνθέντη δζὰ νὰ φορέσουν σημεῖα οἱ ἀξιοματικοί . . .

1) Μετέγραψα τὴν ἀγνωστή μου τοῦτη λέξη, χωρὶς νὰ εἶμαι βέβαιος γιὰ τοὺς δυὸ τελικοὺς της φθόγγους: εῖς.

2) Συκοφαντία.

3) Πρόκειται γιὰ τοὺς συμβούλους τοῦ Λασιθιοῦ καὶ τῆς Σητείας.

4) Τὸ ρ. ἀκούεται σήμερον στὴν ἀνατολ. Κρήτη ὡς γλεκοπατῶ (= πατῶ ἐπαυλιημμένως καὶ μὲ τὰ δυὸ πόδια).

Μαρτίο[ν]

139

16 [ἡμ.] γ'. Ἐγίνε ἀπόφρασις νὰ πωληθῆι τῆς Ζα[μ]πιῆς τὸ προῖμα, νὰ λάβουνε οἱ Πισκάληδες τῆσι π(α)ρ(ά)δες).

19. Ἐδώσανε βα[ρ]τὲ τοῦ Νικολῆ Ἀλέξη 21 ἡμέρας νὰ δώσει τοῦ Μιροῦ τῆσι π(α)ρ(ά)δες, 2000 καὶ κονσοῦρι.

20. Ἦβαλε ὁ σὺρ Μανολίκης, ὁ Γεραπετρίτης σύμβουλος, τῆ[ν] Τζιβιδοζα[μ]πιὰ καὶ ἤδωκε ἀριτζιχάλι, διὰ νὰ κερδέσει τὰ κλεψίμνια γρ(όσα), καὶ ὁ πολυχρονισμένος Μουσταφά - Πασὰς τὸ ἐκατάλαβε καὶ ἤρπισε τὸ ἀριτζιχάλι τῆς.

22. Ἐστειλα τοῦ Ζουμποῦλι στή[ν] Κριτζὰ μετὰ τὸ Μιχάλη Πάγ-καλο φασούλια ὄκ. 2 καὶ ἓνα παρναβὰ⁵ τοῦ δικάου.

24. Ἐγέννησε τοῦ Ἀσπονδου ἡ γυνὴ θήλειον τζι 4 1/2 ὄρας τῆς ἡμέρας

Ἀπρίλιος.

14. Μεγάλῃ ε'. Ἐμίσειρα ἀπὸ τὸ Κύστιο ἀνοίματα πρότας μετὰ τὸν Ἥλιον καὶ μετὰ τὸ Λιανάκη καὶ ἤρθαμε τὸ μεσημέρι στὴ Σταλίδα καὶ ἐφτάγαμε γυῖμα καὶ τὸ βράδι ἤρθα στὸ Καινούργιο Χωριὸ καὶ ἐξώ-μεινα καὶ οἱ γαμπροὶ μου ἐπήγαμε στή[ν] Κριτζὰ καὶ τὸ πρωὶ τὴ Μεγάλῃ Παρασκενὴ τὸ μεσημέρι ἤρταξα στή[ν] Κριτζὰ⁶.

16. Μεγάλῃ Παρασκενὴ ἐμίσειρα ἀπὸ τὸ Καινούργιο Χωριὸ τοῦ Μεραμπέλλου καὶ ἦλθα στή[ν] Κριτσά

140

24. Ἐπήγαμε στὸ Θεολόγο μετὰ τὸ Ζουμποῦλι καὶ μετὰ τὸ Ρηνούσι καὶ ἐγόρασα δυὸ εἰκόνας, ἓνα Θεομητορικὸ καὶ μιὰ τοῦ Θεολόγου γρ. 150.

25. Μῆς ἐκαλέσανε εἰς τὸν γάμον τοῦ Μιχαὴλ Ζουρῶρη καὶ ἐστερα-νώθη τὴν Σοφίαν Κλωτσοπούλα.

27. Ἦλθε στή[ν] Κριτζὰ ὁ Σελήμ Ἀγάς μετὰ γιοζλαματζή⁷ καὶ ἔμεινε στοῦ Ἥλιου καὶ τὸ πορὸ ἐμισέφανε διὰ τὴν Γεράπετρο.

29. Σήμερομα ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Γεώργης Τρα[ν]τὰς τοῦ Μασάρο ὁ γαμπρός.

Μάϊος.

4 [ἡμ.] γ'. Ἐσύραμε τὴ φοράδα στοῦ Πεσβολάρη τὸ γάδαρο δυὸ σφερία καὶ νὰ βοηθήσουνε οἱ ἅγιοι Πάντες νὰ μῆς πέφει ὁ Ἅγιος Θεὸς τὸ μουλάρι. (Λιὰ πρεβειῶν τως ἐγέννησε ἀρσενικό⁸).

⁵) Ἱερατικὸς σκοῦφος.

⁶) Ἡ τελευταία φράση μετὰ τοὺς δυὸ ἀντίθετους χρονικοὺς προσδιορισμοὺς τοῦ ἴδιου γεγονότος πρέπει, νομίζω, νὰ συμπληρωθῆι: «καὶ τὸ πρωὶ τὴ Μεγάλῃ Παρασκενὴ [ἐμίσειρα καὶ] τὸ μεσημέρι ἤρταξα στή[ν] Κριτζὰ».

⁷) Γενικὰ ἢ λ. σημαίνει: ἐλεγκτής.

⁸) Ἀξιοσημείωτα εἶναι ἡ λεπτολόγος ἀκρίβεια, ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ συγκί-

20. Ἦρθε τὸ παπόρι.

25. Εἶδα τὸν λογαριασμό τοῦ λαδιοῦ τῆς Κριτζᾶς τὸ ἱμιούρι δκ. 5692, τοῦ Κρούστα 280, [τζῆ] Πρίνας 1008, τοῦ Νιστροῶνον 694 [τὸ δλον] 7674.

26. Ξημερώματα εἰς τὰς 9½ ὥρας ἐγέννησε ἡ Ζαχαρένια Κοζυροροπούλα τὸν υἱὸν τῆς τὸν Ἰω(άννην)¹². . . .

Ἰουνίου

4 [ἡμ.] στ'. Ἐφυγε ἡ Ροβιθομαρία ἀπὸ τὸ χάφι.

5. Ἦστειλε ὁ Πέτρος τοῦ Τεφτε[ρ]τᾶρ-ἐφέντη μὲ τὸ[ν] Πεοβολαράκη βότυρο σαφί δκ. 60

6. Ἦφερε ὁ σαῖς¹³ τὴ Ροβιθομαρία καὶ τοῦ ἔδουσα γρ. 30.

9. Ἦφερε ὁ Μανολάκης, ὁ Γεραπετροίτης σύμβουλος, τὴ[ν] Πουλήνα καὶ ἤδουκε ἀριτζιχάλι διὰ τὸ Μανολιὸ Πάγκαλο γὰ τοῦ πάρον τὰ 18 πονγγιὰ γτιρά, ὅπου τοῦ ἔβγαλε ἡ Πουλήνα, καὶ εὐθὺς ἐγράψανε γὰ τότε φέροντε, γὰ τότε βάλουτε χάφι.

18. Ἐβλεπον κάποιον ὑποτιασσόμενον εἰς τὸν ἡγεμόνα καὶ ὡσὼν γὰ ἐκαταδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ὁ κατάδικος ἔβγαλε τὸ σπαθίον του καὶ μού τὸ ἐχρῆρισε, γὰ τοῦ κόψω τὸ κεφάλι, καὶ κτυπώντας τον 3 φορὲς δὲν τοῦ τὸ ἔκοψα καὶ ἐκεῖ ἐπαρστέκοντον κάποιος σύνδουλός του καὶ εἶπα εἰς τὸν κατάδικον «πρόσταξε τὸν σύνδουλόν σου γὰ τὸ κόψει». Καὶ ὁ σύνδουλος ἀνοῖξε ἕνα [ν]τολάπι καὶ ἔβγαλε ἕνα σατίρι¹⁴ καὶ τὸν ἐκτύπησε 3 καί, γοργό¹⁵ ὅπου τὸν ἐτελείωνε, εἰσέφερα γὰ μὴν ἰδῶ τὴν σφαγὴν του, πλὴν μὲ πῆρε ὁ φόβος τοῦ ἡγεμόνος καὶ πάντα ἐκούβγουνον¹⁶ καὶ πάντα μὲ ἔβρισκαν, πλὴν δὲν ἐπείραξε κανεῖς.

27. Ἐγίτασε ὁ Μουσταφά-Πασιάς ἀπὸ τὸ Ρέθιμος ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας

Ἰουλίου[ν]

1 [ἡμ.] ε'. Εἰς τὰς 9 ὥρας τῆς ἡμέρας ἀριβάρισε ὁ Ἀντιβασιλέας Αἰγύπτου εἰς τὴν Κορήτη, εἰς τὴν Κάντζα¹⁷, καὶ εἰς τὰς 11 ὥρας ἐπῆγε εἰς τὴν Ρογδιά, διὰ γὰ τελεῖώσει ἡ κοροουντίνα του.

¹² Ἡ Ζαχαρένια, κόρη τοῦ Κοζύρη, εἶχε παντρευτεῖ τὸ Ζαχαρία Πασχά-λιάκη ἀπὸ τὸ γ. Ἀβδοῦ (Γ.Α.Η. 253α, 9).

¹³ Ταχυδρόμος, κλητήρας.

¹⁴ Πλατὸ καὶ βαρὸν μαχαίρι.

¹⁵ Σχεδόν.

¹⁶ Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ ὄνειρο τοῦτο τοῦ Κοζ. γὰ τὸ φόβο ποὺ ἐνέπνεε ὁ Μουσταφά-Πασιάς στοὺς συμβούλους (πβλ. P a s h l e y, XXVIII: « . . . no councillor ventured to give an opinion at the council-board: they merely expressed their assent to the wishes of the President »).

¹⁷ Ὁ σ ὀπὸς τῆς ἀφίξεως τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή εἰς τὴν Κορήτη, γράφει ὁ Ψιλιά-

6. Ἐπήγαγε στή Ρογδιά οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὸ Συμβούλιον καὶ οἱ Ἀχιερεῖς καὶ τὸν ἐχαιρέτισαν· ἔπειτα εἰς τὴν πρώτη ὥρα τῆς ἡμέρας ἐμίσηψε τοῦ Ἀντιβασιλέα τὸ παιδί μαζί με τὸ Συμβούλιον καὶ ἤρθανε στὸ Κάστρο· καὶ εἰς τὰς 11 ὥρας ἐ[μ]πῆκε καὶ ὁ Ἀντιβασιλέας στὸ Κάστρο.

10. Ἐπῆγε ὁ Ἀντιβασιλέας εἰς τὲς Ἀρχάνες.

12. Ἦλθε ὁ Κωνσταντῖνος ἀπὸ τζὶ Βούσες.

17. Ἦλθε ὁ Ἀντιβασιλέας ἀπὸ τζὶ Ἀρχάνες.

20. Ἐλαβε διορία ἢ Πουλήνα 10 ἡμέρες νὰ φέροι μάρτυρες.

21. Ἐμίσηψε ὁ Μανολῖος διὰ τῆ[ν] Κριτζά.

22. Ἐδωσε ἡ Ζα[μ]πιά ἀριτζιχάλι καὶ τζῆ τὸ σκίσανε

29. Ἐμίσηψε ὁ Ἀντιβασιλέας μετὰ τὰ καράβια του εἰς τὰς 10 ὥρας τῆς ἡμέρας διὰ τὰ Χανιά*.

144

[Συνεχίζεται στὸ ἐπόμενο τεῦχος]

MEN. Γ. ΠΑΡΛΑΜΑΣ

κίς, ἦταν «νὰ πείση τοὺς Χριστιανοὺς νὰ δεχθῶσι τὴν μεταβολὴν τῆς φορολογίας». (Ψιλ. Γ. 772-73) ἀντίθετα ὁ Σταυράκις βεβαιώνει, ὅτι ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς «ἐπισκεφθεὶς αὐτοπροσώπως δις τὴν νῆσον, κατ' Ἀγούσιον τοῦ 1833 καὶ κατὰ τὸ 1837, συνείλεσε διὰ τῆς παρουσίας του εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τῶν πρὸς ἐξαρχιστὴν ἰδῶν ὄντως προοδευτικῶν μέτρων αὐτοῦ . . . καταβληθειῶν προσπαθειῶν» (Σταυρ. 158· γὰρ τὸν τρόπο, ποῦ κρίνει ὁ Σταυράκις τὴν Αἰγυπτιακὴ Κατοχὴ βλ. σημ. 19 τῆς Εἰσαγωγῆς). Πιθανώτερο φαίνεται ὅτι ἡ ἀφιξὴ τοῦ Ἀντιβασιλέως σχετίζεται μετὰ τὸν ἐπικείμενον Τουρκοαἰγυπτιακὸ πόλεμον, ποῦ ἤδη ἐφαίνετο ἀναπόφευκτος· βλ. Politis XI,Γ: «La guerre entre le Sultan et le vice-roi semblait en effet inévitable. Le premier . . . dès 1837 il grossit peu à peu l'armée Mohamet Aly se prépara de son côté à repousser l'attaque». Ἡ παγίωση τοῦ καθεστώτος στὴν πάντα ἐπικίνδυνον Κρήτην καὶ ἡ ὀργάνωση νέων μεθόδων πλουτισμοῦ τοῦ θησαυροφυλακίου του ἦταν, νομίζω, μιὰ ἀπὸ τίς ἀναγκαστικὰς προπαρασκευὰς τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ. Θεωρῶ σκόπιμον νὰ σημειώσω ἐδῶ, ὅτι στὸ ἀνέκδοτο Σημειωματᾶριον τοῦ Στ. Νικολετᾶκη (χειρόγραφ. ὑπ' ἀριθ. 23 τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μ.Π., σ. 4) ὑπάρχουν οἱ ἑξῆς σημειώσεις, σχετικαὶς μετὰ τίς ἐπισκέψεις τοῦ Ἀντιβασιλέως στὴν Κρήτην: «1835. Ἦλθεν ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς Πασᾶς ἀπὸ τὴν Ἀἴγυπτον καὶ ἔκαμε καραντιῶναν εἰς τὴν Ρογδιάν . . . 1837. Ἦλθεν πάλιν ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς . . .». Οἱ δύο αὐτὲς σημειώσεις, μιὰ ποῦ δὲ μαρτυροῦνται στὸ Ἡμερολόγιον, πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν μετὰ πολλὴ ἐπιφύλαξιν.

* Τὸ Ἀρβανιτοχώρι, στὸ ὁποῖο ἀναφέρεται τὸ ὑπόμν. 52 [1832], εἶναι χωριὸν τῆς Κάσου.